

PROGRAMMABEGROTING 2026-2029

Gemeente Brummen

Programmabegroting 2026-2029
Zaaknummer: Z119487
Documentnummer: D468635
Vastgesteld B&W: 30-09-2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Aanbieding van de Programmabegroting.....	4
Programmabegroting 2026-2029	7
Financiële Hoofdlijnen	8
Programma 1 Bestuur en Veiligheid	12
Focusgebied Bestuurskracht	13
Basistaken Bestuur en Dienstverlening	16
Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving.....	19
Programma 2 Fysieke leefomgeving	22
Focusgebied Klimaat en duurzaamheid.....	23
Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030	26
Focusgebied Centrum Brummen	28
Focusgebied Wonen	30
Basistaken Fysieke leefomgeving.....	32
Programma 3 Sociale leefomgeving	38
Focusgebied Sociaal domein.....	39
Basistaken Vitale Samenleving.....	49
Programma 4 Financiën	54
Basistaken Bedrijfsvoering en financiën	55
Paragrafen.....	62
A. Lokale heffingen	63
B. Weerstandvermogen en Risicobeheersing.....	67
C. Onderhoud kapitaalgoederen.....	76
D. Financiering	82
E. Bedrijfsvoering	85
F. Verbonden partijen	89
G. Grondbeleid.....	99
H. Openbaarheid van Bestuur.....	102
I. Leefbaarheid	103
Financiële begroting.....	104
Baten en lasten	105
Financiële positie	112
Bijlagen.....	122
1. Subsidieplafonds.....	123
2. Financiële uitgangspunten en grondslagen	124
3. Taakvelden	127
4. Beleidsdocumenten	129
5. Overzicht doelen, maatregelen, KPI's	131

Aanbieding van de Programmabegroting

Geachte leden van de raad,

Vertrouwen, verbinden, versterken. Daarmee begonnen we deze bestuursperiode in 2022. Voor u ligt de laatste Programmabegroting van die periode. Een begroting die, net als drieënhalve jaar, geleden in het teken staat van grote opgaven en een onzekere toekomst. Hoewel het ravijnjaar gedeeltelijk is uitgesteld, blijft het een uitdaging om de dienstverlening op peil te blijven houden. Dit kan alleen als we samen in vertrouwen de verbinding zoeken en samen de Brummense samenleving versterken.

Jeugdzorg als uitdaging ...

Eén van de grootste uitdagingen blijft jeugdzorg. De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met een toename in prijs, volume en complexiteit. Als gevolg van landelijke wetgeving zijn er kostprijsonderzoeken uitgevoerd die de afgelopen twee jaar tot kostprijsstijgingen van respectievelijk 12% en 10% hebben geleid. Daarnaast neemt het aantal kinderen in jeugdzorg jaar na jaar toe. In 2000 had 1 op 27 kinderen te maken met geïndiceerde zorg, inmiddels is dat gestegen naar 1 op 7 kinderen. Tot slot zien we ook dat de complexiteit van de casussen toeneemt. Deze ontwikkelingen samen leiden tot een forse toename van de kosten en een toenemende druk op de sector.

Het is essentieel dat de zorg beschikbaar blijft voor de kinderen en gezinnen die dit het hardst nodig hebben, daarom hebben we het streven om in 2040 het aantal kinderen in geïndiceerde zorg terug te brengen naar 1 op de 27. Om dit te bereiken kiezen we nadrukkelijk voor een koers waarin we inzetten op de versterking van het voorveld. Hieronder verstaan we alles waar je eerst terecht kunt voor hulp of steun, voordat je zwaardere zorg nodig hebt. Dit betekent de komende jaren een extra investering in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd.

We investeren in vroegtijdige signalering, laagdrempelige ondersteuning en preventieve maatregelen als bewuste strategie om ervoor te zorgen dat de instroom in zwaardere zorg beperkt blijft. Hiermee willen we grip krijgen op de kosten, maar vooral de juiste zorg op het juiste moment bieden. We streven ernaar dat gezinnen en kinderen in 2040 weerbaarder zijn en het opnieuw een uitzondering is wanneer er geïndiceerde zorg is ingezet. Dit is naar ons idee een duurzame route om het zorgstelsel betaalbaar en in stand te houden.

... vraagt om keuzes om voorzieningen te behouden.

Uit het onderzoek naar de bestuurlijke toekomst is gebleken dat inwoners het dienstverleningsniveau goed beoordelen en ook erg belangrijk vinden om dit te behouden. Waarbij het gaat om dienstverlening over de volle breedte van wat een gemeente doet: dus van groenonderhoud tot paspoortuitgifte, en van sportvoorzieningen tot hulp aan minima. De vraag hoe de dienstverlening en voorzieningen op de langere termijn te behouden stond dan ook centraal in het onderzoek naar de bestuurlijke toekomst waar uw raad ons op 21 maart 2024 unaniem opdracht toe gaf. Op 17 april 2025 kreeg dit een vervolg toen uw raad, wederom unaniem, het college opdracht gaf om een vervolgonderzoek te doen naar een mogelijke herindeling met de gemeenten Rheden en Zutphen. Het doel is om in het voorjaar van 2026 te komen tot een principebesluit over herindeling met één van beide buurgemeenten.

Mede daarom willen wij ook op de korte termijn géén concessies doen wat betreft onze dienstverlening. We zetten ons ervoor in om het dienstverleningsniveau ten minste gelijk te houden en daar niet op te bezuinigen. Om de begroting in de eerste jaren structureel sluitend te maken, is

dan het verhogen van de lokale belastingen onvermijdelijk. Door kostenstijgingen en beperkte compensatie door het Rijk kijken gemeenten door het hele land naar mogelijkheden om de inkomsten te vergroten. Ook in de perspectiefnota's van de gemeenten om ons heen zien we dat tariefsverhogingen van OZB en toeristenbelasting fors zijn aangekondigd of dat nieuwe belastingen worden ingevoerd.

We begrijpen dat iedere inwoner dit direct voelt in de portemonnee. We realiseren ons dat dit een forse stap is. Zeker in een tijd waarin onze inwoners ook al met stijgende kosten voor levensonderhoud worden geconfronteerd. We maken deze keuze met de overtuiging en vanuit het besef dat een financieel gezonde gemeente de basis vormt voor het gewenste zorgniveau, voldoende voorzieningen, adequate dienstverlening en een goede leefbaarheid.

Met open vizier naar de toekomst durven kijken ...

In deze programmabegroting kijken we vooruit naar een toekomst waarin veel grote ontwikkelingen spelen. Onderliggend bij al deze thema's ligt de vraag op welke manier we kansen kunnen pakken, uitdagingen te lijf gaan en tegelijkertijd oog houden voor onze identiteit als open plattelandsgemeente. Welke keuzes moeten we nu maken om onze taken en ambities "op z'n Brummens" te kunnen blijven uitvoeren?

We blijven onderzoeken hoe we in de huidige situatie (nog) meer kunnen aansluiten bij de behoeftes van inwoners. Met de inzet op gebiedsgericht werken benutten we koppelkansen, versterken we de samenwerking met maatschappelijke partner en stimuleren we bewonersinitiatieven.

Op 18 september 2025 heeft een raadsmeerderheid een motie aangenomen waarin staat dat: 'het college vanaf heden geen onomkeerbare stappen of beleidsuitvoering onderneemt ten aanzien van een azc voor 350 asielzoekers, totdat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over het initiatiefvoorstel'. Zowel de motie als het initiatiefvoorstel worden bij het "ter perse gaan" van deze begroting bekeken door het college. Zodoende is in deze begroting nog uitgegaan van de baten en lasten die eerder in 2025 geraamd waren voor locatie Michaëlshoeve. Anders hadden we een tekort van € 2,5 miljoen in deze begroting moeten verwerken, een en ander zoals verwoord door wethouder Van de Graaf in de vergadering van 18 september 2025.

Daarnaast lopen de Rijksregelingen voor opvang van Oekraïense ontheemden en de afspraken over de bekostiging van de doorstroomlocatie in 2026 af. We volgen het nog te ontwikkelen Rijksbeleid hierin. Nieuwkomers in onze gemeente ondersteunen we met een Persoonlijk Inburgering Plan. Ook stimuleren we nieuwkomers de komende jaren naar betaald werk. Dit doen we samen met het Werkcentrum Stedendriehoek Veluwe.

In het fysieke domein werken we aan een aantal grote opgaven. Zo werken we aan de energietransitie om energie en warmte nu én in de toekomst betaalbaar te houden en de beschikbaarheid te waarborgen. In het kader van de Woondeal realiseren we nieuwe woningen. Bijvoorbeeld aan het Graaf van Limburg Stirumplein en op het Burgersterrein. De toenemende trend om - ondanks participatie vooraf en de normale democratische beslissing in de gemeenteraad over omgevingsplannen - "automatisch" bezwaar te maken bij de Raad van State, zorgt voor veel vertraging in de daadwerkelijke bouw van nieuwe woningen. Ook de stikstofproblematiek geeft een extra uitdaging om nieuwe woningen te bouwen.

In het openbaar groen maken we werk van een bijstelling van het watersysteem. Door langere periodes met extreem veel of juist helemaal géén neerslag, onderzoeken we samen met het Waterschap naar een werkbare oplossing. Ook willen we onze ligging ten opzichte van de Veluwe

meer en breder inzetten voor lokale en regionale samenwerking met de toerisme- en recreatiesector.

Naast een verhoogde vraag naar jeugdzorg stijgt eveneens de vraag naar Wmo hulp. De gemeente kent een steeds ouder wordende demografie waarvan inmiddels 27,4% in de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder valt. Vergeleken met het landelijke gemiddelde waar dit 20,8% is zorgt ook dit voor een verhoogde zorgvraag. Diverse initiatieven waaronder het Geheugensteunpunt ondersteunen ouderen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen. Ook voor deze inwoners heeft de gemeente de uitdaging om de zorgvraag en zorgbehoefte goed te matchen met oog voor de beschikbare financiële middelen. Hierin kijken we altijd naar de mogelijkheden binnen het sociale netwerk van de inwoners en het vergroten van de zelfredzaamheid.

We werken samen met het Rijk om de algemene gezondheidszorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala), het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA) investeren we in preventie en gezondheid dicht bij huis. Om iedereen te stimuleren voldoende te bewegen investeren we in de samenwerking met Sportkompas. Zij beheren onze sportaccommodaties, ondersteunen en versterken sportverenigingen en stimuleren sport en bewegen via de buurtsportcoaches. Dit doen we vanuit de bijgestelde uitvoeringsagenda Sport en Bewegen. Om sport en bewegen ook beschikbaar te stellen voor inwoners die het financieel niet kunnen dragen, zijn we aangesloten bij het Jeugdfonds Sport en Cultuur.

Informatie krijgt een steeds belangrijkere rol in de samenleving. Dit biedt kansen, maar geeft ook bedreigingen en verplicht tot de nodige (extra) investeringen. Door meer data gedreven te werken kunnen we gegronde beslissingen nemen en onze dienstverlening mogelijk efficiënter inrichten. Daarnaast ontwikkelt AI zich razendsnel. Dit biedt ons kansen om processen te optimaliseren en besluitvorming te ondersteunen. We investeren in trainingen voor medewerkers en onderzoeken hoe we AI veilig en effectief kunnen gebruiken, binnen de wettelijke kaders.

Databeveiliging wordt steeds belangrijker. Verschillende incidenten bij andere gemeenten toont dit aan. De gemeente krijgt te maken met een verzwaarde zorgplicht, toezicht en meldplicht. Hiervoor wordt structureel geïnvesteerd in de informatiebeveiliging. Projecten voor onder andere de digitalisering van huwelijksformulieren en het begrafenisportaal zijn reeds uitgevoerd. De gemeentelijke website wordt met open source software vernieuwd.

In oktober zijn de Tweede Kamerverkiezingen en in maart volgen de gemeenteraadsverkiezingen. We zetten in op het bevorderen van de opkomst en het goed ondersteunen van een nieuwe raad bij het vormgeven van de volgende bestuursperiode.

Uw raad is aan zet

Met al deze ontwikkelingen in het vooruitzicht, moeten we samen keuzes maken. In deze programmabegroting hebben wij opgenomen waar wat ons betreft de prioriteiten gelegd moeten worden. Maar uiteindelijk is het aan uw raad om samen vorm te geven waar de gemeente in 2026 mee aan de slag gaat.

We zien uit naar constructieve besprekingen met u over dit belangrijke document.

Het college van burgemeester en wethouders
Brummen, september 2025

Financiële Hoofdlijnen

Inleiding

In dit hoofdstuk laten we het verloop van het financieel meerjarenperspectief 2026-2029 zien. Het gaat om de stap van Perspectiefnota naar deze Programmabegroting. Daarnaast geven we inzicht in het structurele begrotingssaldo, de ontwikkeling van de algemene reserve en de weerstandratio.

Financieel meerjarenperspectief 2026-2029

In tabel 1 staat het financieel meerjarenperspectief voor de jaren 2026-2029. Hierin zijn de belangrijkste wijzigingen opgenomen ten opzichte van de Perspectiefnota 2026-2029.

Tabel 1 (Bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo Perspectiefnota 2026-2029	€ 347	€ 798	-€ 377	€ 120
Autonome ontwikkelingen	-€ 2.004	-€ 3.403	-€ 3.854	-€ 4.404
Aanvullende nieuwe ontwikkelingen	€ 1.719	€ 2.784	€ 2.990	€ 3.137
Financieel meerjarenperspectief 2026-2029	€ 62	€ 179	-€ 1.241	-€ 1.147

Toelichting financieel meerjarenperspectief 2026-2029

Saldo Perspectiefnota 2026-2029

In bovenstaande tabel zijn de saldi opgenomen zoals die zijn besloten in de Perspectiefnota 2026-2029. In de begroting zijn een aantal mutaties op deze saldi verwerkt. De wijzigingen die voortvloeien uit het bestaande beleid worden "autonome ontwikkelingen" genoemd. Als er nieuwe beleidskeuzes worden voorgesteld, dan valt dit onder de noemer "nieuwe ontwikkelingen".

Autonome ontwikkelingen

De kosten van de jeugdzorg lopen flink op. Er is sprake van een toename in tarieven, volume en complexiteit. Hier bent u in september middels een raadsbrief over geïnformeerd (D467169). Het effect voor de begroting bedraagt € 2,3 miljoen in 2026, oplopend tot € 3,8 miljoen in 2029. Daarnaast is er vanaf 2028 sprake van een korting op het gemeentefonds vanwege een verwachte besparing vanuit de Hervormingsagenda jeugd (€ 480.000), de invoering van een eigen bijdrage jeugdzorg (€ 270.000) en sturing op de trajectduur (€71.000). Voor deze ontwikkelingen hebben wij, in lijn met het advies van de VNG, stelposten opgenomen in 2028 en 2029.

Daarnaast zullen in het sociaal domein de tarieven van de WMO de komende jaren naar verwachting met ruim 5% per jaar stijgen. Voor 2026 heeft dit nog een beperkt effect, maar vanaf 2027 zullen de kosten toenemen met € 260.000 per jaar. En in deze begroting zijn de effecten van het raadsbesluit rondom Sportkompas verwerkt.

Ongeveer een kwart van de begroting bestaat uit loonkosten van het ambtelijk personeel en de griffie. In de zomer zijn de vakbonden en de VNG de nieuwe CAO gemeenten overeengekomen. Deze valt voor de komende twee jaar lager uit dan waar het CPB rekening mee hield in haar prognose. Dit betekent een voordeel van € 500.000 en € 200.000 in 2026 en 2027. In de jaren erna houden we weer rekening met de prognose van het CPB. Dit valt iets hoger uit dan in voorgaande begroting.

In overleg met de provincie hebben we de investeringsplanning kritisch tegen het licht gehouden. Hierbij houden we zo goed mogelijk rekening met de doorlooptijd van projecten en daarmee de startdatum van de kapitaallasten. Dit betekent een voordeel van € 600.000 in 2026 en € 680.000 in 2027. In de jaren erna valt het voordeel lager uit. Hier staat tegenover dat de stelpost onderuitputting kapitaallasten ook is vervallen. Dit betekent een nadeel van structureel € 425.000.

Daarnaast loopt de rente op en lopen leningen die in het verleden tegen een zeer gunstige rente zijn afgesloten langzaam af. Dit betekent dat de rentelast toeneemt. Vanaf 2027 gaat het om € 200.000 per jaar, oplopend naar € 322.000 in 2029.

In de Voorjaarsnota heeft het Rijk voor de jaren 2026 en 2027 extra geld beschikbaar gesteld in het gemeentefonds. Hier hadden we in de perspectiefnota al een voorschot op genomen middels een stelpost. Per saldo valt de meicirculaire voor 2026 nog iets gunstiger uit. Dit betekent een extra inkomst van € 460.000. In de jaren erna komt de meicirculaire overeen met de stelpost uit de perspectiefnota.

Nieuwe ontwikkelingen

Door de stijgende kosten in het sociaal domein zijn we genooddaakt om ingrijpende besluiten te nemen om de begroting sluitend te krijgen. In de afweging is leidend geweest dat we de dienstverlening en voorzieningen op het huidige niveau willen handhaven. Om die reden zijn maatregelen verwerkt in de begroting die de inkomsten verhogen, financieel-technisch van aard zijn en beperkte bezuinigingen.

In deze begroting wordt voorgesteld om de OZB en de toeristenbelasting extra te verhogen. De OZB wordt in 2026 en 2027 met respectievelijk 14% en 13% verhoogd. Dit betekent een structurele extra opbrengst van € 812.000 in 2026 en € 1.700.000 vanaf 2027. De toeristenbelasting wordt extra verhoogd met gemiddeld € 0,50 per persoon per nacht in 2026 en 2027. Hierbij wordt het tarief voor kampeeronderkomens en groepsaccommodaties ontzien. Op basis van circa 550.000 overnachtingen betekent dit een extra opbrengst van € 225.000 in 2026 en € 550.000 vanaf 2027. Hiervan wordt 25% afgestort in de reserve Toerisme en Recreatie en blijft zo beschikbaar voor toeristische projecten.

Financieel-technisch zijn twee maatregelen getroffen. Er wordt jaarlijks geld toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting. Deze reserve is bedoeld om vooraf te sparen om investeringen in onderwijshuisvesting te doen. De storting van jaarlijks € 550.000 wordt verlaagd naar € 300.000. Daarnaast is er een stelpost opgenomen voor de verrekening van het BTW-compensatiefonds. Gemeenten mogen hier BTW uit declareren. Het bedrag dat overblijft, wordt via het gemeentefonds weer over de gemeenten verdeeld. De provincie staat toe om hier al een voorschot op te nemen door een stelpost BCF. Voor Brummen is dit een structureel voordeel van € 250.000.

In de programma's zijn een aantal kleinere bezuinigingsmaatregelen getroffen. Zo wordt het ecologisch bermbeheer beperkt (€ 95.000), het budget van klimaat en duurzaamheid verlaagd en de reservetoevoeging beperkt (resp. € 50.000 en € 25.000) en wordt het budget voor drukcontracten structureel verlaagd (€ 35.000).

Overzicht incidentele lasten en baten

In tabel 2 wordt inzicht gegeven in de mutaties tussen het totale financiële meerjarenperspectief en het structurele meerjarenperspectief. Een gedetailleerd overzicht van de incidentele bedragen vindt u in de financiële begroting.

<i>Tabel 2 (Bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
<i>Financieel meerjarenperspectief 2026-2029 (zie tabel 1)</i>	€ 62	€ 179	-€ 1.241	-€ 1.147
Incidentele lasten	€ 3.074	€ 1.321	€ 1.001	€ 776
Incidentele baten	€ 2.626	€ 756	€ 742	€ 742
Incidentele toevoegingen	€ 1.091	€ 0	€ 0	€ 0
Incidentele onttrekkingen	€ 1.168	€ 200	€ 93	€ 0
<i>Structureel meerjarenperspectief 2026-2029 (zie tabel 3)</i>	€ 433	€ 544	-€ 1.075	-€ 1.112

Structureel meerjarenperspectief 2026-2029

In tabel 3 is het structureel meerjarenperspectief voor de begrotingsjaren 2026-2029 opgenomen.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Lasten exclusief mutaties reserves	-74.366	-75.702	-77.369	-79.509
Baten exclusief mutaties reserves	74.744	76.148	76.352	78.589
Geraamd saldo van baten en lasten	378	446	-1.017	-920
Toevoegingen reserves	-1.850	-826	-677	-587
Onttrekkingen reserves	1.533	559	453	360
Geraamd resultaat	62	179	-1.241	-1.147
Incidentele lasten inclusief incidentele toevoegingen reserves	-4.166	-1.321	-1.001	-776
Incidentele baten inclusief incidentele toevoegingen reserves	3.794	956	835	742
Structureel begrotingssaldo	434	544	-1.075	-1.113

Toelichting structureel meerjarenperspectief 2026-2029

Voor de jaren 2026 en 2027 is een licht overschot geraamd. Vanaf 2028 is het structurele meerjarenperspectief negatief en zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk. Op dit moment kiezen we ervoor om het tekort van de eerste twee jaren op te lossen. Er zijn veel grote ontwikkelingen gaande die van invloed zijn op de gemeente. Daarnaast is er volgend jaar sprake van een nieuwe politieke situatie op landelijk en lokaal niveau.

Het negatieve saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door de kostprijsstijging en complexiteitstoename binnen de Jeugdzorg. Om de complexiteitstoename van de casuïstiek te beperken, wordt onder andere ingezet op investeringen in het voorveld. Als gemeente willen we met deze investering eerder betrokken zijn bij het gezin en kind. Hiermee beogen we dat er minder crises zijn en de vraag naar en de inzet van hoog complexe zorg minder vaak nodig zijn.

Ontwikkeling algemene reserve

Tabel 4 toont de stand van de algemene reserve aan het begin en eind van elk jaar. De jaarlijkse structurele storting en incidentele toevoegingen of onttrekkingen worden onder de tabel toegelicht.

Tabel 4 (bedragen x € 1.000)

Jaar	Algemene reserve per 1 januari	Jaarlijkse storting	Incidentele mutaties	Algemene reserve per 31 december
2026	€ 10.080	€ 0	-€ 548	€ 9.532
2027	€ 9.532	€ 0	€ 62	€ 9.594
2028	€ 9.594	€ 0	€ 179	€ 9.772
2029	€ 9.772	€ 0	-€ 1.241	€ 8.531
2030	€ 8.531	€ 0	-€ 1.147	€ 7.387

Ontwikkeling weerstandsratio

In tabel 5 wordt - op basis van de stand van de algemene reserve in tabel 4 - de stand van de behoedzaamheidsreserve, de raming van de post onvoorzien in het meerjarenperspectief en de geïnventariseerde risico's de weerstandsratio in beeld gebracht tot eind 2029.

Tabel 5 (Bedragen x € 1.000)	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029	1-1-2030
Weerstandsvermogen					
- Algemene reserve	€ 10.080	€ 9.532	€ 9.594	€ 9.772	€ 8.531
- Behoedzaamheidsreserve	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748
- Post onvoorzien	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20	€ 20
Geïnventariseerde risico's	€ 4.312	€ 4.312	€ 4.312	€ 4.312	€ 4.312
Ontwikkeling weerstandsratio	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4

Toelichting ontwikkeling weerstandsratio

De weerstandsratio wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de geïnventariseerde risico's. De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de behoedzaamheidsreserve en de post onvoorzien. Op basis van de geactualiseerde risico's zien we dat de risico's stijgen van € 3,57 miljoen in de risico-inventarisatie van juni 2024 naar € 4,31 miljoen in deze begroting. Het benodigde weerstandsvermogen stijgt doordat de verwachte impact van enkele bestaande risico's toeneemt en er nieuwe risico's zijn toegevoegd; hierdoor is onze financiële positie kwetsbaarder dan vorig jaar. Met maatregelen sturen we op het voorkomen van risico's of dempen van de (financiële) effecten. Aanvullend hebben we prijs- en loonindexen opgenomen in de begroting. Door het instellen van een behoedzaamheidsreserve kunnen we onder andere schommelingen in het gemeentefonds afdekken.

De weerstandsratio komt op dit moment uit op 2,7. Dit wordt beoordeeld als voldoende.

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 13 november 2025.

De gemeenteraad van Brummen,

M.E.A. Knook
griffier

G.J.M. van Rumund
voorzitter

Programma 1 Bestuur en Veiligheid

Introductie

Dit programma gaat over het focusgebied:

- Bestuurskracht

Dit programma gaat over de basistaken:

- Bestuur en dienstverlening
- Veiligheid, toezicht en handhaving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Lasten				
Incidenteel	30	0	0	0
Structureel	6.134	6.484	6.759	6.903
Totaal Lasten	6.164	6.484	6.759	6.903
Baten				
Structureel	466	501	501	502
Totaal Baten	466	501	501	502
Saldo excl. bestemmingen	-5.698	-5.983	-6.258	-6.401
Saldo incl. bestemmingen	-5.698	-5.983	-6.258	-6.401

Focusgebied Bestuurskracht

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Uitgangspunten coalitieakkoord

De komende jaren blijven we verder werken aan het versterken van onze bestuurskracht. Dat doen we met als doel om het niveau van dienstverlening en voorzieningen op peil te houden en daarmee inwoners, ondernemers en organisaties zo goed mogelijk te bedienen. Daarnaast is versterking ook nodig om beter in positie te komen in de opgaven die de aanwezigheid van de papierindustrie in Eerbeek met zich meebrengt. De uitvoering van deze bestuurskrachtversterking loopt langs vijf ontwikkelsporen:

1. Politiek-bestuurlijk samenspel
2. De organisatieontwikkeling
3. De aanwezigheid van de papierindustrie
4. Brummen en de regio
5. Draagvlak binnen de gemeente

Deze ontwikkeling overlapt meerdere raadsperioden en loopt tot 2030. De ontwikkelmonitor Bestuurskracht - waar de gemeente Brummen in samenwerking met de provincie Gelderland aan heeft gewerkt - is inmiddels succesvol afgerond. In de raadsperiode 2022-2026 staan de doelen, acties en mijlpalen uit fase twee van het ontwikkelplan centraal. We volgen de uitvoering en bepalen jaarlijks of we nog op koers liggen. Afronding van de ontwikkelmonitor betekent namelijk niet dat dit onderwerp klaar is. Er zijn ontwikkelsporen die voor Brummen blijvende aandacht vragen.

Trends en ontwikkelingen

Versterking Bestuurskracht

In 2021 heeft de raad ingestemd met de oplossingsrichting van het ontwikkelplan om de bestuurskracht van de gemeente de komende jaren te versterken. Doel was en is om college en raad samen en met meer focus te laten werken aan de opgaven waar onze gemeente voor staat. Brummen is sinds 2023 goed aangehaakt bij de regionale samenwerkingsverbanden. Er is volop inzet bij de Regio Stedendriehoek én de samenwerkingsverbanden in het sociaal domein. Daarnaast is Brummen aangehaakt bij de Regiodeals in de Stedendriehoek en de Regiodeal Veluwe. Ook na 2025 blijft de gemeente zich inzetten om via de regiodeals meer lokale opgaven te realiseren.

In 2023 heeft de raad extra budget beschikbaar gesteld om met deze belangrijke vraagstukken aan de slag te gaan. De capaciteit van de strategische adviseurs is inmiddels versterkt. Door een leerprogramma en het beter benutten van integrale afstemmingen (intern en extern) is het strategisch vermogen verder verstevigd. Met een training "Werken voor de politiek in een politiek bestuurlijke omgeving" zijn de strategen in Brummen getraind om meer strategisch te werk te gaan. De grote opgaven (Eerbeek-Loenen 2030, visie op sociale basis, omgevingsvisie en klimaat & duurzaamheid) zijn in samenhang opgepakt en worden meer strategisch op elkaar afgestemd. Deze manier van werken krijgt de komende jaren verder vervolg.

Toekomstvisie/bestuurlijke toekomst Brummen

Het coalitieakkoord bevat de ambitie om de toekomstvisie 2030 te actualiseren. Een vernieuwde toekomstvisie moet een looptijd krijgen tot 2035. In maart 2024 heeft de raad echter het voorstel aangenomen om eerst een onderzoek te gaan doen naar de bestuurlijke toekomst van onze gemeente. Dit onderzoek krijgt voorrang op de nog vast te stellen toekomstvisie.

In maart 2025 is het onderzoeksrapport naar de bestuurlijke toekomst van de gemeente opgeleverd. In dit onderzoeksrapport staat de volgende kernvraag centraal: ‘Met welk toekomstscenario wordt het beste richting gegeven aan de ontwikkeling van het bestuur en de organisatie op langere termijn, waardoor minimaal het huidige dienstverlening- en voorzieningenniveau van onze inwoners langdurig wordt gewaarborgd?’ In dit onderzoek werden verschillende scenario’s meegenomen.

In april 2025 heeft de raad besloten om een tweede fase van het onderzoek naar de bestuurlijke toekomst te starten. Scenario 4A (herindelen als geheel met één andere gemeente) is het best passende scenario voor alle toekomstige uitdagingen. Er wordt onderzocht in hoeverre Rheden of Zutphen in dit scenario een potentiële partner kan zijn. Daarnaast is een tweede gesprek gevoerd met Voorst en Apeldoorn. Begin 2026 neemt de raad een besluit over deze tweede fase van het onderzoek. Afhankelijk van het besluit van de raad komt er in 2026 mogelijk wel/geen vervolg van het onderzoek.

Wat willen we bereiken?

1. Ook in de toekomst onze gemeentelijke taken goed uit kunnen voeren, beter in positie komen bij opgaven die we hebben en een beter beeld krijgen van de toekomstige uitdagingen van onze gemeente

Wat gaan we doen?

1. Afronden van de bestuurlijke toekomst fase 2 en daarnaast zorgdragen voor het blijven door ontwikkelen van de strategisch vraagstukken binnen de gemeente Brummen.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. In het eerste kwartaal van 2026 wordt het overdrachtsdocument voor de nieuwe bestuursperiode aangeboden aan de gemeenteraad.

1b. De vijf ontwikkelsporen uit de Bestuurskracht-opdracht blijven terugkomen in de afdelingsjaarplannen.

1c. In het eerste kwartaal van 2026 wordt er een besluit genomen over de bestuurlijke toekomst fase 2.

1d. Voor de zomer van 2026 wordt, afhankelijk van het besluit van de gemeenteraad in januari, fase 3 van de bestuurlijke toekomst opgestart. De raad wordt hier uiterlijk in kwartaal 3 van 2026 over geïnformeerd.

Het financieel verloop van het focusgebied Bestuurskracht

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied Bestuurskracht				
Lasten	0	74	148	148
Totaal Focusgebied Bestuurskracht	0	-74	-148	-148
Saldo incl. bestemmingen	0	-74	-148	-148

Financiële ontwikkelingen focusgebied Bestuurskracht

In januari 2021 heeft de raad ingestemd met de oplossingsrichting van het ontwikkelplan om de bestuurskracht van de gemeente de komende jaren te versterken. De financiële strategie gaat uit van een ingroeimodel van de lasten. Stapsgewijs wordt elk jaar bekeken hoe het staat met de uitvoering en of de aanvankelijk geraamde lasten realistisch en noodzakelijk zijn. De integrale afweging vindt jaarlijks plaats.

In 2026 is er geen budget geraamd voor het versterken van de bestuurskracht. In de volgende jaren is er budget voor het versterken van regie- en contractmanagement. In 2027 gaat dit om € 74.000 en vanaf 2028 om € 148.000.

Basistaken Bestuur en Dienstverlening

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Als gemeente zijn we onderdeel van de lokale samenleving. We willen met inwoners, organisaties, ondernemers en wijk- en dorpsraden bespreken welke opgaven er zijn en welke oplossingen we samen kunnen realiseren. Door met inwoners en instanties uit een bepaald gebied meer samen te werken, ligt de focus niet op één specifiek onderdeel, maar op de samenhang van opgaven. Zo werken we aan vertrouwen tussen gemeente en samenwerkingspartners. Een andere opgave is het bereiken van de stille meerderheid. Bij participatie gaat het om samenwerken en de wisselwerking met inwoners. Als gemeentebestuur is het onze taak alle belangen te wegen die dat met zich meebrengt. Ook de belangen van hen die zich niet (kunnen) laten horen in het proces.

Voor veel inwoners is de gemeente de meest nabije overheid. Voor leefbaarheid vinden we dat ook belangrijk. Inwoners moeten makkelijk 'binnenstappen' en vragen kunnen stellen. In dit opzicht willen we de 1-loket gedachte uit de Omgevingswet goed vormgeven. Concreet betekent dat een goed contact met andere overheden zoals provincie, waterschap en omgevingsdiensten.

Het vertrouwen in overheden is laag. Dat blijkt onder meer uit de vele proteststemmen bij recente verkiezingen voor Provinciale Staten en Tweede Kamer. Maar ook uit de lagere opkomst bij de Gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Raadsleden, burgemeester, wethouders en ambtenaren werken echter keihard om juist voor inwoners goede dingen te doen. Daar zou juist veel vertrouwen in moeten zijn. Dat vertrouwen willen we daarom graag terugwinnen. Dat begint met toegankelijk en aanspreekbaar zijn. Wat ons betreft worden raadsleden, het college van B&W en ambtenaren daarom nog veel zichtbaarder in de samenleving.

Trends en ontwikkelingen

Projecten Gebiedsgericht Werken

In 2025 voeren we drie gebiedsgerichte projecten uit. Het project in Empe en Tonden bevindt zich momenteel in de afrondende fase. Daarnaast ronden we na de zomer het project af in de Brummense Enk West. Ook starten we na de zomer met het nieuwe project in de Eerbeekse Enk (Oud Eerbeek). Doel van deze projecten is om uitvoering van opgaven optimaal te laten aansluiten bij behoeften van inwoners en mogelijkheden in het gebied. En om koppelkansen te vinden voor de leefbaarheid in een buurt, de samenwerking met partners te versterken en om initiatieven en inzet van inwoners te stimuleren. Eind 2025 worden de drie nieuwe buurten die in 2026 gepland staan, bekendgemaakt.

Wat willen we bereiken?

1. We willen gemeentelijke activiteiten beter op elkaar afstemmen. Dan versterken ze elkaar.

Wat gaan we doen?

1. We investeren in de kwaliteit van de informatievoorziening.

Wat willen we bereiken?

2. Een toegankelijk en zichtbaar gemeentebestuur

Wat gaan we doen?

2a. We gaan het uitvoeringsplan gebiedsgericht werken en de kaders voor participatie verder in de praktijk brengen. Bij communicatie leggen we meer accent op de maatschappelijke impact van gemeentelijke activiteiten.

2b. In aanvulling op de inspanningen van politieke partijen, stimuleren we activiteiten die bijdragen aan een goede opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de dienstverlening van Burgerzaken (op basis van onderzoek onder inwonerspanel).

1b. We actualiseren de servicenormen voor onze dienstverlening, nadat we onze inwoners hierover via panelonderzoek hebben laten meedenken.

2a. Een gemiddeld rapportcijfer van 6,5 voor de wijze waarop de gemeente inwoners en belangenorganisaties betreft en de samenwerking zoekt (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel).

2b. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de gemeentelijke informatievoorziening en communicatie (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel).

2c. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 is het opkomstpercentage gelijk of hoger dan het landelijke opkomstcijfers. Een plan voor opkomstbevordering ligt hiervoor aan de basis.

Het financieel verloop van de basistaken Bestuur en Dienstverlening

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Basistaken bestuur en dienstverlening				
Lasten	3.312	3.427	3.531	3.624
Baten	461	496	496	497
Totaal Basistaken bestuur en dienstverlening	-2.851	-2.931	-3.035	-3.128
Saldo incl. bestemmingen	-2.851	-2.931	-3.035	-3.128

Financiële ontwikkelingen Basistaken Bestuur en Dienstverlening

Gemeenteraad en griffie

Op 17 april 2025 heeft de raad het Jaarplan Griffie 2025 vastgesteld. De uitbreiding van de formatie die daarin is opgenomen, bedraagt structureel € 45.000 aan extra lasten. Daarnaast zijn de vergoedingen voor raads- en commissieleden geactualiseerd. Dit betekent een structurele toename van de lasten van € 40.000.

Regio Stedendriehoek

De regio Stedendriehoek heeft haar meerjarenbegroting aangescherpt. Dit heeft een lagere inwonersbijdrage tot gevolg. Het gaat voor Brummen om € 12.000 aan structurele lasten.

Projecten Gebiedsgericht Werken

Het eerste project van 2025 loopt, het tweede en derde moeten nog opgestart worden. Dat maakt het lastig om nu al een oordeel te vormen over het belang en hoogte van een structureel budget. Vanaf eind 2025 zijn projectevaluaties beschikbaar en kunnen we dit bij een volgende perspectiefnota beter onderbouwen. Voor nu wordt voorgesteld om ook in 2026 een incidenteel budget op te nemen. Op basis van de huidige (verwachte) uitgaven volstaat een budget van € 30.000

Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

Uitgangspunten coalitieakkoord

Over het algemeen mogen wij ons in de gemeente Brummen gelukkig prijzen met een veilige gemeente. Er is een goede samenwerking met het politieteam waaronder de drie wijkagenten. Binnen onze grenzen is er sprake van een goede sociale controle. De lijnen zijn kort tussen gemeente, SWB, politie, brandweer en andere organisaties en instellingen.

Belangrijke spelers op het gebied van veiligheid zijn natuurlijk de politie en de brandweer. De politie wordt bekostigd door de Rijksoverheid en de brandweer via de gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland.

De gemeente Brummen scoort over het algemeen beter dan het landelijke gemiddelde op klassieke veiligheidsindicatoren zoals geweldsmisdrijven, diefstal uit woningen en vernielingen in de openbare ruimte. Minder zichtbaar in de veiligheidsindicatoren zijn de ondermijnende criminaliteit en de cybercriminaliteit. De aanpak van ondermijning en de georganiseerde criminaliteit vraagt om een goed georganiseerde en samenwerkende overheid. Daarom besteden we aandacht aan bewustwording en aan het op orde hebben van beleid, regelgeving en onze eigen systemen.

Trends en ontwikkelingen

De afgelopen jaren krijgt ondermijning steeds nadrukkelijker onze aandacht. In het Integraal Veiligheidsplan 2024-2028 is ondermijnende criminaliteit als prioriteit opgenomen. Daarbij is specifiek aandacht voor productie, handel en gebruik van drugs, zorgfraude en mensenhandel.

De projectleider coördinator is de verbindende schakel tussen districtsniveau en lokaal niveau op het gebied van ondermijning. Als verbindende schakel stemt zij af met de collega's van Openbare Orde en Veiligheid om richting te geven aan bovengenoemde prioriteit. In het vierde kwartaal van 2025 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over het onderwerp Ondermijning als gemeentelijke opgave.

De landelijk richtlijn is dat er meer aandacht gevraagd wordt voor de weerbaarheid van onze inwoners.

Wat willen we bereiken?

1. Een veilige gemeente blijven.

Wat gaan we doen?

1. We voeren een evaluatie uit conform het Beleidsplan VTH en stellen aan de hand van onze bevindingen een uitvoeringsprogramma op.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. Noodzakelijke multidisciplinaire overleggen met alle betrokken (externe) partners vinden binnen 5 tot 10 werkdagen plaats.

1b. De cyclus beleid-uitvoering-evaluatie is doorlopen in 2026.

Het financieel verloop van de basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Basistaken veiligheid, toezicht en handhaving				
Lasten	2.852	2.983	3.080	3.131
Baten	5	5	5	5
Totaal Basistaken veiligheid, toezicht en handhaving	-2.847	-2.978	-3.075	-3.126
Saldo incl. bestemmingen	-2.847	-2.978	-3.075	-3.126

Financiële ontwikkelingen Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving

Per saldo stijgen de lasten in 2026 met krap € 20.000. De helft hiervan betreft budget voor de verplichting vanuit het rijk om zelfredzaamheid en weerbaarheid te vergroten. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de noodsteunpunten. De baten voor deze basistaak dalen met afgerond € 9.000. We zien een structureel lagere leges aan vergunningen APV afgelopen jaren.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Tevredenheid dienstverlening	Rapportcijfer	2018	6,8		Inwonerspanel Brummen Spreekt
			2022	6,3		
			2023	6,5		
			2024	6,5		
Lokaal	Tevredenheid communicatie	Rapportcijfer	2018	6,6		Inwonerspanel Brummen Spreekt
			2022	6,3		
			2023	6,3		
			2024	6,4		
Lokaal	Tevredenheid participatie	Rapportcijfer	2018	6,1		Inwonerspanel Brummen Spreekt
			2022	5,9		
			2023	6,2		
			2024	6,3		
6	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	2021	5	8	Bureau Halt
			2022	5	8	
			2023	11	9	
			2024	1	9	
8	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	0,5	1,8	CBS
			2022	0,5	2,3	
			2023	0,7	2,5	
			2024	0,2	2,2	
9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,9	4,4	CBS
			2022	1,9	4,5	
			2023	2,1	4,2	
			2024	2,1	4,3	
10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,4	1,4	CBS
			2022	1,4	1,4	
			2023	1,2	1,3	
			2024	1,2	1,2	
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2021	6,5	6,1	CBS
			2022	4,3	6,0	
			2023	5,0	5,8	
			2024	2,8	5,7	

Programma 2 Fysieke leefomgeving

Introductie

Dit programma gaat over de focusgebieden:

- Klimaat en duurzaamheid
- Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030
- Centrum Brummen
- Wonen

Dit programma gaat over de basistaak:

- Fysieke leefomgeving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Lasten				
Incidenteel	1.065	856	781	758
Structureel	15.817	16.516	17.078	17.665
Totaal Lasten	16.882	17.371	17.859	18.423
Baten				
Incidenteel	1.070	738	724	724
Structureel	7.879	8.169	7.565	7.576
Totaal Baten	8.948	8.908	8.289	8.300
Saldo excl. bestemmingen	-7.933	-8.464	-9.569	-10.123
Stortingen				
Mutaties reserves	52	50	50	50
Totaal Stortingen	52	50	50	50
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	305	295	290	290
Totaal Onttrekkingen	305	295	290	290
Bestemmingen per saldo	253	245	240	240
Saldo incl. bestemmingen	-7.680	-8.219	-9.329	-9.882

Focusgebied Klimaat en duurzaamheid

Portefeuillehouder

P. Inberg

Uitgangspunten coalitieakkoord

Het coalitieakkoord bevat een stevige inzet om de energietransitie te bevorderen. Nadruk ligt op praktische realisatie van duurzame energiebronnen en energiebesparing. Dat is nodig, want we staan als maatschappij voor grote en urgente opgaven op het gebied van ons klimaat. Denk aan de overgang naar schone en hernieuwbare energie, klimaatveranderingen, schaarste aan grondstoffen en veranderingen in ons voedsel- en landbouwsysteem. Deze complexe vraagstukken vergen ook in onze lokale samenleving veel aandacht.

Vanuit deze koers werken we aan de uitdagingen voor de komende jaren. Dat doen we met aandacht voor participatie van inwoners en organisaties bij het maken van plannen, besluitvorming en uitvoering. Want het gaat om veranderingen met een maatschappelijke en/of ruimtelijke impact. Daarom zoeken we de dialoog op waar dat kan.

Trends en ontwikkelingen

In 2021 zijn wij gestart met een programma Klimaat en Duurzaamheid. Dit betekent focus op de gemeentelijke ambities en maatschappelijke opgaven zoals in het coalitieakkoord vastgelegd. Sinds die start zijn een aantal belangrijke stappen gerealiseerd. Denk aan het beleid voor opwek van schone energie, een maatschappelijke tender voor zonnevelden, een visie over warmtetransitie, een onderzoek naar een warmtenet, een strategie voor duurzame gebiedsontwikkeling, verduurzaming van gemeentelijke panden, deelname aan regionale projecten zoals voor biobased bouwen, bijdrage aan de regionale energiestrategie, en het vormgeven van lokale aanpak isoleren. De programmatische benadering is belangrijk om voort te kunnen bouwen op deze resultaten. Maar ook om te kunnen blijven inspelen op trends en ontwikkelingen zoals onder andere hieronder aangegeven.

Regionaal Programma Energie

Onze infrastructuur voor elektriciteitsvoorziening staat enorm onder druk: hoe komen we aan extra stroom voor nieuwe woningbouw en economische uitbreiding? En waar is het mogelijk om meer stroom op te wekken? Dit vraagt niet alleen om alertheid voor actuele ontwikkelingen, maar ook om een bewuste strategie voor de (middel)lange termijn. De uitgangspunten hiervoor staan onder andere in het Regionaal Programma Energie (RPE, voorheen RES 2.0). Het RPE geeft de kaders waarbinnen gemeenten in de Stedendriehoek werken aan de opgave om in 2050 van het aardgas af te zijn. Voor onze gemeente geeft dat de richting om verder te werken aan duurzame opwek en de opslag van energie.

Nieuwe wetgeving Warmtevoorziening en Warmtetransitie

Wat betreft het gebruik van energie is de warmtetransitie een belangrijk vraagstuk. Dat vereist een effectief warmtebeleid. Mogelijk gaat vanaf 2026 de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) gelden. Dit als vervanging van de huidige Warmtewet. Het doel van de nieuwe wet is om de ontwikkeling van warmtenetten makkelijker te maken en zo de energietransitie te bevorderen. Maar ook om betaalbaarheid, betrouwbaarheid en duurzaamheid van collectieve warmtelevering te waarborgen. Dat gebeurt onder andere door gemeenten meer regie over de warmtetransitie te geven. Dit laatste wordt geregeld in de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Hiermee krijgen gemeenten de bevoegdheden om regie te kunnen voeren in de wijk- of

gebiedsgerichte aanpak van de warmtetransitie. Een belangrijk instrument uit de Wgiw is de aanwysbevoegdheid.

Als de wetgeving eenmaal in werking is getreden, kunnen en moeten we vanaf 2026 aan de slag. Dit doen we op basis van het gemeentelijke warmteprogramma. Hiermee stellen wij lokale regels voor de overgang van aardgas naar andere vormen van energie. De organisatie moet daarop worden ingericht voor een lange periode, want de warmtetransitie loopt tot 2050.

Stikstof en natuurherstel

In het landelijke gebied spelen een aantal grote opgaven. Denk aan stikstofaanpak en natuurherstel, verbeteren van waterkwaliteit, bewaken van het grondwaterpeil, een gezonde bodem, klimaatadaptatie en zorg voor meer biodiversiteit. Hierin spelen Rijksregelingen, provinciaal beleid en regionale samenwerking een bepalende rol; zowel voor de maatregelen die van onze gemeente worden verwacht als voor de kansen en beperkingen in ons buitengebied.

De complexiteit van economische en maatschappelijke ontwikkelingen en de (onderlinge) afhankelijkheden in nieuw beleid van medeoverheden, maakt dat de uitvoering bij gemeenten vaak later kan beginnen dan gehoopt.

Drinkbare IJssel

Samen met waterschap Vallei en Veluwe en acht andere partners werken we - met cofinanciering van het Rijk - aan een project om de Drinkbare IJssel een paar stappen dichterbij te krijgen.

Wat willen we bereiken?

1. Verduurzamen van de gebouwde omgeving.

Wat gaan we doen?

1a. We werken aan een concept Warmteprogramma dat begin 2027 ter inzage kan worden gelegd.

1b. We hebben een lokale aanpak isolatie om met inzet van rijksmiddelen inwoners te helpen om hun woning te verduurzamen.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. In 2026 is bij de totstandkoming van het ontwerp een participatieproces georganiseerd.

1b. In uiterlijk 2026 zijn 300 woningen geïsoleerd met tenminste 1 maatregel.

Het financieel verloop van het focusgebied Klimaat en duurzaamheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied klimaat en duurzaamheid				
Lasten	1.611	1.629	1.641	1.669
Baten	752	743	729	729
Stortingen	50	50	50	50
Onttrekkingen	56	45	40	40
Totaal Focusgebied klimaat en duurzaamheid	-853	-891	-923	-950
Saldo incl. bestemmingen	-853	-891	-923	-950

Financiële ontwikkelingen focusgebied Klimaat en Duurzaamheid

Klimaat en energietransitie

Voor de komende jaren blijft budget nodig voor maatregelen die komen uit ons klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Komende jaren ligt de focus nog meer bij stappen voor de warmtetransitie (onze samenleving gaat van het aardgas af). Daarnaast vervolgen we de aandacht voor onze ecologische omgeving. Naast deze structurele kosten is incidenteel budget nodig voor advisering bij projecten en ondersteuning van activiteiten uit het programma. Deze kosten worden onttrokken uit de reserve Duurzaamheid. Jaarlijks wordt € 50.000 toegevoegd aan deze reserve.

Voor de jaren 2026 tot en met 2029 ontvangen wij een rijksvergoeding voor de inzet van capaciteit voor klimaat- en energiebeleid. Dit op grond van de CDOKE-regeling (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid). Van deze gelden dekken we voor € 100.000 aan interne capaciteit.

Verduurzaming bedrijfsvoering

In de periode tot 2030 werken we gericht verder aan de verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Dit aan de hand van een gecoördineerde organisatiebrede aanpak op vier themagebieden. Het gaat hier om social return, milieu en biodiversiteit, klimaat en circulariteit (inclusief biobased materiaalgebruik). In lijn van de Perspectiefnota is budget vanaf 2026 structureel geraamd op € 25.000.

Landschap en biodiversiteit

Voor het landschapscontract 2023-2027 is budget gereserveerd. Hierbij wordt rekening gehouden met 75% subsidie en 25% dekking vanuit de bestemmingsreserve Ligt op Groen.

Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030

Portefeuillehouder

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

Sinds 2018 richten provincie Gelderland, Industriekern Eerbeek-Loenen (IKEL) en de gemeente Brummen zich op een toekomstbestendig Eerbeek. In het programma Eerbeek-Loenen 2030 werken we daarnaast samen met Veluwonen, waterschap Vallei en Veluwe en gemeente Apeldoorn aan diverse plannen, projecten en maatregelen die effect hebben op de leefbaarheid in de kern Eerbeek, het vestigingsklimaat van het bedrijfsleven en de energietransitie. De Eerbeekse wijk- en dorpsraden zijn hierbij actief betrokken. We combineren onze inzet voor de opgaven in Eerbeek met de ontwikkeling van onze gemeentelijke rol en versterking van bestuurskracht.

Er liggen in en om het centrum mogelijkheden om de aantrekkelijkheid te vergroten. Deze projecten realiseren we in afstemming met de partners binnen het programma Eerbeek-Loenen 2030. Naast gemeentelijke inspanningen voor leefbaarheid is er een Rijksopgave die door de provincie samen met de papierindustrie wordt vertaald in concrete plannen om de stikstofreductie en de CO₂-uitstoot te verminderen.

Trends en ontwikkelingen

In het programma Eerbeek-Loenen 2030 werken we in partnerverband voortdurend verder richting het behalen van onze doelen in het dorp. Denk hierbij vooral aan de ontwikkeling van het Burgersterrein, de Spoorzone, het PAKhuis en het Kerstenterrein. Verder zijn het wegennet, het provinciaal inpassingsplan bij Folding Boxboard (FOLBB) en de waterrotonde belangrijk in de leefbaarheid van het gebied. Ook een belangrijk aandachtspunt is de energievoorziening, zowel als het gaat om elektriciteit als om warmte. Tot slot hebben we aandacht voor de toekomst van de locatie 'De Hoop'.

Wat willen we bereiken?

1. Zichtbare verbeteringen in de aantrekkelijkheid in en om het centrum, in balans met het vestigingsklimaat voor de papierindustrie.

Wat gaan we doen?

- 1. We werken aan de gebiedsontwikkeling op het Burgersterrein.*
- 2. We richten het Stationsplein opnieuw in, als onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone (De Wasacker tot en met Kerstenterrein).*

Wanneer zijn we tevreden?

1. Minimaal 100 woningen op het Burgersterrein uiterlijk in 2029.
2. Het heringericht Elis Ligtree Stationsplein (planning 2026) bevat een toeristische opstapplaats.

Het financieel verloop van het focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek Loenen 2030

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied ruimte voor Eerbeek/Eerbeek-Loenen 2030				
Lasten	970	960	899	831
Onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Focusgebied ruimte voor Eerbeek/Eerbeek-Loenen 2030	-970	-960	-899	-831
Saldo incl. bestemmingen	-970	-960	-899	-831

Financiële ontwikkelingen focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030

Om de komende jaren vanuit de gemeente de gewenste inzet te kunnen blijven leveren binnen het samenwerkingsprogramma Eerbeek-Loenen 2030 zijn in deze begroting meerjarig incidentele middelen opgenomen tot aan het jaar 2030. Dit past ook in de afspraken die in de Bestuursovereenkomst van september 2021 zijn vastgelegd. Om jaarlijks een bedrag beschikbaar te hebben voor zaken als onderzoek, expertise, cofinancieringen en kleine verbeteringen in de openbare ruimte, is jaarlijks een incidenteel programmabudget opgenomen van € 100.000.

Vanuit de reservering bij het focusgebied Bestuurskracht is vanaf 2026 € 95.000 overgeheveld naar dit focusgebied.

Verder is er budget gereserveerd om toekomstige investeringen te kunnen dekken. Vanaf 2026 is rekening gehouden met de kapitaallasten van de herinrichting van de Wasacker, Volmolenweg, 't Haagje en Poelkampstraat. En vanaf 2027 met de kapitaallasten van de herinrichting van de Spoorzone in Eerbeek en Wayfinding (bewegwijzering) fiets. Na deze voorgenomen investeringen resteert er een bedrag van afgerond € 189.000. Vanaf 2028 met de kapitaallasten voor het eerste deel van het project Wegennet (kanaalzone) en Wayfinding wandelen. Tot slot 2029 met de kapitaallasten voor het tweede deel van het project Wegennet (kanaalzone) en de fietsoversteken Coldenhovenseweg/Loubergweg. Na deze hiervoor genoemde projecten resteert er afgerond een bedrag van € 9.000.

Focusgebied Centrum Brummen

Portefeuillehouder

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

In de kern Brummen streven we naar een dorpscentrum met wonen, recreëren, winkels en ontmoeting. Een klein kernwinkelgebied met parkeren in de nabijheid van de voorzieningen. De kern heeft veel beeldbepalend groen. Dat willen we in het centrumgebied versterken als bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Een lommerrijke omgeving levert ook een belangrijke bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. De aanwezigheid van een NS-station draagt in grote mate bij aan de woonkwaliteit van dit dorp.

Trends en ontwikkelingen

Op het Graaf van Limburg Stirumplein werken we zowel verder aan de woningbouwopgave als het samen huisvesten van SWB en bibliotheek. Het bestemmingsplan voor het Graaf van Limburg Stirumplein is in mei 2025 vastgesteld door de gemeenteraad. Voor de uitvoering van dit plan is een grondexploitatie vastgesteld. De uitbreiding van supermarkt Jumbo brengt het vergroten en deels anders inrichten van het parkeerterrein aan het Burgemeester Dekkerplein met zich mee. Voor de uitbreiding van de supermarkt wordt een deel gemeentelijke grond verkocht. De Jumbo draagt bij aan de inrichting van de parkeerplaatsen. Ook de verkoop van de voormalige Wilhelminaschool voor de bouw van appartementen vindt in deze periode plaats.

Voor de uitvoering van deze plannen is de bestemmingsreserve Centrum Brummen vastgesteld. Kosten en opbrengsten van plannen binnen het overkoepelende project Centrum Brummen worden in de bestemmingsreserve met elkaar verrekend. Mocht in de bestemmingsreserve na verrekening een positief bedrag overblijven, dan wordt dit ingezet voor een kwaliteitsimpuls van de openbare ruimte van het Marktplaats. Dat is eveneens vastgesteld in het projectplan Centrum Brummen.

Het projectplan Centrum Brummen richt zich vooral op woningbouwontwikkeling. We trekken samen op met toerisme/recreatie en economische zaken om aanvullend op het projectplan acties te formuleren voor ondernemen en recreëren.

Wat willen we bereiken?

1. Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.

Wat gaan we doen?

1. We voeren het Plan van Aanpak voor het Centrum van Brummen uit, waarin maatregelen en plannen zijn opgenomen voor het behouden en versterken van het centrum van Brummen.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. Uitbreiding van Jumbo met ongeveer 400 m². Realisatie Jumbo in 2026.

1b. Uitbreiding van Dekamarkt met ongeveer 400 m². Realisatie Dekamarkt 2027.

1c. Herontwikkeling Wilhelminaschool van 14 appartementen in de sociale sector. Realisatie 2026/2027.

1d. Ontwikkeling Van Limburg Stirumplein van 59 appartementen in 2 woonblokken. Samenvoeging bibliotheek en SWB tot een multifunctioneel gebouw met ongeveer 1.700 m². Realisatie 2026/2027.

Het financieel verloop van het focusgebied Centrum Brummen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied centrum Brummen				
Lasten	33	35	37	39
Totaal Focusgebied centrum Brummen	-33	-35	-37	-39
Saldo incl. bestemmingen	-33	-35	-37	-39

Financiële ontwikkelingen focusgebied Centrum Brummen

Geen financiële ontwikkelingen.

Focusgebied Wonen

Portefeuillehouders

G.I. Timmer
P. Inberg
S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

De gemeente Brummen is een fijne gemeente om in te wonen. De ligging tussen Veluwe en IJssel, de dorpskernen, het landschap en de inwoners maken dat mensen hier graag willen blijven wonen. Of willen terugkeren na verblijf elders in het land. De druk op de woningmarkt in onze regio is hoog, Daarom is door de regiogemeenten afgesproken om 20.000 woningen te bouwen tot 2030. Voor onze gemeente betekent dat een opgave om in dit decennium 1.250 woningen toe te voegen. Deze 1.250 toe te voegen woningen zijn ook afgestemd met onze partners zoals Veluwonen en de provincie Gelderland. Met de toevoeging van deze woningen dragen we een steentje bij aan een woningmarkt die de mogelijkheid biedt aan onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen. Van deze 1.250 zijn al 773 woningen gerealiseerd. Hiervan zijn 535 woningen opgeleverd en zitten er 238 in de pijplijn. Dit is exclusief Elzenbos Deelgebied III Oost en III West.

De mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de bestaande woningmarkt zijn beperkt. Daarom moet elke nieuwe woning raak en toekomstgericht zijn. De woningen dragen bij aan de vitaliteit van onze kernen. Ons doel is dat de kern Brummen doorgroeit naar 10.000 inwoners.

De strategie om dit te bereiken is opgenomen in de "Routekaart woningbouw". Dit document beschrijft welke instrumenten we kunnen inzetten om op verantwoorde manier sneller deze woningen te kunnen realiseren.

Trends en ontwikkelingen

Woningbouw

In de komende jaren neemt het aantal huishoudens verder toe. Dit komt bijvoorbeeld door de vorming van meer kleinere huishoudens, een hogere vergrijzingsdruk en migratie. Dat betekent dat Brummen blijvend moet bouwen voor deze ontwikkelingen. De druk op de woningmarkt blijft onverminderd hoog als er niet gebouwd wordt.

Voor de periode 2025-2035 is een Woondeal in voorbereiding met de regio Stedendriehoek, de provincie Gelderland en het Rijk. Deze wordt meegenomen in de Omgevingsvisie versie 2.0. In de woondeal 2025-2035 komen afspraken te staan om de druk op de woningmarkt te verlichten. Dit vraagt van Brummen om, naast de lopende projecten, te blijven zoeken naar mogelijke nieuwe locaties. Dit terwijl de beschikbare ruimte beperkt is en er veel opgaven zijn die een beroep doen op die ruimte.

Oekraïense ontheemden

Wij vangen vanaf medio 2025 135 Oekraïense ontheemden op. Wij voorzien voor 2026 geen uitbreiding van onze opvang capaciteit. De EU-Richtlijn Tijdelijk Bescherming van Oekraïense ontheemden loopt in 2026 af. Het is nog niet duidelijk hoe het landelijke en Europese kader voor de opvang van ontheemden er daarna uit zal zien.

Doorstroomlocatie (DSL)

Onze afspraak met het Ministerie van Asiel en Migratie voor de bekostiging van de doorstroomlocatie loopt in de loop van 2026 af. Welke voorzieningen er tegen die tijd zijn voor de

(tijdelijke) huisvesting van statushouders is afhankelijk van beleid zoals dat nu door het rijk wordt ontwikkeld.

Asielzoekerscentrum (AZC)

Op 18 september 2025 heeft een raadsmeerderheid een motie aangenomen waarin staat dat: 'het college vanaf heden geen onomkeerbare stappen of beleidsuitvoering onderneemt ten aanzien van een azc voor 350 asielzoekers, totdat de gemeenteraad een besluit heeft genomen over het initiatiefvoorstel'. Zowel de motie als het initiatiefvoorstel worden bij het "ter perse gaan" van deze begroting bekeken door het college. Zodoende is in deze begroting nog uitgegaan van de baten en lasten die eerder in 2025 geraamd waren voor locatie Michaëlshoeve. Anders hadden we een tekort van € 2,5 miljoen in deze begroting moeten verwerken, een en ander zoals verwoord door wethouder Van de Graaf in de vergadering van 18 september 2025.

Wat willen we bereiken?

1. Mogelijkheden creëren voor onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen.

Wat gaan we doen?

1. Conform de Routekaart Woningbouw tot 2030 1.250 woningen toevoegen aan ons woningbestand. In de Routekaart Woningbouw staan alle stappen beschreven, hier conformeren wij ons aan.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Per jaar worden er minimaal 157 woningen bijgebouwd.

Het financieel verloop van het focusgebied Wonen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied Wonen				
Lasten	1.223	1.271	1.318	1.357
Baten	1.029	1.035	1.042	1.048
Totaal Focusgebied Wonen	-194	-236	-275	-309
Saldo incl. bestemmingen	-194	-236	-275	-309

Financiële ontwikkelingen Focusgebied Wonen

Kostendekkendheid bouwleges

Bouwleges mogen maximaal kostendekkend zijn. We zijn aan het onderzoeken of de tarieven nog in lijn zijn met de kosten. Ook kunnen er keuzes gemaakt worden op welke wijze bouwleges worden verhaald. Hiervoor komen we in een later stadium terug. Namelijk bij het vaststellen van de tarievennota en legesverordening. Voor de langere termijn blijven er onzekerheden. Dit komt door de doorwerking van de Omgevingswet en de gevolgen van wet- en regelgeving over stikstof.

Opvang bijzondere doelgroepen

Voor de verschillende opvanglocaties voor bijzondere doelgroepen maken we kosten. Hier staan rijksbijdragen tegenover. De doorstroomlocatie geldt voor de periode 1 juni 2024 tot 11 juni 2026. Hierna stopt de doorstroomlocatie.

Bouwgrond

De geraamde kosten worden doorberekend aan de actieve bouwcomplexen. Dus financieel neutraal voor de begroting.

Basistaken Fysieke leefomgeving

Portefeuillehouders

S. van de Graaf

P. Inberg

Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Openbare ruimte

De openbare ruimte is een visitekaartje van onze gemeente. We willen de openbare ruimte zo inrichten en onderhouden dat deze uitnodigt tot wandelen, fietsen, sporten en ontmoeten voor iedereen met en zonder beperking. Absolute prioriteit heeft de bereikbaarheid voor wandelaars en fietsers van winkels, scholen en maatschappelijke voorzieningen. De inrichting en het onderhouden van het openbaar groen is belangrijk om de negatieve effecten van klimaatverandering te verminderen. Beheer van de openbare ruimte vinden we een kerntaak van onze gemeente. De regie daarop houden we in eigen beheer. Ook zetten we in op een resultaatgerichte uitvoering. We sluiten daarbij kleinschalige particuliere initiatieven om het beheer over te nemen niet uit.

Mobiliteit

Een goede inrichting en goed onderhoud van onze infrastructuur draagt bij aan allerlei doelstellingen zoals veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid. Voor het verkeer in en rondom Eerbeek is in samenwerking met de provincie en de buurgemeenten Apeldoorn en Rheden een verkeersplan opgesteld. Daarnaast is in 2024 het gemeentelijk Programma Mobiliteit 2050 vastgesteld. Dit plan bevat beleidskaders voor onder andere verkeersstructuur, verkeersveiligheid, openbaar vervoer en parkeren.

Toerisme en recreatie en economische zaken

We streven naar balans tussen economische en leefbaarheidsbelangen. We ontwikkelen de spoorzone van Eerbeek als een toegangspoort naar de Veluwe. Dit draagt bij aan werkgelegenheid door een impuls voor toerisme en recreatie. In Brummen stimuleren we verblijfsrecreatie voor meer dynamiek en economisch draagvlak.

Trends en ontwikkelingen

Openbaar Groen

Bij het beheer van de openbare ruimte werken we verder aan de verbetering van de biodiversiteit en aan onze klimaatopgaven. Dit zoals opgenomen in de programma's "Water en Riolerings" en "Groen". Plantsoenen worden heringericht met planten die een meerwaarde hebben voor de biodiversiteit en daarnaast klimaatbestendig zijn. Regenwater wordt opgevangen in plantsoenen terwijl onze inwoners gestimuleerd worden het regenwater van hun dak te laten infiltreren in hun tuin. Door de aanplant van bomen in zowel de kernen als het buitengebied zorgen we voor meer schaduw als schuilgelegenheid voor vogels en dieren.

De bermen en watergangen in het buitengebied werken we aan ecologisch bermbeheer. Om een besparing te realiseren wordt dit getemporiseerd doorgevoerd. Door verschravingsbeheer, met maaien en afvoeren van de vegetatie, worden soortenrijke bermen en soorten nagestreefd. Aangepaste wetgeving maakt dat alleen uitzichthoeken voor het verkeer en de eerste meter naast de verharding geklept mag worden. De ontwikkeling van de vegetatie monitoren we met behulp van vrijwilligers.

Om de biodiversiteit in onze gemeente te verbeteren is in 2025 een biodiversiteitsplan opgesteld. Dit in nauwe samenwerking met lokale partners. Het plan wordt begin 2026 ter besluitvorming aangeboden. Het document maakt de aanwezige biodiversiteit in de gemeente inzichtelijk en brengt de kansen in beeld om de biodiversiteit te verbeteren en versterken. Aan het biodiversiteitsplan is een uitvoeringsprogramma gekoppeld.

De grote hoeveelheid gevallen neerslag in 2023/2024 bracht gebreken in het afwateringssysteem in het buitengebied aan het licht. Aan de andere kant eisen lange perioden van droogte en hitte hun tol bij de aanwezige natuurwaarden. Daar waar voor droge perioden het regenwater zo lang mogelijk in het gebied moet blijven, moeten we in natte perioden juist een te veel aan water snel kunnen afvoeren. Samen met het Waterschap en de Provincie zoeken we naar een herijking van het watersysteem en de benodigde werkzaamheden aan watergangen.

In park 't Goor is de aanwezige vijver dicht geslibd. Hierdoor is de waterkwaliteit slecht. In warme en droge zomers is er te weinig water om de aanwezige vissen te laten overleven. Gezien de ligging van de vijver in een omgeving met veel natuurwaarden is een maatwerkoplossing noodzakelijk om de natuurwaarden te behouden. Door de vijver uit te baggeren en het slib af te voeren wordt de situatie weer beheersbaar.

Soortenmanagementplan (SMP)

Om bouw- en isolatieactiviteiten aan gebouwen in de kernen van Brummen en Eerbeek eenvoudiger te kunnen laten verlopen heeft de gemeente een SMP voor deze kernen laten opstellen. Met een goedgekeurd SMP hoeven (ver-)bouwende partijen niet zelf ecologisch onderzoek te doen naar 'gebouw bewonende beschermde dieren'. En dus ook niet voor elke activiteit een ontheffing op de natuurwetgeving aan te vragen. Onder de vlag van het SMP kunnen deze activiteiten veelal vergund worden. Het SMP voorziet namelijk in duurzaam behoud van de aanwezige beschermende soorten. Het SMP is in 2025 ter goedkeuring aangeboden aan de provincie. Op basis van de door de provincie te verlenen ontheffing voor de natuurwetgeving kunnen wij bouwactiviteiten eenvoudiger verlenen. Ter compensatie worden (extra) verblijfplaatsen ingericht voor de soorten die in het SMP opgenomen zijn.

Begraafplaatsen

De begraafplaatsen zijn herdenkingsparken waar met respect voor de overledenen en hun nabestaanden gewerkt wordt. Door elektrische maaimachines te gebruiken, blijft de begraafplaats nog rustiger. Zo'n serene omgeving maakt de begraafplaats ook een geschikte verblijfplaats voor plant en dier. Met gerichte aanplant van bomen en struiken en meer ecologisch beheer kan een mooie combinatie gemaakt worden van representativiteit en biodiversiteit.

Wegbeheer

De gemeentelijke wegen worden op een basisniveau onderhouden volgens het in 2025 vastgestelde Wegenbeheerplan. Onderhoud vindt plaats op basis van de uitgangspunten uit dit plan én op basis van een tweejaarlijkse inspectie. Op grond van de uitkomsten van de inspectie worden onderhoudsmaatregelen ingepland. Bij de uitvoer van de onderhoudswerkzaamheden kijken we of wensen vanuit de programma's Mobiliteit, Groen of Water en Riolering in de uitvoering gecombineerd en gerealiseerd kunnen worden. Grootschalige herinrichtingen pakken we op vanuit de prioriteiten in het uitvoeringsplan Mobiliteit. De herinrichting van de Zutphensestraat (binnen de bebouwde kom) start als eerste grootschalige herinrichting in 2026. Herinrichting van de Loenenseweg is voorzien in 2027.

Uitvoering visie Mobiliteit

Op basis van de in 2024 vastgestelde Visie Mobiliteit 2050 is een uitvoeringsplan opgesteld. De eerste maatregelen uit dit uitvoeringsplan zijn in 2025 uitgevoerd. Waar mogelijk worden verdere maatregelen opgepakt in combinatie met wegwerkzaamheden. Grootschalige activiteiten wachten op extra financiering. Wij zetten in op behoud van de veerpont Brummen-Bronckhorst. Dit doen we door waar mogelijk het proces tot overname te ondersteunen. Denk hierbij aan gesprekken met investeerders en subsidieverstrekkers.

Rioolbeheer

In de komende jaren wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het programma Water en Riolering 2023-2027. Vervanging van de riolering van de Loenenseweg en het saneren van de riooloverstort bij Empe zijn daarbij grote projecten. Deze vragen veel voorbereiding. Er is echter sprake van lange wachttijden voor het verleggen van kabels en leidingen door nutsbedrijven. Dit zijn werkzaamheden die voorafgaand aan de rioolwerkzaamheden uitgevoerd moeten worden. De wachttijden vertragen de uitvoering van onze rioolprojecten op dit moment aanzienlijk.

In 2027 starten we met het opstellen van een nieuw programma Water & Riolering.

Openbare verlichting

In 2024 is het onderhoud van de openbare verlichting in samenwerking met enkele andere gemeenten voor meerdere jaren openbaar aanbesteed. Onderdeel van de werkzaamheden was in 2025 de vervanging van traditionele verlichting door Ledlampen. Begin 2026 is het hele verlichtingsbestand hiermee verduurzaamd en besparen we op de energiekosten. In 2025 is een nieuw beleids- en beheerplan opgesteld met onder andere uitgangspunten voor het toepassen van een dimregiem op de verlichting. Hiermee willen we nog meer energie besparen. Uitrol hiervan vindt vanaf 2026 plaats.

Grondstoffenplan

Het oude Grondstoffenplan liep in 2025 af. Het beoogde doel om eind 2025 nog maximaal 80 kilogram restafval per inwoner in te zamelen is niet behaald. Eind 2025 is een nieuw grondstoffenplan opgesteld. Dit plan bevat nieuwe ambities en maatregelen om te komen tot minder restafval en meer hergebruik van grondstoffen.

Toerisme en recreatie

Onze gemeente is onderdeel van één van de populairste vakantiebestemmingen van Nederland: de Veluwe. Toerisme en recreatie zien we niet meer als een doel op zich maar als een middel om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven zoals leefbaarheid, behoud van erfgoed en de landbouwtransitie. Een goed en strategisch ontwikkelde toeristische sector is hierbij essentieel. Daarom zetten we in op aanbodontwikkeling, verbinden we toerisme aan lokale opgaven, positioneren we in de communicatie de gemeente als uniek onderdeel van de Veluwe en zoeken we lokale en regionale samenwerking. Zo kan toerisme bijvoorbeeld een integrale bijdrage leveren aan doelstellingen van het coalitieakkoord als versterken van dorps- en gemeenschapshuizen voor sociale cohesie, economische belangen en cultuur. Het huidige toeristisch beleid loopt na 2026 af. Daarom werken we samen met de raad en de sector in 2026 aan nieuw beleid.

Economie

Economie en ondernemerschap spelen een centrale rol in de vitaliteit van onze samenleving. Ten eerste dragen ze bij aan werkgelegenheid en inkomen. Daarnaast dragen ondernemers substantieel bij aan het voorzieningenniveau en het behalen van maatschappelijke doelstellingen. Het ondernemersklimaat staat tegelijkertijd onder druk.

In 2025 is het voor het eerst een gemeentelijke visie op economisch beleid vastgesteld. Deze visie bevat ook een uitvoeringsprogramma. De komende jaren geven we hier uitvoering aan.

Wat willen we bereiken?

1. Een goed onderhouden, bereikbare en klimaatbestendige openbare ruimte.

Wat gaan we doen?

1. We vormen versleten plantsoenvakken om naar biodiverse en klimaatbestendige groenvoorzieningen.

Wat willen we bereiken?

2. Een infrastructuur die bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid.

Wat gaan we doen?

2. Veilige fietsverbindingen realiseren van Eerbeek naar Zutphen, Dieren en Apeldoorn en verbetering en uitbreiding van het aantal fiets- en wandelroutes.

Wat willen we bereiken?

3. Verhogen van het aantal overnachtingen, stimuleren van werkgelegenheid, verhogen van de gemiddelde bestedingen in de toeristische sector door aanbodontwikkeling en verbinden van toerisme om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven.

Wat gaan we doen?

3. Inzetten op publiek-private en samenwerking om recreatief aanbod te ontwikkelen.

Wat willen we bereiken?

4. Versterken van de lokale economie en het ondernemersklimaat aan de hand van het programma economie gemeente Brummen 2030 met bijbehorende uitvoeringsagenda.

Wat gaan we doen?

4. We werken samen met ondernemers aan betere ruimteverdeling, aantrekkelijker winkelcentra en toegang tot Rijks- en provinciale stimuleringsregelingen voor opkomende sectoren.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Eind 2026 hebben we de projecten uit het programma Groen gerealiseerd met de aanplant van minimaal 554 extra laan- of straatbomen en de realisatie van 6700 m2 bloemrijke graslanden.

2. We in 2026 zijn gestart met de herinrichting van de Zutphensestraat.

3a. In het eerste kwartaal van 2026 brengen we het Ontwikkelkader Toerisme actief onder de aandacht via drie kanalen.

3b. We benutten 2026 om met de sector nieuw toeristisch beleid te maken, dat eind 2026 in bestuurlijke besluitvorming wordt gebracht.

3c. We leveren in 2026 ten minste twee thematische audioroutes op waarbij kenmerkende Brummense verhalen beter kunnen worden beleefd.

4a. Begin 2026 hebben we het uitvoeringsprogramma economie gemeente Brummen SMART gemaakt.

4b. Aan het einde van het tweede kwartaal van 2026 hebben we door middel van een rapport inzichtelijk gemaakt of we de bestaande ruimte op bedrijventerreinen beter kunnen benutten en welke vervolgacties nodig zijn.

4c. We zetten in 2026 twee georganiseerde samenwerkingsvormen op tussen ondernemers in de gemeente Brummen.

Het financieel verloop van de basistaken Fysieke leefomgeving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Basistaken fysieke leefomgeving				
Lasten	12.969	13.477	13.964	14.527
Baten	7.167	7.129	6.518	6.524
Stortingen	2	0	0	0
Onttrekkingen	249	250	250	250
Totaal Basistaken fysieke leefomgeving	-5.555	-6.098	-7.196	-7.753
Saldo incl. bestemmingen	-5.555	-6.098	-7.196	-7.753

Financiële ontwikkelingen Basistaken Fysieke Leefomgeving

Gemeentelijk vastgoed en gronden

Wij hebben nog panden in bezit die geen toegevoegde waarde hebben voor de uitvoering van gemeentelijke taken. We stellen voor om deze panden te verkopen. We ramen hiervoor een opbrengst in 2026 van € 200.000. Verder vindt de financiële afhandeling plaats van een grenscorrectie met de gemeente Rheden. Dit levert in 2026 een incidentele opbrengst op van € 122.000.

Openbare ruimte

Het jaarlijkse investeringsbudget 'vervanging/rehabilitatie wegen', voor de periode van 2022 tot en met 2032, voorziet in een budget van € 2,5 miljoen per jaar. Dit biedt vanuit verkeerskundig oogpunt een gunstig perspectief om, in bepaalde projecten en waar mogelijk, (financieel) mee te liften en te voorzien in (meer) passende weginrichtingen. In het op te stellen uitvoeringsprogramma, dat in samenspraak met 'beheer en onderhoud wegen' wordt opgesteld, vindt afstemming plaats over de inzet van dit budget. De kapitaallasten vanuit de investeringen voor rehabilitatie Wegen zijn meer gefaseerd in deze begroting opgenomen. Dit leidt voor de jaren 2026 en 2027 tot lagere lasten. In 2029 lopen de kapitaallasten weer wat op. Deze worden echter deels gedekt uit de investeringsruimte vanuit focusgebied Ruimte voor Eerbeek. (zie bij onderdeel Financiële positie het overzicht van meerjarige investeringen)

Bij de berekening van de kosten voor riolering is uitgegaan van de bedragen zoals opgenomen in het Programma Water en Riolering, vastgesteld in december 2022. Dit inclusief de te nemen klimaatmaatregelen én inclusief het project Drinkbare IJssel. Verder is rekening gehouden met het lagere waterverbruik in voorgaande jaren. Vooral de lagere inkomsten vanuit de rioolheffing zorgt ervoor dat de heffing in 2026 met 14% moet stijgen.

In 2023 is het Programma Groen door de raad vastgesteld. Naast de toegenomen kosten voor inflatie wordt vanaf 2026 rekening gehouden met areaaluitbreiding van Lombok-Zuid. In het budget voor het groenonderhoud van de begraafplaatsen is conform de Perspectiefnota rekening gehouden hogere kosten door met elektrische maaimachines te werken.

Circulariteit en afval

De kosten van Circulus voor het inzamelen en verwerken van het afval stijgen voor het jaar 2026 met

4,83%. Deze index wordt onder andere veroorzaakt door de ontwikkeling van het kostenniveau 'binnenlands wegvervoer'. Rekening houdend met deze genoemde kostenstijging, de eigen overige kosten en opbrengsten vanuit Nedvang en rekening houdend met de beschikbare voorziening afvalstoffenheffing, moet het tarief voor het jaar 2026 met 7,5% stijgen.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Banen in recreatie en toerisme	%	2020	8,0%	6,1%	LISA/CBS
			2021	7,1%	5,8%	
			2022	7,7%	6,4%	
			2023	7,8%	6,7%	
14	Functiemenging	%	2020	46,3	53,2	LISA
			2021	46,2	53,3	
			2022	46,2	53,8	
			2023	46,4	54,2	
16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2020	143,0	157,8	LISA
			2021	146,8	164,5	
			2022	152,6	173,3	
			2023	159,9	181,8	
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2020	106	171	CBS
			2021	103	164	
			2022	99	153	
			2023	98	148	
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	3,4%	16,8%	Klimaatmonitor RWS
			2020	5,6%	22,1%	
			2021	11,9%	24,9%	
			2022	21,8%	32,5%	
35	Gemiddelde WOZ Waarde	x € 1.000	2022	€ 310	€ 317	CBS
			2023	€ 370	€ 368	
			2024	€ 381	€ 379	
			2025	€ 391	€ 398	
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	14,2	8,9	Basisregistratie adressen en gebouwen
			2022	14,9	9,3	
			2023	15,3	9,1	
			2024	6,8	8,4	
37	Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per 100 personen van 20 tot 65 jaar.	2022	81,3%	70,3%	CBS
			2023	82,3%	70,3%	
			2024	82,4%	70,4%	
			2025	83,5%	70,7%	
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2022	€ 829	€ 823	COELO
			2023	€ 978	€ 860	
			2024	€ 1.019	€ 911	
			2025	€ 1.009	€ 957	
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2022	€ 1.056	€ 905	COELO
			2023	€ 1.149	€ 942	
			2024	€ 1.221	€ 994	
			2025	€ 1.159	€ 1.050	

Programma 3 Sociale leefomgeving

Introductie

Dit programma gaat over het focusgebied:

- Sociaal domein

Dit programma gaat over de basistaak:

- Vitale Samenleving

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Lasten				
Incidenteel	1.670	221	37	18
Structureel	38.397	39.848	40.824	42.150
Totaal Lasten	40.067	40.069	40.861	42.168
Baten				
Incidenteel	1.557	18	18	18
Structureel	7.618	7.756	8.057	8.095
Totaal Baten	9.174	7.774	8.075	8.113
Saldo excl. bestemmingen	-30.892	-32.295	-32.786	-34.055
Stortingen				
Mutaties reserves	1.389	300	300	300
Totaal Stortingen	1.389	300	300	300
Onttrekkingen				
Mutaties reserves	1.228	264	162	69
Totaal Onttrekkingen	1.228	264	162	69
Bestemmingen per saldo	-161	-36	-138	-231
Saldo incl. bestemmingen	-31.054	-32.331	-32.924	-34.285

Focusgebied Sociaal domein

Portefeuillehouders

G.I. Timmer

Y. Cegerek

Uitgangspunten coalitieakkoord

Als gemeente zorgen we voor passende zorg en ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Dat kunnen we alleen waarmaken als we zorgvuldig omgaan met aanvragen voor ondersteuning. We zijn ons ervan bewust dat door de krimp op de arbeidsmarkt er een extra opgave komt om zekerheid van het bieden van zorg te waarborgen. Als iemand er zelf én met hulp van de omgeving niet uitkomt, dan is er een vangnet. Dit betekent dat we een goede balans nodig hebben tussen heldere en duidelijke richtlijnen enerzijds en de menselijke maat anderzijds. Onder andere bij de Participatiewet zorgen we dat het beleid en de uitvoeringsregels voldoende ruimte laat aan medewerkers om in de uitvoering de menselijke maat te kunnen hanteren.

Preventie en laagdrempelige zorg - door middel van een aanbod van algemene en voorliggende voorzieningen zonder een beschikking van de gemeente - is een noodzakelijke belangrijke opgave in de transformatie van de zorg in onze gemeente. We streven naar tijdiger en effectiever signaleren en naar een algemener en laagdrempeliger aanbod. Daarom zoeken we samenwerking in de regio. Dit in lijn met spoor vier van het ontwikkelplan Bestuurskracht.

Vangnet en voorkómen zijn geen nieuwe uitgangspunten. Het onderzoeksrapport 'Naar een evenwichtig sociaal domein' uit 2020 bevat goede bouwstenen om een evenwichtig beleid te voeren. Beleid met de juiste zorg en ondersteuning en een beheersbare kostenstijging. Deze koers zetten we door in de komende jaren. Een solide en sociaal vangnet met onder andere goed toegankelijke minimaregelingen is aanwezig. Daar hoort ook een effectieve integrale schuldhulpverlening en armoedebestrijding bij.

We zien veel samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen. Denk aan huiswerkbegeleiding van jongeren combineren met sporten, het leren omgaan met geld, gezonde voeding én met samenwerken en inzetten voor anderen. Maar ook het samen optrekken van onderwijs, sportverenigingen en Stichting Welzijn Brummen in het aanbod. En de samenwerking met inwoners bij de energietransitie, de inrichting van hun straat of de integratie van nieuwkomers. Kortom, we stimuleren dat samenleven wordt versterkt door buurtwerk en een gebiedsgerichte aanpak. In dit licht streven we bij de decentralisatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis met een passende lokale structuur van voorzieningen en ondersteuning.

Trends en ontwikkelingen

Integrale kadernota sociaal domein met een visie op de sociale basis

De integrale kadernota Sociaal Domein met een visie op de sociale basis wordt uitgewerkt naar een uitvoeringsagenda. Dit gebeurt in samenhang met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA). Het AZWA is het akkoord dat het Integraal Zorg Akkoord (IZA) vervangt. Dit akkoord is in september 2025 door de onderhandelaars uit de verschillende branches, waaronder de VNG, ondertekend. Doel van de uitvoeringsagenda is het versterken van de sociale basis en het creëren van een lokale preventie infrastructuur. De waarden en uitgangspunten in de integrale kadernota Sociaal Domein met een visie op de sociale basis zijn leidend in alles wat we in 2026 gaan doen en willen bereiken.

Hervormingsagenda Jeugd

a) Herijking van de Jeugdwet en transformatie

In het Implementatieplan Hervormingsagenda 2023-2028 van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is opgenomen dat de Jeugdwet wordt herijkt. De lichte vormen van ondersteuning en opvoedondersteuning gaan uit de Jeugdwet verdwijnen. Hoe dit er precies uit gaat zien is nog niet bekend. Vooruitlopend op de aangekondigde herijking van de Jeugdwet starten we een traject met de gemeenteraad om de reikwijdte van de plicht tot het leveren van jeugdhulp te bepalen. In aanloop naar de wijziging van de Jeugdwet werkt onze gemeente sinds 2025 aan een plan om te komen tot deze transformatie. De Galangroep ondersteunt ons hierbij. In 2025 is verkend en uitgewerkt op welke wijze de lichte ambulante hulpverlening vorm krijgt in de algemene en preventieve voorliggende voorzieningen in onze gemeente. In 2026 en de jaren daarna ligt onze focus op de doorontwikkeling van deze transformatie én de bijbehorende voorzieningen en werkwijzen.

b) De context van het gezin centraal

Een andere belangrijke opdracht in de hervormingsagenda is om de context van het gezin centraal te stellen in de uitvoering. In de huidige aanpak kijken we te veel alleen naar de jeugdige. Terwijl de problematiek vaak een oplossing in het gehele gezin vraagt. Binnen het project lichte ambulante hulpverlening geven we invulling aan deze opdracht uit de hervormingsagenda. Belangrijk hierbij is om Jeugdhulp steviger te verbinden met aanpalende domeinen zoals het onderwijs, de volwassenen geestelijke gezondheidszorg en Werk & Inkomen voor de bestaanszekerheid van inwoners.

c) Stevige Lokale Teams

We werken aan een sterk lokaal team. Dit doen we aan de hand van de richtlijnen "Stevige Lokale Teams" van de VNG. We werken hierin met de VNG samen en zij ondersteunen ons. Op basis van een analyse die samen met de VNG is opgesteld, gaan we verbeteringen doorvoeren en versterkingen aanbrengen. Hierbij betrekken we het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de leidraad Werken aan Veiligheid. Het toekomstscenario geeft voor de lange termijn richting aan een fundamentele stelselwijziging. Gemeenten krijgen hierbij meer regie, hulp wordt eenvoudiger, sneller en gezinsgericht georganiseerd. De leidraad biedt concrete handvatten voor het dagelijks handelen voor professionals om nu al beter samen te werken in complexe gezinssituaties.

d) Essentiële functies

De Hervormingsagenda Jeugd gaat uit van een sluitend aanbod van essentiële functies. Deze zorg kopen we vanaf januari 2025 bovenregionaal in. De opdracht "Essentiële functies" vraagt om samenwerking tussen aanbieders uit de sectoren Jeugd & Opvoedhulp, mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB), geestelijke gezondheidszorg voor de jeugd, Verslavingszorg en Forensische zorg.

Regionaal zij we twee diensten gestart die we in 2026 verder ontwikkelen. Te weten:

- Mobiele brigade: de "voordeur" voor de essentiële functies. Dit is een team dat actief naar jongeren toe gaat om de benodigde zorg te verlenen. Het brengt letterlijk de zorg naar jongeren toe i.p.v. dat jongeren naar de zorg toe moeten. Dit team heeft voldoende capaciteit om hands-on, met het netwerk, te werken aan oplossingen. Dit kan in de vorm van kortdurende interventies/directe ondersteuning.
- Integrale hoog specialistische zorg. Dit is een integraal "totaalpakket" van zorg met verblijf voor de kinderen die in aanmerking komen voor de essentiële functies.

Participatiewet in Balans

Nadat de aangekondigde wet meerdere keren is uitgesteld, is het streven van het Rijk dat de

Participatiewet in Balans op 1 januari 2026 in werking treedt. Deze wet heeft tot doel om evenwicht te brengen tussen de drie kernelementen van de Participatiewet: bestaanszekerheid, participatie en handhaving. Uitgangspunt om tot dit evenwicht te komen is het centraal stellen van de mens en uitgaan van vertrouwen. Lokaal en in de subregio Apeldoorn, werken we met andere gemeenten samen aan de voorbereiding op deze wetswijziging. We zorgen er dus voor dat we gereed zijn om de wet uit te voeren. Omdat de Participatiewet in Balans veel impact heeft op de lokale uitvoering vraagt de invoering van de wet in 2026 de nodige aandacht en inzet. Dit gaat met name om scholing en training van de medewerkers in de uitvoering. Ook vraagt invoering goede en zorgvuldige communicatie richting inwoners en maatschappelijke partners. Jaarlijks presenteren we de “monitor uitvoering WerkFit Brummen” aan de gemeenteraad.

Integrale armoedebestrijding en minimaregelingen

In 2025 is de integrale armoedenota en de routekaart voor een vernieuwd pakket minimaregelingen vastgesteld. De implementatie en uitvoering van het beleid vindt plaats. De drie nieuwe regelingen die in 2025 gestart zijn worden verder ingevoegd. Het gaat om de fietsregeling, het Jeugdfonds Sport en Cultuur en het babystartpakket.

Op 1 januari 2026 start de regeling collectieve zorgverzekering. Dit vraagt inzet om inwoners in 2026 goed over deze nieuwe regeling te informeren. Ook werken we aan de invoering van een pas om mee te kunnen doen aan activiteiten en om erop uit te kunnen gaan. Deze pas kan in 2027 gebruikt worden. We gaan door met het uitvoeren van het communicatieplan waarmee we in 2025 zijn gestart. Ook werken we aan de aangekondigde wijzigingen in de uitvoering schuldhulpverlening en maatregelen vanuit het Rijk om de schuldhulpverlening en armoedebestrijding sneller, beter en effectiever te laten werken. Dit om problematische schulden meer te gaan voorkomen.

Inburgering

Wij willen dat nieuwkomers in onze gemeente zich welkom voelen. We zorgen ervoor dat nieuwkomers tijdig een Persoonlijke Inburgering Plan hebben. Ook faciliteren wij dat zij de Nederlandse taal kunnen leren, meedoen én integreren in de lokale samenleving. We stimuleren komende jaren het meer betaald gaan werken van nieuwkomers. Zowel lokaal als regionaal zetten we hierop in. Dat doen we in samenwerking met het Werkcentrum Stedendriehoek Veluwe.

Wat willen we bereiken?

1. Een deel van de volwassen inwoners die eerder individuele begeleiding kregen, worden nu geholpen in het voorliggend veld.

Wat gaan we doen?

1. We zetten in op preventie via algemene voorzieningen die bijdragen aan zelfstandigheid en voorkomen dat problemen van inwoners groter worden.

Wat willen we bereiken?

2. We geven uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd.

Wat gaan we doen?

2a. Medio 2026 is de jeugdhulpondersteuning als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening voor inwoners laagdrempelig en dichtbij beschikbaar.

2b. We maken een plan van aanpak om te gaan voldoen aan alle kenmerken sociaal wijkteam zoals die zijn bepaald in het convenant 'stevige lokale teams', waarin het Toekomstscenario Kind -en Gezinsbescherming wordt meegenomen.

Wat willen we bereiken?

3. Nieuwkomers zijn welkom, worden op tijd aangemeld voor inburgeringstrajecten, spreken de Nederlandse taal, zijn ingeburgerd, doen mee, zijn zelfredzaam en werken naar vermogen.

Wat gaan we doen?

3. We voeren het plan van aanpak Inburgering uit zodat inburgeraars kunnen integreren binnen de samenleving en de arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

4. Vermindering en voorkomen van problematische schulden en armoede.

Wat gaan we doen?

4. De uitvoering van de integrale armoedenota & de routekaart vernieuwd pakket minimaregelingen continueren we. We zetten in op vroegsignalering waardoor problematische schulden kunnen worden voorkomen.

Wat willen we bereiken?

5. Meer inwoners die in aanmerking komen voor gemeentelijke inkomensondersteuning en minimaregeling maken gebruik van deze ondersteuning en regelingen.

Wat gaan we doen?

5. De implementatie van de integrale armoedenota & de routekaart voor een vernieuwd pakket minimaregelingen wordt gecontinueerd. In de uitvoering werken we aan de maatregelen die bijdragen aan dat meer inwoners gebruik maken van de regelingen.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. Eind 2026 is een daling van 3% van de WMO 'maatwerkvoorziening begeleiding individueel' gerealiseerd.

1b. In het cliëntervaringsonderzoek 2027 (over het uitvoeringsjaar 2026) geven inwoners aan positief te zijn over het (nieuwe) aanbod van algemene voorzieningen. Dit met de score van een 7.

2a. Eind 2026 is (lichte) ambulante jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning beschikbaar als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening. In 2027 blijkt uit onderzoek dat jeugdigen en hun ouders tevreden zijn over het nieuw te vormen aanbod van algemene voorzieningen door op dit onderdeel een 8 te scoren.

2b. Het plan van aanpak 'stevige lokale teams' is in samenwerking met de VNG ontwikkeld en in het eerste kwartaal 2026 vastgesteld.

2c. Als uit de monitorgegevens blijkt dat er voldoende plekken integrale hoog specialistische zorg beschikbaar zijn voor de meest kwetsbare kinderen zodat er geen kinderen op de wachtlijst staan.

3a. Inburgeraars zijn tevreden over het inburgeringsaanbod en geven het een cijfer 7. De tevredenheid wordt gemeten door het afnemen van interviews door samenwerkingspartners betrokken bij inburgeringstrajecten.

3b. Er zijn geen wachtlijsten voor start inburgering.

3c. Het Persoonlijk plan Inburgering en Participatie wordt binnen 10 weken termijn afgerond met een beschikking.

4. 100% van de meldingen van betalingsachterstanden door verhuurders van woningen, drinkwaterbedrijven, energieleveranciers en zorgverzekeraars, worden actief door Team voor Elkaar opgepakt.

5. Wanneer inwoners uit de doelgroep minimaregeling bij een enquête eind 2026 aangegeven dat ze de vereenvoudigde aanvraagprocedure inkomensondersteuning, minimaregelingen en de communicatie vanuit de gemeente hierover beoordelen met het cijfer 7.

Het financieel verloop van het focusgebied sociaal domein

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Focusgebied sociaal domein				
Lasten	32.008	32.298	32.836	34.064
Baten	7.506	6.530	6.806	6.820
Stortingen	1.089	0	0	0
Onttrekkingen	1.139	175	75	0
Totaal Focusgebied sociaal domein	-24.453	-25.593	-25.956	-27.244
Saldo incl. bestemmingen	-24.453	-25.593	-25.956	-27.244

Financiële ontwikkelingen focusgebied Sociaal Domein

In de Perspectiefnota 2026-2029 zijn diverse ontwikkelingen opgenomen. Onder andere de nieuwe inkoop voor Jeugd en Wmo vanaf 2026, de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, de deskundigencommissie Van Ark, Participatiewet in Balans, de integrale armoedebestrijding, de visie op de sociale basis en het Integraal Zorg Akkoord.

De trend van jaarlijkse kostenstijging door met name prijsstijging (voor het hanteren van een reële en marktconforme prijs) en toegenomen en complexere zorgvraagstukken, zorgen voor een uitdagend toekomstperspectief voor het Sociaal Domein en daarmee voor de gemeentelijke organisatie als geheel.

Jeugdzorg

Tariefstijging en volumestijging

Het uitgevoerde kostprijsonderzoek heeft de afgelopen jaren geleid tot aanpassingen van de tarieven met respectievelijk 12% over 2024, 10,5% over 2025 en 5,13% voor 2026. De Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) schrijft voor dat gemeenten een reële prijs moeten overeenkomen bij contracten en verlengingen daarvan. Deze tariefstijging is een groot onderdeel van de te verwachten kostenstijging voor het jaar 2026. De huidige verwachting is dat de kosten voor Jeugdzorg Zorg in Natura in 2025 samen zo'n € 9 miljoen bedragen. Met enkel het doorrekenen van de tariefstijging uit het kostprijsonderzoek komt dit (dus zonder volumetoename in 2026) uit op

€ 9,46 miljoen. De afgelopen jaren is het aantal jeugdigen met een betaald jeugdzorgtraject gemiddeld met 6% gestegen. Door alle maatregelen en trajecten die ingezet worden, verwachten we de volumetoename in 2026 te beperken tot maximaal 3.5%. De begrote kosten voor Jeugdzorg Zorg in Natura komen hierdoor uit op € 9,8 miljoen. Dit is ten opzichte van de Perspectiefnota - waarbij is uitgegaan van het kostenniveau van 2024 - een stijging van € 2,18 miljoen.

De tariefontwikkeling in de jeugdzorg kende de afgelopen jaren een forse stijging. Voor de komende jaren wordt een iets stabielere ontwikkeling voorzien. Echter is er sprake van druk op de zorg en blijvende personeelstekorten. Daarom is de verwachting dat de tariefstijging boven de gebruikelijke CPI-indexering uitkomt. Dit is de reden dat ervoor is gekozen om de tariefstijging van 2026 à 5,13% door te rekenen naar 2027 en verder. We zetten in op het door ontwikkelen van de al genomen maatregelen en werken onder andere aan trajecten met de Galangroep voor het verplaatsen van licht ambulante zorg naar het voorveld, het opzetten van een Sterk Lokaal Team volgens de richtlijnen van de VNG en de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Hiermee beogen we de jaarlijkse toename in volumegroei van het aantal jeugdigen met een geïndiceerd en specialistisch zorgtraject vanaf 2027 te zullen beperken. Dit betekent dat we ernaar streven om het aantal jeugdigen met een zorgtraject niet verder toeneemt. Dit omdat de voorliggende voorzieningen vrij beschikbaar worden gemaakt in het voorveld en we inzetten op preventie en het vergroten van de zelfredzaamheid van gezinnen. Voor het doorbreken van de trendlijn van de volumestijging is een stelselverandering en de aanpassing nodig van de reikwijdte van de Jeugdwet door de Rijksoverheid. Beperking van de volumestijging kan eveneens door inzet op preventie, gedragsverandering en het stimuleren van bewustzijn. Dit vraagt iets van ons allemaal samen; het Rijk, inwoners, gemeente, zorgaanbieders en maatschappelijk partners.

Daarnaast de kanttekening vanuit de inventarisatie van risico's, wanneer er één of meerdere gezinnen met al geïndiceerde zorg verhuist van een andere gemeente naar de gemeente Brummen, dan komen de jeugdzorgkosten vanaf dat moment voor onze rekening. Dit is niet beïnvloedbaar en heeft onherroepelijk en direct een negatieve invloed op de kosten.

Meer complexe problematiek

In de uitvoering jeugdzorg is merkbaar dat de problematiek bij de jeugdigen de afgelopen jaren steeds zwaarder is. Intensievere en duurdere jeugdzorg is daardoor nodig. Ook landelijk en in de regio is deze trend zichtbaar. Door middel van de Hervormingsagenda Jeugd streven we naar een afname van het aantal jongeren dat afhankelijk is van jeugdhulp. We streven ook naar stabilisatie en vermindering van de uitgaven. Het groeipad voor de invoering van de Hervormingsagenda Jeugdzorg is voorzien tot en met 2027.

Vanaf 2028 heeft de Rijksoverheid een korting verwerkt in de algemene uitkering. Het kabinet gaat er daarbij van uit dat de uitvoering van de programma's uit de Hervormingsagenda vanaf dat moment leidt tot kortere trajecten en daardoor lagere kosten. Dit betekent een taakstelling/korting vanaf 2028 van € 262 miljoen voor alle gemeenten en € 274.000 voor Brummen. Eveneens is de Rijksoverheid voornemens om een eigen bijdrage voor Jeugdzorg in te voeren vanaf 2028. Ook hiervoor wordt een korting op de algemene uitkering toegepast. Voor Brummen betekent dit € 269.000 minder bijdrage vanuit het Rijk. Aangezien de verwachting is dat tegenover de korting van de eigen bijdrage een gelijke opbrengst moet staan, is deze korting exploitatieneutraal opgenomen in de begroting.

Binnen de uitvoering jeugdzorg is bij twee onderdelen sprake van lagere kosten. In lijn met het landelijk en lokale beleid wordt er minder Jeugdhulp Crisis LTA verblijf en Jeugdreclassering ingezet. Hierdoor kunnen deze budgetten naar beneden bijgesteld worden.

Gezien bovenstaande zijn de volgende mutaties aan de orde voor 2026:

Jeugdbescherming	+ € 71.000
Jeugdreclassering	- € 16.000
Jeugdzorg maatwerk GGZ	+ € 477.000
Jeugdhulp crisis LTA Verblijf	- € 261.000
Jeugdzorg begeleiding	+ € 669.000
Jeugdzorg behandeling	+ € 243.000
Jeugdzorg dagbesteding	+ € 48.000
Pleegzorg	+ € 53.000
Jeugdhulp gezinsgericht	+ € 243.000
Jeugdzorg verblijf zwaar	+ € 658.000
Totaal	€ 2.185.000

Toekomstperspectief

Vanwege het negatieve financiële perspectief zetten we volop in op ombuigingstrajecten en nemen we kostenbesparende maatregelen.

- We gaan meer regie voeren op de Top 25 duurste gezinnen. Deze gezinnen beslaan ongeveer 50% van de totale jeugdzorgkosten. Door hier meer regie op te voeren creëren we een kans dat er lichtere hulpvormen, kortere trajecten of andere hulp ingezet zal worden. Mogelijk zorgt dit voor een dempend financieel effect.
- Daarnaast is het traject met de Galangroep gericht op het gefaseerd verschuiven van lichte ambulante jeugdhulp naar het voorliggend veld. Door in 2026 gericht te investeren in deze voorzieningen, verwachten we dat op middellange termijn (circa 3 tot 5 jaar) een structurele kostenverlaging behaald kan worden. Vergelijkbare trajecten in onder andere Zutphen en Zwolle laten zien dat deze aanpak aantoonbaar bijdraagt aan zowel effectievere ondersteuning als financiële beheersbaarheid.
- Ook loopt er een traject samen met de VNG voor het opzetten van 'Stevige Lokale Teams'. Doel is om de lokale teams sterker en effectiever te maken, met een duidelijke opdracht, heldere rolverdeling en betere samenwerking tussen bestuur, beleid en uitvoering. De inzet is dat lokale teams sneller en doelgerichter lichte hulp kunnen bieden. Zwaardere jeugdzorg is hierdoor minder vaak nodig. Hiervoor is een investering nodig in regie, structuur en personele capaciteit. De daadwerkelijke effecten op kosten en effectiviteit worden verwacht op een middellange termijn (circa 3 tot 5 jaar), vergelijkbaar met het traject met de Galangroep. De eerste zichtbare veranderingen zijn echter al te realiseren binnen één tot

twee jaar. Dit zodra het team werkt vanuit een heldere opdracht en met versterkte regie en structuur.

- We zetten volop in om van geïndiceerde zorg de uitzondering te maken. Dit door uit te gaan van het principe 'nee, tenzij'. Hierdoor wordt in eerste instantie gekeken naar de omgeving. Denk hierbij aan ouders, familie, school en verenigingen, naar voorliggende en groepsvoorzieningen. Dit in plaats van individuele zorgproducten.
- In de nieuwe jeugdverordening wordt de reikwijdte van de Jeugdwet scherper geformuleerd. Deze aanscherping maakt duidelijker welke vormen van ondersteuning onder de Jeugdwet vallen en welke juist binnen het voorliggend veld thuishoren. Lichte hulpvormen, zoals opvoedondersteuning en sociale begeleiding, worden voortaan nadrukkelijker georganiseerd via algemene voorzieningen en informele netwerken. Dit zonder formele indicatie. Door de inzet van jeugdhulp te beperken tot situaties waarin geen lichtere alternatieven beschikbaar zijn, ontstaat meer ruimte voor maatwerk bij complexe casuïstiek. Tegelijkertijd wordt de druk op het jeugdstelsel verlicht en kunnen middelen doelmatiger worden ingezet.
- Bij iedere verlenging gaan we uit van het principe "nee, tenzij". Er wordt niet automatisch meer verlengd, maar gekeken naar andere mogelijkheden om de jongere te helpen en ondersteunen om weer op eigen benen te staan in de samenleving en met het gezin.
- In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd wordt er ook gekeken waar we invloed kunnen uitoefenen op het verkorten van de trajectduur. Dit om ervoor te zorgen dat jeugdhulp een uitzondering is in plaats van de regel. Onze gezinnen en jongeren worden weerbaarder en lossen de meeste zaken op binnen de sociale kring en het voorliggende veld wat ingericht wordt.

Kanttekening: de Rijksoverheid is voornemens om vanaf 1 januari 2028 een eigen bijdrage in te stellen voor jeugdzorg. De kans is aanwezig dat de eigen bijdrage niet wordt ingevoerd vanwege diverse tegengeluiden. Wanneer de eigen bijdrage wél wordt ingesteld, vermindert mogelijk de aanzuigende werking van de Jeugdwet. De vraag loopt dan terug waarmee het kostenverloop ook positief wordt beïnvloed.

Jeugdhulp en onderwijs

Om te komen tot inclusiever onderwijs worden jeugdhulp en onderwijs nauwer aan elkaar verbonden. Dit is één van de afspraken in de Hervormingsagenda Jeugd. In onze regio loopt binnen het samenwerkingsverband Zutphen een pilot op alle VO-scholen in Zutphen en Het Rhedens in Dieren. Het gaat hier om preventief jongerenwerk. Besloten is om deze samenwerking in pilotvorm ook in 2026 voort te zetten. De totale kosten van dit project worden evenredig verdeeld tussen het onderwijs en de deelnemende gemeenten. Dit gebeurt naar de verhouding van het aantal afgegeven beschikkingen.

Het aandeel voor de gemeente Brummen bedraagt opnieuw € 40.000 voor 2026. Dit bedrag wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve Hervormingsagenda Jeugdzorg. Dit omdat het inzetten op de verbinding jeugdhulp en onderwijs onderdeel is van de Hervormingsagenda Jeugdzorg.

Wmo

De nieuwe inkoopstrategie en overeenkomst gaat in vanaf 1 januari 2026. Dit zorgt eenmalig voor een voordeel voor de Wmo-kosten in 2026. De producten zijn aangepast en enkele tarieven zijn negatief geïndexeerd. In 2026 stijgt het totale budget voor de Wmo-uitvoering met € 42.000. In het meerjarenperspectief is de verwachting dat de tarieven, het verloop van de afgelopen periode met beperkte stabilisatie zullen volgen. Hiervoor zijn de tarieven met een jaarlijkse indexering van 5,13% opgenomen. De wijzigingen in bedragen voor Wmo komen daarmee uit op + € 295.000 voor 2027, + € 560.000 voor 2028 en + € 850.000 voor 2029.

Incidenteel wordt budget ontvangen voor de transitie van beschermd wonen naar beschermd thuis, dit budget wordt toegevoegd aan de reserve van Beschermd Thuis. Conform het opgestelde jaarwerkplan van 2026 onttrekken we € 792.000. Deze middelen worden ingezet voor het verder bouwen aan de zorginfrastructuur. Deze preventieve zorginfrastructuur ondersteunt de transitie naar zorg die dichtbij is. Hierbij gaat het om het voortzetten van de lopende (preventieve) inspanningen voor Beschermd Thuis en de lokale infrastructuur (werk, zorg en wonen) en ook de uitbreiding van activiteiten.

Bij de huishoudelijke hulp is de uitgestelde en verwachtte in te voeren inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage per 1 januari 2027 een belangrijke kanttekening. Na invoering treedt er naar verwachting een positief effect op en wordt de kostenstijging enigszins gedompt. De vraag vanuit de meer welgestelde huishoudens naar huishoudelijke hulp via de Wmo zal naar verwachting lager zijn. Dit effect is niet financieel becijfert, maar kan het meerjarenperspectief positief beïnvloeden. Daar de invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage al eerder is uitgesteld en het kabinet gevallen is, wordt vermoedelijk de wetgeving hiervoor opnieuw uitgesteld.

WerkFit Brummen

Het aantal WSW-medewerkers neemt gestaag af omdat er vrijwel geen nieuwe instroom meer is. De uitstroom binnen deze groep wordt veroorzaakt door het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd of door overlijden. De instroom van WSW-medewerkers is beperkt tot eventuele verhuizers afkomstig van een andere gemeente naar onze gemeente. Het budget hiervoor is naar de loonindexatie van de begroting bijgesteld. Dit leidt tot een verlaging van het budget met € 26.000 voor 2026, aflopend tot € 7.000 in 2028 en een verhoging met € 89.000 in 2029. Er is in de meicirculaire 2025 een decentralisatie uitkering "impulsbudget sociale infrastructuur" opgenomen ter hoogte van € 43.000. Dit budget wordt structureel beschikbaar gesteld voor WerkFit Brummen.

Participatiewet

De budgetten worden vastgesteld op basis van zowel het historisch als het objectief bepaalde budget. De inkomsten voor de bijstand laten in lijn van de vermelde extra inkomsten van de Perspectiefnota een verhoging zien.

Inkomensvoorzieningen

De vraag naar de Inkomensvoorziening van Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers (geboren voor 1 januari 1965) vertoont al enkele jaren een structurele daling. De verwachting is dat dit een structureel effect met zich meebrengt. De financieel positieve mutatie die hieruit voortvloeit is opgenomen in de perspectiefnota en is op gelijkblijvend niveau opgenomen.

Minimaregelingen

De nieuwe minimaregelingen en het communicatieplan van 2025 lopen in 2026 door en krijgen dan verder vorm. Het totaalbudget van de minimaregeling is structureel verlaagd met € 15.000. Naar verwachting dekt dit de kosten.

Inburgeraars en statushouders

We willen statushouders en andere inburgeraars een goede start in onze gemeente geven. Gezien de trend die wijst op een toename van het aantal Inburgeringsplichtigen, is een tijdelijke uitbreiding van de formatie inburgering aanwezig. Dit voor het opstellen van een Persoonlijk Inburgering Plan (PIP) en regievoering op inburgering. De tijdelijke extra formatie van 2 fte is in 2026 nog beschikbaar voor het uitvoeren van deze wettelijke taak. Ter dekking van de tijdelijke kosten wordt een bedrag van € 172.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve huisvesting bijzondere doelgroepen.

PlusOV

De kosten van PlusOV stijgen de komende jaren van € 1,2 miljoen (2026) naar € 1,4 miljoen (2029). Deze bedragen zijn inclusief het leerlingenvervoer wat onder de basistaken Vitale Samenleving valt. Ten opzichte van de perspectiefnota resulteert dit in een bijstelling van + € 18.000,- in 2026. PlusOV past voor de vervoerskosten de NEA-index toe deze is vastgesteld op 4,6% en voor de loonkosten houdt zij rekening met 3,4% voor 2026 en 4,3% voor 2027. PlusOV probeert de stijging van het aantal vervoersbewegingen en passagiers te beperken tot maximaal 3,5%. Hier is een zienswijze over ingediend, dit kan een financieel negatief effect hebben van maximaal € 75.000 per jaar.

Basistaken Vitale Samenleving

Portefeuillehouders

Y. Cegerek

G.I. Timmer

Uitgangspunten coalitieakkoord

We hebben in onze gemeente een sterke samenleving waarin mensen elkaar kennen en bereid zijn om de handen uit de mouwen te steken. Je treft elkaar om, onder andere in verenigingsverband, te genieten van hobby's, kunst en cultuur en om te sporten. Samenwerken, leidinggeven, klussen klaren en meningsverschillen oplossen komen bij uitstek naar voren in het verenigingsleven. Dit draagt bij aan vorming en een sterke samenleving. Graag willen wij de verbinding zien met bijvoorbeeld jeugdwerk of andere maatschappelijke functies. Door middel van multifunctioneel gebruik worden de accommodaties waardevoller voor iedereen.

Iedereen weet: bewegen is gezond, zowel fysiek als mentaal. Het is onderdeel van een gezonde leefstijl. De kans om gezond oud te worden neemt hierdoor toe. Het is een sociaal moment om vrienden en (on)bekenden te treffen. Wij willen daarin niet de bibliotheken vergeten, want die horen bij de basale voorzieningen die wij willen behouden in onze gemeente.

Om bewegen en ontmoeting mogelijk te maken vinden we het belangrijk dat verschillende sportvoorzieningen in onze gemeente beschikbaar zijn. En dat de openbare ruimte uitnodigt om te bewegen. We willen dat de gemeentelijke sportaccommodaties laagdrempelig zijn zodat inwoners zo min mogelijk worden gehinderd door financiële, fysieke of sociale drempels om mee te doen. We onderscheiden gemeentelijke en niet-gemeentelijke accommodaties. Sportscholen, tennisbanen en de golfbaan zijn voorbeelden van fantastische voorzieningen waar we als gemeente geen eigenaar van zijn. En ook geen financiële relatie mee hebben. Daarnaast hebben we sportaccommodaties in eigendom waar onder andere de verschillende sporters gebruik van maken.

Ons sportbeleid richt zich op de individuele sporter en op de sportaccommodaties die we in eigendom hebben. Cultuur is een andere belangrijke pijler. Generaties lang wordt cultuur gevormd en verrijkt met nieuwe accenten, invloeden en impulsen. Cultuur maakt hoe we samenleven in onze gemeente.

Trends en ontwikkelingen

Uitvoering kadernota sociaal domein en de visie op de sociale basis.

In 2026 voeren we de Kadernota Sociaal Domein en de daarin opgenomen visie op de sociale basis uit. We doen dit in samenhang met het lokale plan van aanpak voor het Gezond en Actief Leven Akkoord, het uitvoeringsprogramma van de Sportvisie en het uitvoeringsprogramma van de Cultuurvisie. We zetten in op inclusie, bewegen, ontmoeten, gezond leven, sport en cultuur om gezond en veilig opgroeien en oud worden mogelijk te maken.

Een duurzame uitvoering en een toekomstbestendige organisatie Sportkompas

Sportkompas voert een aantal belangrijke taken uit. Dit doet zij in opdracht van de gemeente. Het gaat onder andere om het beheer van de sportaccommodaties, de ondersteuning en versterking van de sportverenigingen en het stimuleren van sport en bewegen via de buurtsportcoaches. In juni 2025 heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de beheersvorm en Sportkompas. Focus ligt nu op bestendigen en borgen in de afspraken en samenwerking tussen de gemeente, Sportkompas, de verenigingen en maatschappelijke partners zoals Stichting Welzijn Brummen.

Uitvoeringsagenda Sport en Bewegen

In 2025 is de geactualiseerde uitvoeringsagenda Sport en Bewegen ontwikkeld. In 2026 vindt de uitvoering van de agenda plaats.

Uitvoeringsagenda Cultuur

In 2025 is de uitvoeringsagenda Cultuur ontwikkeld en vastgesteld. In 2026 vindt de uitvoering van de agenda plaats.

Inclusieagenda

In september 2025 zijn de kaders om een inclusiepanel in te kunnen richten vastgesteld. In 2026 gaat dit inclusiepanel met ervaringsdeskundigen, met ambtelijke ondersteuning een lokale inclusie agenda (LIA) opstellen.

Wat willen we bereiken?

1. Het kader- en visie document wordt, samen met inwoners en maatschappelijk partners, omgezet in concrete activiteiten. Zo bouwen we verder aan een stevige sociale basis waarin preventieve voorzieningen en samenwerking centraal staan.

Wat gaan we doen?

1. Er wordt een subsidieregeling algemene voorzieningen ontwikkeld die ook richtlijnen en kaders geeft voor de financiering van algemene voorzieningen.

Wat willen we bereiken?

2. We versterken het culturele leven in onze gemeente.

Wat gaan we doen?

2. In 2026 geven we uitvoering aan het uitvoeringsplan cultuur. Dit doen we in samenspraak met onze partners.

Wat willen we bereiken?

3. In 2026 heeft het inclusiepanel een activiteitenagenda opgesteld welke bijdraagt aan het bevorderen van de inclusieve samenleving.

Wat gaan we doen?

3. We ondersteunen en faciliteren het inclusie panel om te komen tot een lokale inclusie agenda.

Wat willen we bereiken?

4. Meer inwoners nemen deel aan sport en beweegactiviteiten.

Wat gaan we doen?

4. In 2026 voeren we de uitvoeringsagenda sport en bewegen uit waarbinnen we onder andere concrete initiatieven, samen met partners en inwoners ontwikkelen, gericht op het versterken van de sport- en beweeginfrastructuur.

Wanneer zijn we tevreden?

1. Wanneer aanvragers van de nieuwe subsidieregeling algemene voorzieningen bij een korte enquête eind 2026 de score 7 aangeven voor de eenvoud en duidelijkheid van de aanvraagprocedure.
2. De voor 2026 gestelde doelen en KPI's uit het uitvoeringsplan cultuur zijn bereikt.
3. Door het inclusiepanel is een lokale inclusie agenda opgesteld.
4. Wanneer er eind 2026 4 nieuwe initiatieven gestart zijn die actief bijdragen aan het versterken van de sport- en beweeginfrastructuur en waar inwoners concreet gebruik van kunnen maken.

Het financieel verloop van de basistaken vitale samenleving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Basistaken Vitale Samenleving				
Lasten	8.058	7.772	8.025	8.104
Baten	1.668	1.244	1.269	1.293
Stortingen	300	300	300	300
Onttrekkingen	89	89	88	69
Totaal Basistaken Vitale Samenleving	-6.601	-6.738	-6.968	-7.041
Saldo incl. bestemmingen	-6.601	-6.738	-6.968	-7.041

Financiële ontwikkelingen basistaken sociale leefomgeving

Stichting Sportkompas

De subsidie voor Sportkompas is vanaf 2025 verhoogd met € 216.000. Een bedrag van zo'n € 130.000 wordt in 2026 binnen het programma gedekt. Dit wordt grotendeels gefinancierd uit SPUK-middelen. Hierover is door de Rijksoverheid de toezegging gedaan dat deze middelen na het aflopen van de SPUK met een korting worden toegevoegd aan de algemene uitkering van het Gemeentefonds. Deze overdracht is nog niet opgenomen in de circulaire van het Gemeentefonds, waardoor de verhoogde subsidie vanaf 2027 het resultaat negatief beïnvloed.

Stichting Welzijn Brummen

De uitvoeringskosten voor de algemene voorzieningen die Stichting Welzijn Brummen levert aan de inwoners is alleen voor jaarschijf 2029 bijgesteld./ Deze bedragen + € 26.000. SWB voert ook het jeugd- en jongerenwerk uit. Deze bijdrage is gemiddeld met + € 6.000 bijgesteld per jaar. Er wordt door de gemeente minder gebruik gemaakt van de huur van ruimtes, waardoor het budget voor het huren van ruimtes met gemiddeld € 7.500 per jaar naar beneden is bijgesteld.

SPUK GALA en IZA-middelen

Conform beschikking en geïndexeerde bedragen zijn de te ontvangen bedragen exploitatie-neutraal in de begroting opgenomen. De SPUK GALA-middelen zijn voor het grootste gedeelte tot en met 2026 beschikbaar, evenals de IZA-middelen.

GGD NOG

De kosten van de regionale Gemeentelijke Gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland (GGD NOG) stijgen licht. De stijging van de kosten bedraagt € 11.000 (2026), € 14.000 (2027), - € 3.000 (2028) en € 16.000 (2029). De ramingen sluiten aan bij de definitief vastgestelde meerjarenbegroting van de GGD. Omdat GGD NOG één van de weinige GGD'en is zonder de Jeugdgezondheidszorg voor 0 tot 4 jarigen, zijn in verhouding de overheadkosten een veel groter deel van de totale kosten. Bezuinigingen zijn daardoor slechts beperkt mogelijk. De kosten voor asielzoekers en nieuwkomers zijn de afgelopen periode hoger dan geraamd. Het is nog niet bekend of dit een structurele ontwikkeling is. Deze ontwikkeling is daarom niet meegenomen in de begroting. Er is onvoldoende zicht op het incidentele dan wel structurele karakter ervan.

Cultuur

Voor de uitvoering van de Cultuurvisie wordt een subsidie verschaft aan Stichting Welzijn Brummen. Dit voor het vormgeven van de Cultuurbrede combinatiefunctie. Omdat dit met name salariskosten zijn, is hierop een hogere indexatie toegepast. Die zorgt voor het volgende verloop aan meerkosten

ten opzichte van de Perspectiefnota: + € 3.000 (2026), + € 7.000 (2027), + € 10.000 (2028) en + € 14.000 (2029). De komende drie jaren worden volgens het al eerder genomen besluit de "oude coronamiddelen" uit de reserve ingezet als incidenteel Cultuurbudget.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
Lokaal	Gebruik Peuteropvang	%	2019	78%		CBS
			2021	78%		
			2022	78%		
			2023	78%		
17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	2,3	2,7	DUO & Ingrado
			2022	9,4	4,2	
			2023	4,3	6,3	
			2024	5,9	6,7	
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2021	16	20	DUO & Ingrado
			2022	33	24	
			2023	20	27	
			2024	18	28	
19	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2021	1,6%	1,9%	DUO & Ingrado
			2022	1,4%	2,4%	
			2023	1,6%	2,3%	
			2024	2,4%	2,3%	
20	Niet sporters	%	2016	47,3%	48,7%	GGD, CBS & RIVM
			2020	52,7%	49,3%	
			2022	48,2%	46,4%	
			2024	42,0%	42,5%	
21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	2020	637,0	795,7	CBS & LISA
			2021	638,3	805,1	
			2022	645,3	824,7	
			2023	656,8	836,6	
22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2020	1%	1%	CBS
			2021	1%	1%	
			2022	1%	1%	
			2023	1%	1%	
23	Kinderen in uitkeringsgezin	Domein % kinderen tot 18 jaar	2020	3%	6%	CBS
			2021	2%	6%	
			2022	2%	6%	
			2023	3%	6%	
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2021	70,3%	70,4%	CBS
			2022	72,2%	72,2%	
			2023	72,8%	73,1%	
			2024	72,6%	73,2%	
26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2020	2%	2%	CBS
			2021	2%	2%	
			2022	2%	1%	
			2023	2%	2%	
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	221,3	431,2	CBS
			2022	171,6	366,7	
			2023	170,0	344,8	
			2024	190,7	343,6	

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Waarde Nederland	Bron
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 - 64 jaar	2021	118,4	197,7	CBS
			2022	126,5	197,7	
			2023	118,1	191,5	
			2024	156,9	203,1	
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	13,9%	13,2%	CBS
			2022	14,0%	13,5%	
			2023	14,9%	13,9%	
			2024	15,1%	13,7%	
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	1,5%	1,2%	CBS
			2022	1,1%	1,2%	
			2023	1,2%	1,1%	
			2024	1,2%	1,0%	
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2021	nb	0,3%	CBS
			2022	nb	0,3%	
			2023	nb	0,3%	
			2024	nb	0,4%	
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2021	720	702	CBS
			2022	730	710	
			2023	720	700	
			2024	730	720	

Programma 4 Financiën

Introductie

Dit programma gaat over de basistaak:

- Bedrijfsvoering en financiën

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Lasten				
Incidenteel	310	244	184	0
Structureel	10.943	11.533	11.706	12.015
Totaal Lasten	11.253	11.777	11.890	12.015
Baten				
Structureel	56.156	58.965	59.487	61.674
Totaal Baten	56.156	58.965	59.487	61.674
Saldo excl. bestemmingen	44.902	47.188	47.597	49.659
Stortingen				
Mutaties reserves	409	476	327	237
Totaal Stortingen	409	476	327	237
Bestemmingen per saldo	-409	-476	-327	-237
Saldo incl. bestemmingen	44.494	46.712	47.270	49.423

Basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Portefeuillehouders

G.J.M. van Rumund

S. van de Graaf

Uitgangspunten coalitieakkoord

In heel Nederland staan de gemeentelijke financiën onder druk. Wereldwijde ontwikkelingen zoals grondstoffentekorten en de sterk aanwakkerende inflatie maken dat het prijspeil stijgt en de koopkracht afneemt. Op dit moment is naast een tekort aan grondstoffen ook sprake van een tekort aan personeel. De gemeentelijke organisatie heeft hiermee ook te maken. De komende jaren blijft het zaak om weloverwogen keuzes te maken tussen ambities, inkomsten en uitgaven.

De raad heeft de afgelopen jaren de gemeentelijke financiële positie versterkt door bij diverse budgetten de basis op orde te brengen, onrealistische taakstellingen te schrappen, de inkomsten te verhogen en een herstelplan in te richten voor het weerstandsvermogen. Dit met succes: het weerstandsvermogen is op peil. Zoals het er nu naar uitziet krijgen we vanaf 2028 we te maken met 'ravijnjaren' als gevolg van kortingen op het gemeentefonds, die slechts in beperkte mate worden gedicht. Met de Voorjaarsnota 2025 zijn 2026 en 2027 gedempt en schuift het ravijnjaar twee jaar op. Dat betekent dat niet alle wensen meteen uitgevoerd kunnen worden, dat niet alles tegelijkertijd kan en dat we als gemeentelijke overheid jaarlijks moeten blijven afwegen wat voor onze gemeente de meeste prioriteit heeft.

Trends en ontwikkelingen

I-visie

De I-visie schetst de koers voor de ontwikkeling van de informatievoorziening van onze gemeente in de komende jaren. We erkennen het belang van proactieve investeringen om de continuïteit, efficiëntie en wendbaarheid van onze informatievoorziening te waarborgen. Een uitbreiding van het personeelsbestand is hiervoor noodzakelijk. We bouwen aan een stevig fundament voor een slagvaardige, innovatieve en toekomstbestendige gemeente.

In 2024 is een eerste meting gedaan over de Wet open overheid (Woo). Daaruit kwamen verschillende acties. Een deel hiervan is inmiddels uitgevoerd of in uitvoering. Voor de verdere invoering is inmiddels een Woo-coördinator aangesteld, die zich richt op het versterken van de procesorganisatie rondom de Woo en het borgen van transparantie en toegankelijkheid van overheidsinformatie.

Het projectportfolio voor informatievoorziening en automatisering (I&A) bevindt zich in de afrondende fase. Ter ondersteuning van de uitvoering van grote projecten is een vacature voor een I&A-projectleider uitgezet.

Data-gedreven werken stelt ons in staat om beter geïnformeerde beslissingen te nemen, efficiënter te werken en onze dienstverlening te verbeteren. Om deze verandering te ondersteunen, zijn inmiddels twee extra data-analisten in dienst genomen. Zij dragen bij aan het ontwikkelen van dashboards, het definiëren van datasets en het begeleiden van data-gedreven projecten.

Flexibiliteit en wendbaarheid blijven cruciaal om adequaat in te spelen op onverwachte ontwikkelingen. Dit geldt zowel voor onze gemeentelijke bedrijfsvoering en dienstverlening als voor het naleven van wettelijke verplichtingen.

AI

Kunstmatige intelligentie (AI) ontwikkelt zich razendsnel en biedt kansen om onze dienstverlening te verbeteren, processen te optimaliseren en besluitvorming te ondersteunen. Tegelijkertijd brengt het gebruik van AI ook verantwoordelijkheden met zich mee. Daarom zetten we als gemeente Brummen actief stappen om AI op een verantwoorde en transparante manier te integreren in onze organisatie.

We hebben inmiddels een AI-beleid opgesteld waarin de spelregels voor het gebruik van AI zijn vastgelegd, waaronder het gebruik van tools zoals Microsoft Copilot. Dit beleid helpt ons om grip te houden op de inzet van AI en om risico's te beheersen.

Om goed inzicht te krijgen in het huidige gebruik van AI binnen onze organisatie, voeren we een AI-nulmeting uit. Deze nulmeting brengt in kaart waar AI al wordt toegepast, welke risico's en kansen er zijn, en waar aanvullende maatregelen nodig zijn.

Daarnaast investeren we in de AI-geletterdheid van onze medewerkers. Door middel van trainingen zorgen we ervoor dat collega's begrijpen wat AI is, hoe het werkt, en wat de impact ervan kan zijn op hun werk. Zo bouwen we samen aan een organisatie die klaar is voor de toekomst.

We onderzoeken ook welke technische, juridische en contractuele aanpassingen nodig zijn om AI op een veilige en effectieve manier te gebruiken. Denk hierbij aan licentiebeheer, afspraken met leveranciers en dataveiligheid.

Tot slot houden we alle AI-initiatieven actief in de gaten. Zo kunnen we tijdig bijsturen, kansen benutten en zorgen dat AI bijdraagt aan onze maatschappelijke opgaven. In lijn met deze aanpak conformeert de gemeente Brummen zich bijvoorbeeld aan de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Daarmee onderschrijven we de gezamenlijke koers van de digitale overheid en zetten we actief in op het verantwoord benutten van AI.

Beveiligingsbeleid/BIO/NIS2

In de afgelopen jaren zijn er steeds meer beveiligingsincidenten naar voren gekomen. Denk hierbij aan de hack bij de gemeenten Lochem, Asten en Hof van Twente. Bij laatstgenoemde waren de gevolgen groot: meerdere dagen geen dienstverlening, 40 terabyte gestolen data en een kostenpost van ongeveer € 4,5 miljoen.

Om de cyberbeveiliging en weerbaarheid te vergroten, heeft de Europese Unie de NIS2-richtlijn (Network and Information Security directive) vastgesteld. De gemeente Brummen krijgt hiermee te maken met een verzwaarde zorgplicht, toezicht en een meldplicht. NIS2 betekent een wettelijke verplichting voor gemeenten om passende en evenredige maatregelen te nemen om cyberbeveiligingsrisico's te beheersen. Een gevolg van NIS2 is dat de gemeente cyberincidenten met 'aanzienlijke gevolgen' moet melden aan de toezichthouder (RDI) en aan het eigen Computer Security Incident Response Team (CSIRT). Naar verwachting wordt dit de IBD, de informatiebeveiligingsdienst van de VNG.

Gemeenten hebben nu al een zorgplicht (BIO), een meldplicht (IBD) en toezicht (Eenduidige Normatiek Single Information Audit, ENSIA). Het wordt cruciaal om de cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen rondom de BIO te verbeteren. Dit kan alleen als er structurele investeringen worden gedaan op het gebied van informatiebeveiliging. Denk aan acties op het gebied van ketenverantwoordelijkheid, -beveiliging en leveranciersmanagement. Zonder deze investeringen voldoen wij niet aan wetgeving en onze eigen risicoafweging. Realistisch gezien is informatiebeveiliging een toenemende kostenpost door technologische ontwikkelingen en wet- en regelgeving. Het biedt geen ruimte om af te schalen.

Transitie naar het nieuwe werken

De overgang naar het nieuwe werken is een proces dat verschillende aspecten omvat. Bijvoorbeeld de integratie van nieuwe apparatuur zoals laptops en docking stations, maar ook de ontwikkeling van de digitale werkplek. Deze nieuwe omgeving is essentieel om te voldoen aan de veranderende eisen van de nieuwe manier van werken. De huidige werkplek, die al geruime tijd in gebruik is, raakt langzamerhand verouderd en voldoet niet langer volledig aan de behoeften en verwachtingen van medewerkers in het huidige tijdperk van digitalisering en mobiliteit.

Het upgraden van de werkomgeving naar een meer eigentijdse infrastructuur is een noodzakelijke stap om de productiviteit te verhogen, de samenwerking te verbeteren en de flexibiliteit van werknemers te vergroten.

Het zorgen voor een soepele overgang naar het nieuwe werken vereist gespecialiseerde kennis en ervaring. Daarom is het van belang om externe kennis in te schakelen om deze ontwikkeling succesvol te maken. Het inschakelen van professionals die bekend zijn met de nieuwste technologische ontwikkelingen en best practices op het gebied van moderne werkmethoden kan helpen om obstakels te overwinnen en een effectieve invoering te garanderen. Dit vraagt om investeringen in kennis en hardware.

Digitalisering en versterking van de gemeentelijke dienstverlening

Om digitale dienstverlening goed vorm te geven, zijn wij gestart met een professionaliseringslag. Samen met de organisatie werken we aan een duidelijke governance, heldere werkafspraken en een goede invulling van rollen zoals functioneel beheer. Dit is essentieel om ICT-veranderingen snel en effectief door te voeren.

Door een goede basis te leggen, wordt gezorgd voor een betrouwbare informatiekwaliteit en de juiste stuurinformatie, op het juiste moment. Met actuele en correcte informatie kan besluitvorming op een gedegen manier plaatsvinden en kan beter gestuurd worden op goede en efficiënte inhoudelijke processen. Betere dienstverlening naar de inwoners als resultaat!

Het afgelopen jaar hebben wij ook verschillende projecten uitgevoerd om onze dienstverlening verder te digitaliseren. Dit gebeurde zowel direct, met digitale formulieren voor huwelijken en een digitaal begrafenisportaal, als indirect, zoals de implementatie van Zorgned, waarmee processen in het sociaal domein efficiënter kunnen worden afgehandeld. Ook zijn extra diensten zoals subsidies digitaal beschikbaar gemaakt. Deze ontwikkeling zetten we komend jaar voort, met als doel om nog meer gemeentelijke diensten digitaal toegankelijk te maken.

Een belangrijke ontwikkeling waar we dit jaar mee gestart zijn, is de vernieuwing van onze gemeentelijke website: brummen.nl. De oplevering staat gepland voor het eerste kwartaal van 2026. De website wordt gebouwd op opensource software. Hierdoor kunnen we in de loop van 2026 eenvoudig andere digitale diensten integreren. Zo komt er een publicatieplatform voor documenten in het kader van de Wet open overheid (Woo), waarmee inwoners zelfstandig informatie kunnen opzoeken. Ook wordt participatiesoftware toegevoegd om inwoners nog beter te betrekken bij beleid en besluitvorming. De nieuwe website gaat voldoen aan alle eisen voor digitale toegankelijkheid.

Wij hebben een projectenlijst opgesteld met initiatieven die de komende jaren worden uitgevoerd. Deze projecten verbeteren de dienstverlening direct. Voorbeelden zijn het inzetten van e-diensten voor burgerzaken, het optimaliseren van APV-processen met e-formulieren en het ontsluiten van Geo-informatie naar buiten de organisatie. Daarnaast zijn er projecten die indirect bijdragen aan betere dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn het opzetten van een datawarehouse voor betere

stuurinformatie en het koppelen van informatiesystemen om informatie sneller beschikbaar te maken en daarmee dubbel werk te voorkomen. In 2026 wordt verder gewerkt aan de invoering van Microsoft 365, zodat informatie eenvoudiger gedeeld en bewerkt kan worden binnen de organisatie.

Tot slot zorgen we voor de juiste randvoorwaarden voor digitalisering. We zorgen in 2026 dat we gaan voldoen aan de standaarden op het gebied van stabiliteit, veiligheid en privacy. Hiervoor worden projecten uitgevoerd om de ICT-infrastructuur te verbeteren en systemen aan te passen aan geldende regelgeving.

Wat willen we bereiken?

1. Het realiseren van de speerpunten uit de I-visie (toegankelijke en eigentijdse dienstverlening, datagedreven organisatie, voldoen aan informatiewetgeving, efficiënte organisatie)

Wat gaan we doen?

1a. We brengen de informatiehuishouding op orde door helderheid en structuur aan te brengen in informatiestromen, -processen en -systemen en we trainen medewerkers in goed informatiebeheer.

1b. We zetten concrete stappen om de informatiebeveiliging en privacybeleid te professionaliseren, in lijn met BIO, NIS II en AVG.

Wanneer zijn we tevreden?

1a. De organisatorische inrichting is geborgd door een vastgelegde governance-structuur met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, een changemanagementproces met aantoonbare uitvoering en evaluatie, ingericht functioneel beheer met benoemde beheerders, actieve key-users per proces of afdeling, en formeel vastgelegde en nageleefde procesafspraken.

1b. We zetten de implementatie van de Wet open overheid (Woo) voort en we richten in 2026 een publicatieplatform in. Via dit platform voeren we onze actieve openbaarmaking uit, waardoor we ons besluitvormingsproces transparant maken voor de burger. Op deze manier dragen we bij aan een open en toegankelijke overheid.

1c. Alle medewerkers hebben verplichte trainingen gevolgd op het gebied van informatiebeheer, informatieveiligheid en AI-geletterdheid. HR kan via het nog te implementeren LMS-systeem de voortgang en voltooiing van deze trainingen monitoren.

1d. Eind 2026 is het volwassenheidsniveau van privacy naar niveau 3 gebracht.

Het financieel verloop van de basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Basistaken bedrijfsvoering en financiën				
Lasten	11.253	11.777	11.890	12.015
Baten	56.156	58.965	59.487	61.674
Stortingen	409	476	327	237
Totaal Basistaken bedrijfsvoering en financiën	44.494	46.712	47.270	49.423
Saldo incl. bestemmingen	44.494	46.712	47.270	49.423

Financiële ontwikkelingen basistaken Bedrijfsvoering en financiën

Informatisering en Automatisering

Investerings Nutanix

Op 20 februari 2025 heeft uw raad besloten om het krediet Vervangingsinvestering I&A 2026 van € 150.000 een jaar eerder beschikbaar te stellen. Dit betekent een eenmalig nadeel van € 30.000 voor 2026 omdat de kapitaallasten ook een jaar eerder starten.

Licenties en onderhoud ICT

De kosten van licenties en onderhouden nemen toe door forse prijsstijgingen. Dit betekent een toename van de lasten van € 100.000. Daarnaast zijn er een aantal nieuwe applicaties aangeschaft. De licentiekosten hiervan zijn € 70.000 per jaar. Tot slot moeten we onze Microsoft-licenties upgraden naar een duurdere variant. Dit betekent een toename van licentiekosten van € 60.000.

Daarnaast zijn er structureel € 50.000 extra aan kosten vanwege de overgang naar een nieuwe back-up partner. Vanwege wettelijke voorschriften moet onze data nu tijdelijk twee keer als back-up opgeslagen zijn.

Datagedreven werken

De implementatie van data-gedreven werken kost € 50.000 per domein. We starten in 2025 en implementeren één domein per jaar. De licenties die benodigd zijn om op deze ontwikkeling te kunnen inspelen zijn € 25.000 per jaar.

Wet open overheid

Het budget dat jaarlijks wordt ontvangen via de algemene uitkering voor de uitvoering van de Woo wordt vanaf 2026 ingezet om een Woo-coördinator aan te stellen.

Personeel en organisatie

Medewerkerstevredenheidsonderzoek

Om eenmaal per twee jaar een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit te voeren is een budget van € 30.000 benodigd.

Kosten WW

Gemeenten zijn eigenrisicodrager voor de WW. Dit betekent dat bij ontslag de volledige WW-verplichting moet worden toegevoegd aan een voorziening. Dit valt € 50.000 hoger uit dan tot nu toe was geraamd.

Afzonderen werkkostenregeling (WKR) bestuur

De Werkkostenregeling (WKR) is een landelijke fiscale regeling. Hiermee kan een werkgever vergoedingen en spullen geven aan medewerkers, zoals kerstpakketten of een fiets. Dit mag belastingvrij, maar alleen tot een bepaald maximum: de vrije ruimte. Komt een organisatie daarboven, dan betaalt de werkgever belasting (80%) over het extra bedrag. Ook de gemeenteraad en het college tellen mee voor deze WKR. Hun vergoedingen nemen een groot deel van de vrije ruimte in beslag. Daardoor blijft er minder over voor de medewerkers van de gemeente.

Op advies van de VNG kiezen we ervoor om de WKR-kosten voor raad en college los te koppelen van de ambtelijke organisatie. Dat betekent dat we accepteren dat we hierover belasting moeten betalen. Hierdoor kan de hele vrije ruimte gebruikt worden voor medewerkers. We verwachten dat deze extra belasting (naheffing) € 63.000 kost. Dit bedrag betalen we door een formatieplaats, die al langere tijd onbezet is, definitief te schrappen.

Indexatie salarislasten

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 was een stelpost opgenomen voor de indexatie van de salarissen naar 2029. Deze is in de begroting integraal verwerkt en daarmee kan de centrale stelpost vervallen.

Rente

De verwachte rentelasten zijn gebaseerd op de te verwachte investeringen en de leningen die aflopen en waarvoor een herfinanciering afgesloten moet worden. In het verleden zijn leningen afgesloten met een positieve rente, de laatste hiervan lopen in 2026 af, als gevolg hiervan stijgen de rentelasten.

Algemene uitkering

In juni bent u als raad geïnformeerd over de effecten van de meicirculaire 2025 op de algemene uitkering uit het Gemeentefonds die wij de komende jaren ontvangen. De meicirculaire is integraal verwerkt in het meerjarenbeeld en de stelpost Voorjaarsnota die bij de Perspectiefnota was opgevoerd is komen te vervallen.

Onroerende zaakbelasting (OZB) en toeristenbelasting

In deze begroting wordt voorgesteld om de OZB en de toeristenbelasting extra te verhogen. De OZB wordt in 2026 en 2027 met respectievelijk 14% en 13% verhoogd. Dit betekent een structurele extra opbrengst van € 812.000 in 2026 en € 1.700.000 vanaf 2027. De toeristenbelasting wordt verhoogd met gemiddeld € 0,50 per persoon per nacht in 2026 en 2027. Op basis van circa 550.000 overnachtingen betekent dit een extra opbrengst van € 225.000 in 2026 en € 550.000 vanaf 2027. Hiervan wordt 25% afgestort in de reserve Toerisme en Recreatie en blijft zo beschikbaar voor toeristische projecten.

Beleidsindicatoren

BBV nr.	Benaming	Toelichting	Jaar	Waarde Brummen	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	9,15	Eigen gegevens
			2024	9,24	
			2025	9,04	
			2026	8,99	
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	7,66	Eigen gegevens
			2024	8,19	
			2025	7,73	
			2026	8,12	
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2023	€ 856	Eigen gegevens
			2024	€ 945	
			2025	€ 1.026	
			2026	€ 1.042	
4	Externe inhuur	% van totale begroting loonsom + totale kosten inhuur	2023	15,5%	Eigen gegevens
			2024	15,7%	
			2025	5,5%	
			2026	7,4%	
5	Overhead	% van de totale lasten	2023	12,8%	Eigen gegevens
			2024	11,8%	
			2025	14,9%	
			2026	13,9%	

Paragrafen

A. Lokale heffingen

Algemeen

In deze paragraaf worden de beleidslijnen beschreven die van belang zijn voor de gemeentelijke belastingen en heffingen. De wijzigingen van de belastingverordeningen worden in de jaarlijkse, afzonderlijke, raadsvoorstellen vastgesteld.

De heffing en inning van gemeentelijke belastingen is uitbesteed aan Tribuut.

Onroerende Zaak Belasting (OZB)

Onder de onroerende zaakbelastingen vallen twee belastingen. Voor woningen geldt een eigenarenbelasting en voor niet-woningen geldt, naast de eigenarenbelasting, ook een gebruikersbelasting.

De onroerende zaakbelastingen (OZB) worden geheven als een percentage van de WOZ-waarde van de betreffende onroerende zaak. Bij de vaststelling van de percentages voor 2026 wordt rekening gehouden met de nieuwe waardepeildatum. De gemiddelde waardestijging over 2025 wordt in onze gemeente op 12% bij woningen geschat. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarde met 2% stijgt. Deze waardeontwikkeling zorgt niet voor extra inkomsten, omdat dit verrekend wordt in het tarief.

Voor de opbrengst is in onderstaande berekening rekening gehouden met een stijging van 14%. Daarnaast is rekening gehouden met een areaaluitbreiding met een te verwachten extra opbrengst van € 75.000.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	7.031	7.199	8.191

Toeristenbelasting

De hoogte van de aanslag toeristenbelasting wordt bepaald door twee factoren. Het aantal overnachtingen door personen die niet in onze gemeente woonachtig zijn en het tarief per overnachting. In 2026 verhogen we de opbrengst van de toeristenbelasting met € 275.000. In de bepaling van het tarief worden de kampeeronderkomens en groepsaccommodaties ontzien. Het nieuwe tarief komt hierdoor uit op € 1,58 per overnachting voor kampeeronderkomens en groepsaccommodaties (2025: € 1,54) ; € 2,69 per overnachting voor B&Bs en pensions (2025: € 1,99) en € 3,29 voor de overige verblijfsaccommodaties (2025: € 2,57).

Van de totale opbrengst storten we 25% in de bestemmingsreserve Recreatie en Toerisme. Deze reserve zetten we in voor bestaande en nieuwe recreatieve voorzieningen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	1.349	1.330	1.634

Bedrijven Investeringszone (BIZ)

Op basis van de Verordening Bedrijven Investerings Zone (BIZ) Eerbeek 2021-2025 heffen we een directe belasting. Hiermee bevorderen we collectieve samenwerking tussen ondernemers en economische versterking van het centrum van Eerbeek. De opbrengst wordt conform het plan van aanpak door de ondernemers besteed aan activiteiten die het economisch functioneren van het centrum versterken.

De BIZ-bijdrage bedroeg per onroerende zaak € 575. De huidige verordening loopt t/m 2025. Er wordt momenteel gewerkt aan de verlenging van de BIZ Eerbeek 2026-2030. Daarnaast wordt getracht per 2026 in het centrum van Brummen een BIZ in te stellen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	48	44	44

Afvalstoffenheffing

Bij de afvalstoffenheffing is het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten van de afvalverwerking gedekt wordt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten worden verrekend met de egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing. Deze voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren en daarmee vangen we een deel van de kostenontwikkelingen de komende jaren op.

Het afval wordt ingezameld door Circulus. Het aantal ledigingen per huishouden wordt vervolgens aan Tribuut aangeleverd. Tribuut legt een aanslag op voor de vaste bijdrage en een definitieve heffing op basis van het aantal ledigingen. De bijdrage afvalstoffenheffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel op basis van het aantal aanbiedingen van rest- en groenafval. PMD en papier afval is gratis.

De kostenontwikkeling in het kader van CO2 en milieuheffingen en de hogere indexering zijn zorgen er mede voor dat het tarief, rekening houdend met inzet van de voorziening afvalstoffenheffing, structureel gemiddeld met 7,5% stijgt.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	1.918	1.920	2.014

Rioolheffing

Net als bij de afvalstoffenheffing is ook bij de rioolheffing het beleidsuitgangspunt dat 100% van de toe te rekenen kosten worden gedekt met de heffing. Dekkingstekorten of -overschotten verrekenen we met de egalisatievoorziening rioolheffing. Deze voorziening betrekken we bij de tariefstelling in de komende jaren en daarmee vangen we een deel van de kostenontwikkelingen de komende jaren op.

Vanaf 2025 wordt de rioolheffing door Tribuut geïnd. Het adagium 'de vervuiler betaalt' blijft gehandhaafd. De bijdrage rioolheffing bestaat uit een vast deel en een variabel deel op basis van waterverbruik.

Bij de berekening van de kosten is uitgegaan van de bedragen zoals opgenomen in het Programma Water en riolering inclusief de te nemen klimaatmaatregelen en inclusief het project Drinkbare IJssel. Verder is rekening gehouden met het lagere waterverbruik in voorgaande jaren. Vooral de lagere inkomsten vanuit de rioolheffing zorgt ervoor dat de heffing in 2026 met 14% moet stijgen.

Bedragen x €1.000

Opbrengst	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	3.175	3.643	3.732

Kostendekkendheid

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing geven we hieronder de kostendekkendheid aan. Onder kostendekkendheid vallen meer kosten dan alleen de kosten van de riolering en afval zelf. Ook kosten van overhead, kwijtschelding, openbare reiniging, rente, btw en eventuele dividendopbrengsten worden doorberekend.

Bedragen x 1.000

Berekening van de kostendekkendheid van een heffing	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing
Kosten product	€ 1.928	€ 2.559
Toevoeging aan voorziening		
Netto kosten taakveld (7.3/7.2)	€ 1.928	€ 2.559
<u>Toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead op organisatiekosten	€ 70	€ 320
Kosten openbare reiniging/straatvegen (taakveld 2.1)	€ 131	€ 196
Aandeel rente over investeringen (taakveld 0.5)		€ 298
BTW	€ 420	€ 470
Totale kosten	€ 2.548	€ 3.843
Opbrengst heffing	€ 2.014	€ 3.732
Opbrengst product, excl. heffingen	€ 156	€ 22
Onttrekking aan voorziening	€ 378	€ 89
Netto opbrengsten taakveld (7.3/7.2)	€ 2.548	€ 3.843
Opbrengst dividend (taakveld 0.5)		
Totale opbrengsten	€ 2.548	€ 3.843
Dekkingspercentage	100%	100%

Leges

De opbrengst van de leges wordt jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie. Voor 2026 een percentage van 2,6%.

In de nieuwe legesverordening is rekening gehouden met de Omgevingswet. De tariefstijging bedraagt eveneens 2,6%, uitgezonderd de tarieven die het Rijk vaststelt.

Bedragen x €1.000

Opbrengst leges	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Balieverkopen 608.0	380	348	354
Naturalisaties 608.1	23	18	18
Burgerlijke stand 608.3	93	64	64
Overige vergunningen 650.6	3	14	5
Bouwvergunningen en controle 612.0	613	671	671

Begraafrechten

De graf- en begraafrechten zijn in 2020 verhoogd om de exploitatie van de begraafplaatsen naar verwachting per 2029 kostendekkend te krijgen. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd om prijsontwikkelingen in de markt te kunnen volgen. In 2026 is dit met 2,6%.

Bedragen x €1.000

Opbrengst leges	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029
Baten	133	124	128

Het kwijscheldingsbeleid

Met ingang van 2024 verlenen wij geen kwijscheldingen meer via het minimabeleid, maar hebben wij kwijscheldingsbeleid ontwikkeld dat in lijn ligt met andere gemeenten binnen het werkgebied van Tribuut. Voor mensen die tussen de wal en het schip dreigen te raken geldt een overgangsregeling, die nog twee jaar doorloopt. Wij proberen daarbij wel binnen de wettelijke grenzen zoveel mogelijk rekening te houden met de situatie van mensen met een laag inkomen.

De lokale lastendruk

Met het weergeven van de lokale lastendruk geven we aan welke belastingaanslag een gemiddeld huishouden in onze gemeente krijgt. Hierbij rekenen we een aantal algemene heffingen mee. Dit zijn de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Het berekenen van een belastingaanslag is lastig omdat er geen gemiddeld huishouden bestaat. De gezinnen kunnen de hoogte van hun aanslag zelf mede bepalen door hun gedrag aan te passen. Het waterverbruik, de grootte van de container en het aantal keren dat deze geleidigd wordt zijn hierbij bepalend. Om een berekening te maken moeten de volgende gegevens bekend zijn:

- Wat is de woz-waarde van de woning waarin het gezin woont;
- Is het gezin eigenaar van de woning;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het restafval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Welke containergrootte heeft het gezin voor het gft-afval en hoe vaak wordt deze aan de weg gezet;
- Wat is het waterverbruik van het gezin.

Omdat we jaarlijks dezelfde uitgangspunten hanteren, kunnen we lokaal een vergelijking maken met voorgaande jaren.

Onderdeel	2024	2025	2026
Rioolheffing (huish 4 pers, waterverbruik 150 m3)	€ 442	€ 457	€ 522
OZB-aanslag eigenaren gedeelte	€ 410	€ 421	€ 480
Afvalstoffenheffing (140 l container 8x groenafval/7x restafval)	€ 182	€ 196	€ 211
Totale aanslag	€ 1.063	€ 1.074	€ 1.213
Procentuele ontwikkeling t.o.v. het voorgaande jaar	12,6%	3,9%	12,9%

B. Weerstandvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

De grondslag voor deze paragraaf vinden we terug in artikel 11 van het BBV. Deze paragraaf gaat over de actuele risico's die we zien en het vermogen om deze risico's op te vangen. Maar ook over het beleid dat hieraan ten grondslag ligt. En tenslotte hoe de financiële positie van de gemeente Brummen zich ontwikkelt aan de hand van 6 financiële kengetallen. De opbouw van deze paragraaf ziet er als volgt uit:

- het beleid dat op de weerstandscapaciteit en de risico's van toepassing is;
- de inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- de inventarisatie van de risico's;
- de weerstandsratio
- de financiële kengetallen

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid rondom weerstandscapaciteit en risico's is opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- Het college geeft in relatie tot de nota weerstandsvermogen en risicobeheersing in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting en het jaarverslag een actueel beeld van de financiële risico's in relatie tot de beschikbare weerstandscapaciteit.
- In de begroting wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de gewenste weerstandscapaciteit bepaald.
- We stimuleren risicobewustzijn, communiceren open over risico's en de wijze waarop we met deze risico's omgaan.
- Risico's maken we expliciet zichtbaar in onze besluitvormingsprocessen met daarbij de wijze waarop we deze risico's kunnen beheersen of op kunnen (en willen) vangen.
- We stimuleren niet alleen risicobewustzijn van de risico's in onze eigen organisatie, maar ook van de risico's in organisaties waarmee we 'verbonden' zijn en de mogelijke impact van deze risico's op onze eigen organisatie.
- We accepteren dat een risicoprofiel nooit 100% volledig kan zijn.
- We leren van risico's en incidenten die zich, ondanks een adequaat risicomanagement, hebben voorgedaan en nemen passende maatregelen om herhaling te voorkomen.
- Via de reguliere planning & control-cyclus wordt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing gerapporteerd over de risico's van de gemeente, de manier waarop deze beheerst worden en de mogelijke impact van de risico's op de financiële positie van de gemeente.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Bij de inventarisatie van de weerstandscapaciteit kijken we naar de mogelijkheden die we als gemeente hebben om de risico's op te vangen. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Onder incidentele weerstandscapaciteit wordt verstaan de capaciteit die de gemeente heeft om eenmalige tegenvallers op te vangen. Onder structurele weerstandscapaciteit worden de middelen verstaan die permanent inzetbaar zijn om tegenvallers op te vangen.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Incidentele weerstandscapaciteit

Bedragen x 1.000

Onderdeel	Verwachte omvang per 31-12-2025
Algemene reserve	€ 10.080
Behoedzaamheidsreserve	€ 1.748
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	€ 11.828

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit:

Structurele weerstandscapaciteit

Bedragen x 1.000

Onderdeel	2026
Post onvoorzien	€ 20
Totaal structurele weerstandscapaciteit	€ 20

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit

Bedragen x 1.000

Onderdeel	Verwachte omvang per 31-12-2025
Incidentele weerstandscapaciteit	€ 11.828
Structurele weerstandscapaciteit	€ 20
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 11.848

Inventarisatie van de risico's

Een keer per jaar maken we de balans op van de risico's die we gedurende het jaar vaststellen. Dit doen we volgens een methode die opgenomen is in de Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hierin is ook bepaald dat de jaarlijkse risico-inventarisatie plaatsvindt bij de begroting. Risico's kleiner dan € 25.000 nemen we niet mee in de inventarisatie, omdat we er vanuit gaan dat we die kunnen dekken binnen de exploitatiebegroting.

Ontwikkeling

De risico-inventarisatie is in deze programmabegroting geactualiseerd en bedraagt nu € 4.312.000. De geïnventariseerde risico's bedroegen in de begroting 2025/Jaarstukken 2024 € 3.570.000. Het benodigde weerstandsvermogen stijgt doordat de verwachte impact van enkele bestaande risico's toeneemt en er nieuwe risico's zijn toegevoegd; dit betekent dat onze financiële blootstelling groter is dan vorig jaar. Tegelijkertijd speelt dat we met de bestemming van het positieve jaarrekeningresultaat in 2024 onze algemene- en bestemmingsreserves verder hebben kunnen aanvullen. Ten behoeve van dossiers met grote risico's - zoals informatiebeveiliging en privacybescherming, grondexploitaties, jeugd en Wmo - hebben we hierdoor meer middelen achter de hand om eventuele risico's op te vangen. We beschikken over een algemene reserve en een behoedzaamheidsreserve om incidentele risico's die leiden tot kostenoverschrijdingen op te vangen.

Hieronder worden de risicogebieden met een risico-inschatting van tenminste € 100.000 benoemd.

Bedragen x 1.000

Nr.	Risicogebied	Risico/onze-kerheid	Pro-gramma	Impact (*€ 1.000)	Kans (%)	Risico- inschatting begroting 2026	Risico- inschatting begroting 2025	Vers- chil 2026 t.o.v. 2025
1	Informatiebeveiliging en privacybescherming	1. Informatie en/of -systemen niet toegankelijk als gevolg van brand- of waterschade, of hack	4	€ 3.000	50	€ 1.500	€ 1.500	€ 0
2		2. Onrechtmatige toegang of wijziging van gegevens en het optreden van datalekken door menselijk handelen, technische fouten of bedieningsfouten.	4	€ 2.825	10	€ 303	€ 303	€ 0
3	Calamiteiten	1. Grote calamiteit met potentieel grote impact op gemeentelijke eigendommen, dienstverlening en de leefomgeving. Denk aan pandemie, natuurbrand, treinongeluk, extreme weersomstandigheden.	1, 2	€ 3.235	15	€ 485	€ 323	-€ 162
4	Calamiteiten	2. Aansprakelijkheidsstelling bij letsel, materiële schade vervolgschade als gevolg van bijv. extremere weersomstandigheden	2	€ 250	30	€ 75	€ 75	€ 0
5	Jeugd en Wmo	Open einde regelingen	3	€ 700	50	€ 350	€ 402	€ 52
6	Algemeen	1. "Onbekende onzekerheden" zijn onzeker in hun verschijningsvorm en impact.	alle	€ 3.235	10	€ 323	€ 325	€ 2
7		2. Onzekerheid rijksbeleid zorgt voor: a. Onzekerheid en fluctuatie inkomsten (bijv. algemene uitkering, SPUKS, Asiel & migratie). b. Structurele taken uitvoeren met incidentele middelen c. efficiencyverlies/meer overhead als gevolg van dubbel werk, onderzoekwerk	alle	€ 425	50	€ 213	€ 0	-€ 213
8	Grondexploitaties	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde	2	€ 1.555	20	€ 311	€ 0	-€ 311
9	Inkoop en aanbestedingen	Niet of verkeerde procedure volgen met risico op claim en/of onrechtmatige inkoop.	4	€ 600	40	€ 240	€ 180	-€ 60
10	Personeel	Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel	4	€ 250	70	€ 175	€ 175	€ 0
11	Personeel	Efficiencyverlies door verandering werk in aanwezige en benodigde vaardigheden. Acceleratie door opkomst AI.	4	€ 310	30	€ 93	€ 93	€ 0
12	Bestuur	Kunnen voldoen aan wachtgeldverplichtingen	1	€ 150	70	€ 105	€ 54	-€ 51
13	Asiel & Migratie	Bestuursovereenkomst met COA komt niet tot stand, waardoor gemaakte voorbereidingskosten niet worden gedekt	2	€ 450	20	€ 90	€ 0	-€ 90
14	Ruimtelijke ontwikkeling	Omgevingsplan is niet op tijd gereed. Daardoor kans op niet mogen heffen leges.	2	€ 671	5	€ 34	€ 0	-€ 34
15	Minimabeleid	Door inzet op terugdringen niet-gebruik overschrijden we begroot budget. Is open einde regeling.	3	€ 75	20	€ 15	€ 0	-€ 15
16	Participatiewet	Tekort op het I-deel / Buig budget	3	€ 0	10	€ 0	€ 0	€ 0
17	Beheer sportaccommodaties	Financiële situatie Sportkompas	3	€ 0	0	€ 0	€ 140	€ 140
	Totaal risico-inventarisatie			€ 17.730		€ 4.312	€ 3.570	€ 741

De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn:

Opzet:

Dit jaar hebben we de presentatie van de risico's verbeterd. Dit conform advies accountant. We hebben twee punten aanpassingen doorgevoerd:

- We tonen bij elk risico de impact (hoe groot het financiële effect is) en de kans dat het gebeurt.
- We sorteren risico's niet naar programma, maar per risicogebied, van groot naar klein op financiële waarde.

We lichten de risico's, wijzigingen t.o.v. voorgaand jaar en beheersmaatregelen hieronder toe.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

We hebben hier twee typen risico's in onderscheiden; extern en intern. Bij externe risico's gaat het om inbreuk van buitenaf. Interne risico's zijn direct te relateren aan ons eigen handelen.

Extern omvat het risico op het niet meer toegankelijk zijn van informatie of systemen door invloed van buitenaf, bijvoorbeeld brand- of waterschade. Of een hack, zoals bij gemeente Hof van Twente, Openbaar Ministerie (recent), Universiteit van Maastricht, etc. Impact en kans van dit risico zijn ongewijzigd t.o.v. vorig jaar.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We beschikken over externe backup locaties.
- We werken aan nieuw bedrijfscontinuïteitsplan.
- We trainen medewerkers op i-bewustzijn (veiligheid)

Intern gaat het om risico's die raken aan informatiebeveiliging en privacybescherming. Dit raakt o.a. onrechtmatig inzicht in gegevens, mutatie van gegevens, datalek en eventuele hieruit volgend risico op boete van de autoriteit persoonsgegevens. Dit risico is een samenvatting van vier verschillende vormen van risico's. De verbintenis tussen deze risico's is menselijk handelen, bewust of onbewust.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We hebben scheiding van autorisatie- en loggingprocedures,
- We zetten in op privacy- en beveiligingsbewustzijnstraining voor medewerkers en
- Technische maatregelen zoals tweefactorauthenticatie.
- Periodieke auditing door de CISO en FG helpen ons als organisatie scherp te blijven.

Calamiteiten

We maken hier onderscheid in twee typen risico's.

Het eerste risico omvat het optreden van calamiteit. Voorbeelden zijn een pandemie, treinongeluk of extreme weersomstandigheden. Het gaat dan om risico met potentieel grote impact op gemeentelijke eigendommen, onze dienstverlening en/of leefomgeving. En evt. herstelkosten als gevolg van deze calamiteit. We werken steeds vaker in een omgeving die snel verandert, onzeker en ingewikkeld is. Gelet hierop hebben we de kans van optreden verhoogd van 10% naar 15%.

Het tweede onderscheiden risico omvat de aansprakelijkheidsstelling als gevolg van een calamiteit. Dit kan bijv. een risico zijn als gevolg van extreme weersomstandigheden, waarbij bomen omwaaien, gevaarzetting op wegen als gevolg van wateroverlast, etc. Aansprakelijkheid kan ook van toepassing zijn wanneer inwoner of derde als gevolg van werkzaamheden gemeente of onvoldoende onderhoud gewond zou raken.

De beheersmaatregelen van deze risico's hangen met elkaar samen. Het gaat o.a. om:

- actueel houden rampenplan en oefeningen,
- preventie (bijv. natuurbrandbeheersing),
- het uitvoeren van klimaatadaptatieplan riool en water,
- onderhoud openbaar groen,
- afkoppelen hemelwater, etc.
- aansprakelijkheidsverzekering

Jeugd en Wmo

De regelingen rond Jeugd en Wmo zijn open einde regelingen. Ten aanzien van Jeugd hebben we afgelopen jaren meermaals onze begroting moeten aanpassen op toegenomen kosten jeugdhulpverlening. Enerzijds als gevolg van prijsindexatie, anderzijds volumegroei.

Met de laatste aanpassingen in de begroting 2025 en actualisatie van de begroting 2026 op prijsindexatie en volumegroei, denken we het risico op deze twee specifieke gebeurtenissen te hebben afgedekt. Onzeker blijft onvoorziene volumegroei via gezinnen die in Brummen komen wonen waarvan de kinderen specialistische hulpverlening nodig hebben. Een gezin kan de gemeente al gauw tonnen (in euro's) extra kosten. Dit risico blijft bestaan.

Bij de Wmo gaat het om het risico dat we méér hulpmiddelen en voorzieningen verstrekken. Hoewel we afgelopen jaren binnen begroting zijn gebleven op dit punt, worden onze inwoners ouder. Daarmee ontstaat het risico dat we meer moeten verstrekken dan voorzien.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Uitvoering van visie sociaal domein,
- transformatie sociaal domein via hervormingsagenda jeugd
- traject met GALAN-groep
- Gezond en Actief Leven Aanpak
- Aanvullend zorg en welzijnsakkoord, etc.

Algemeen

Dit risicogebied raakt alle programma's. Het gaat om de onbekende onzekerheden; een gebeurtenis of omstandigheid waarvan we niet weten dát die bestaat, en waarvan we dus ook niet weten dat we er geen kennis over hebben. Het verschilt van een calamiteit in de zin dat het risico wél bekend is en waarvoor vaak scenario's bestaan.

Aanvullend hebben we het risico van onzekerheid van rijksbeleid opgenomen. Op verschillende vlakken hebben we afgelopen jaren gemerkt dat beleid en regelgeving wordt aangekondigd en er last minute wijzigingen plaatsvinden met grote impact op voorspelbaarheid en continuïteit van de beleidsvoorbereiding en uitvoering.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We houden vast aan afspraak met provincie van een robuust weerstandratio van 1,6.
- Tegelijkertijd stellen we prioriteiten om de werkdruk acceptabel te houden, terwijl
- We doen wat we moeten doen om ondanks onzekerheden (wettelijk) beleid en taken ten uitvoer te brengen.

Grondexploitaties

Vorig jaar hebben we het risico op het niet realiseren van de opbrengstwaarde van grondexploitaties niet opgenomen in het benodigde weerstandsvermogen. Er was geen aanleiding in verband met

voldoende afdekking van risico's binnen de verschillende grexen zelf en voldoende omvang van de bestemmingsreserve. Dit jaar nemen we het risico wél weer mee. Aanleiding is een nieuwe methode rond bepalen van risico's in de grondexploitaties (zie laatste MPG) én minder middelen beschikbaar in de bestemmingsreserve grondexploitaties.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- We voeren gematigd grondbeleid. Dit betekent dat we prijsstijgingen van grond gematigd doorvoeren in onze opbrengst.
- We voeren periodieke risicoanalyses uit per grondexploitatie.
- Ten slotte hebben we een bestemmingsreserve om (eerste) verliezen op te vangen.

Inkoop en aanbesteding

De waarde van het risico is gelijk, maar de kans is verhoogd van 30% naar 40%. We hebben nu ook onrechtmatigheid opgenomen als mogelijk gevolg van een verkeerde aanbestedingsprocedure. De recht-matigheidsverantwoordingen over 2023 en 2024 lieten zien dat dit nog niet volledig op orde is.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Sinds 2024 is de positie van inkoopadviseur ingevuld.
- We werken nu aan meer zichtbaarheid van de inkoopfunctie in de organisatie.
- We zetten in op training van (nieuwe) medewerkers.
- Door intensivering van de interne controle monitoren we de ontwikkeling.
- We professionaliseren het contractbeheer en -management.

Personeel

De risico's zijn gelijk gebleven. De arbeidsmarkt is krap, vooral voor specialistische functies. Het behoud van zittend personeel is belangrijk. Daarnaast zal de komst van kunstmatige intelligentie invloed hebben: hogere productiviteit, maar ook nieuwe opleidingsbehoeften.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Inhuur van personeel om tekorten op te vangen.
- Strategisch personeelsbeleid
- Prioriteiten in uitvoering.
- Werving en behoud (goed werkgeverschap, doorgroeimogelijkheden, onboarding).

Bestuur

Het risico op vroegtijdig terugtrekkende bestuurders is onverminderd groot. Landelijk beeld is dat ongeveer 40% stopt vóór einde van de bestuursperiode.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Treffen voorziening

Asiel & Migratie

Nieuw risico: de ontwikkeling van een AZC. We maken nu al kosten, terwijl de bestuursovereenkomst met het COA nog niet rond is. Er is een risico dat er geen overeenkomst komt en wij de inmiddels gemaakte (voorbereidings)kosten zelf moeten dragen.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Opvangen uit de behoedzaamheidsreserve.

Ruimtelijke ontwikkeling

We werken aan nieuwe omgevingsplannen. Als die niet op tijd klaar zijn, kan de toezichthouder ons verplichten ingediende aanvragen te behandelen zonder leges te mogen innen. Dit betekent inkomstenverlies en extra werk via Buitenplanse Omgevingsactiviteit (bopa).

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Zorgen dat het omgevingsplan toch op tijd gereed is.
- Legesverordening robuuster maken.

Minimabeleid

We zetten in op terugdringen niet-gebruik. Doordat het minimabeleid een open einde regeling is, bestaat de kans dat we ons budget overschrijden. Ervaring was dat budget afgelopen jaren niet volledig benut is. Daarmee vermoeden we voldoende budget beschikbaar te hebben. Echter, we stimuleren nu het risico.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Eenmalige overschrijding kan via behoedzaamheidsreserve opgevangen worden.
- Daarna zal gekeken moeten worden naar structurele oplossing.

Participatiewet

Ook een open einde regeling. Op dit moment is er landelijk voldoende budget, met een vangnetregeling als extra zekerheid. We zetten in op begeleiding naar werk, maar mogelijk valt dit tegen door onvoldoende aansluiting met arbeidsmarkt.

Beheersmaatregelen voor dit risico:

- Begeleiding naar werk.

Beheer sportaccommodaties

Het risico op financiële tekorten bij Sportkompas is vervallen door een raadsbesluit in juni 2025.

De weerstandsratio

In de beleidskaders van de nieuwe nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen dat de gewenste weerstandscapaciteit in de begroting bepaald wordt. De gewenste weerstandscapaciteit drukken we uit in de weerstandsratio. De weerstandsratio berekenen we door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het bedrag aan geïnventariseerde risico's. Als de beschikbare weerstandscapaciteit precies genoeg is om alle risico's te dekken dan is de weerstandsratio 1.

In het financieel herstelplan van juni 2021 heeft de raad vastgesteld dat er in 2028 ruim voldoende weerstandsvermogen gerealiseerd moet zijn. Dit betekent een weerstandsratio van tenminste 1,6.

Op basis van de geraamde beschikbare weerstandscapaciteit in 2026 en de risico-inschatting in deze begroting bedraagt de weerstandsratio 2,7.

Weerstandsratio

Bedragen x 1.000

Onderdeel	2025
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 11.848
Totaal risico-inschatting begroting 2025	€ 4.312
Weerstandsratio	2,7

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat gemeenten een aantal financiële kengetallen opnemen. Deze kengetallen geven gezamenlijk een beeld van de financiële positie van de gemeente en maken het mogelijk om verschillende gemeenten met elkaar te vergelijken. Op de websites Findo en Gelderse financiën kunnen de cijfers vergeleken worden met alle Nederlandse of de Gelderse gemeenten.

Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles. Voor een goed beeld moeten de kengetallen in samenhang worden beoordeeld. De provincies hanteren signaleringswaarden voor de kengetallen. Deze zijn opgenomen in het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten). De signaleringswaarden lichten we onder de kengetallen toe.

In onderstaande tabel zijn de financiële kengetallen van de gemeente Brummen opgenomen voor de meerjarenbegroting 2026-2029 met daarbij de vergelijkende cijfers vanuit de begroting 2025 en jaarstukken 2024.

Financiële kengetallen gemeente Brummen	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen	46,9	75,9	66,3	70,5	72,8	71,5
1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen	52,6	81,9	71,9	76,0	78,3	76,8
2 – De solvabiliteitsratio	26,0	23,4	21,3	20,9	20,8	19,8
3 – Kengetal Bouwgrondexploitatie	6,5	10,1	10,2	10,0	10,0	9,7
4 – Structurele exploitatieruimte	0,0	2,3	0,6	0,7	-1,4	-1,4
5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens	106,9	106,9	115,2	123,7	115,1	114,8

Toelichting op de financiële kengetallen

1a – Netto schuldquote, exclusief verstrekte leningen

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer ten opzichte van de eigen middelen. Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle baten (exclusief mutaties reserves).

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 130%: meest risicovol,
- tussen 90% en 130%: neutraal,
- lager dan 90%: minst risicovol.

1b – Netto schuldquote, inclusief verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in welke mate er sprake is van doorlenen van kapitaal, wordt de netto schuldquote zowel exclusief (1a) als inclusief (1b) verstrekte leningen weergegeven. Zo wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast van de gemeente.

Hiervoor gelden dezelfde signaleringswaarden als onder 1a.

2 – Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.

De volgende signaleringswaarden gelden;

- lager dan 20%: meest risicovol,
- tussen 20 en 50%: neutraal,
- hoger dan 50%: minst risicovol.

3 – Grondexploitatie

Het kengetal geeft aan het aandeel van boekwaarde van de gronden in exploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente (exclusief mutaties reserves).

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 35%: meest risicovol,
- tussen 20% en 35%: neutraal,
- lager dan 20%: minst risicovol.

4 – Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening delen we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves door de totale baten.

De volgende signaleringswaarden gelden:

- lager dan 0%: meest risicovol,
- 0%: neutraal,
- hoger dan 0%: minst risicovol.

5 – Belastingcapaciteit – Woonlasten meerpersoonshuishoudens

Dit kengetal geeft aan wat de woonlasten in de gemeente Brummen zijn, uitgedrukt in een percentage van het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar. De cijfers van de Brummense lokale lastenmonitor in de paragraaf A. Lokale heffingen, vormen de basis van de berekening.

De volgende signaleringswaarden gelden;

- hoger dan 105%: meest risicovol,
- tussen 95% en 105%: neutraal,
- lager dan 95%: minst risicovol.

Beoordeling financiële kengetallen

De financiële kengetallen laten zien dat de financiële positie van de gemeente Brummen momenteel voldoende is. In 2026 is er sprake van een iets lagere netto schuldquote, een redelijke solvabiliteitsratio, beperkte risico's vanuit de grondexploitaties en enige structurele exploitatieruimte. Alleen de belastingcapaciteit scoort hoog vanwege de stijging van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Voor de komende jaren zien we de schuldquote en de solvabiliteitsratio iets verslechteren en het kengetal bouwgrond iets verbeteren. De structurele exploitatieruimte wordt vanaf 2028 een uitdaging. De belastingcapaciteit piekt in 2027 vanwege de extra geplande verhoging van de OZB. Vanaf 2028 neemt dit kengetal echter weer af door een verwachte afname van de rioolheffing. De verwachting is overigens dat landelijk (veel) meer gemeenten genoodzaakt zijn de lokale belastinginkomsten te vergroten. Dit blijkt bijvoorbeeld ook uit de perspectiefnota's van omliggende gemeenten. Dit vanwege de toenemende taken die gemeenten krijgen en het feit dat het Rijk dat maar ten dele financieel compenseert. Als in veel gemeenten de belastingen omhoog gaan, dan neemt het kengetal af en geeft dat voor Brummen weer een ander (beter) beeld dan het nu lijkt.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot onze 'grotere' kapitaalgoederen. Hierbij denken we aan de kosten van aanleg en instandhouding van wegen, riolering, water, groen en gebouwen.

Een groot deel van het 'vermogen' van onze gemeente bestaat uit het bezit van wegen, rioleringen, groenvoorzieningen en gebouwen. Een zorgvuldig beheer en onderhoud hiervan vinden we dan ook belangrijk, ook de provincie ziet hier vanuit haar toezichthoudende taak op toe. Daarnaast wordt de kwaliteit van het openbaar gebied door inwoners vaak het meest intensief beleefd. Zwerfvuil, loszittende stoeptegels, boomwortels, slecht onderhouden gebouwen, moeilijk toegankelijke gemeentelijke gebouwen: deze onderwerpen raken inwoners direct.

De kosten van instandhouding van wegen, groen, riolering en gebouwen berekenen we aan de hand van beheer- en uitvoeringsplannen. De hoogte van de onderhoudskosten zijn voor een deel te beïnvloeden door keuzes te maken in het niveau van onderhoud. In de beheerplannen hebben we de kwaliteit van het beheer van de openbare voorzieningen benoemd. De onderhoudsstaat van de voorzieningen wordt volgens landelijke normen (CROW) gemeten en geanalyseerd. De vastgestelde kwaliteitsniveaus en resultaten van de metingen zijn het toetsingskader voor bestuur en medewerkers.

In 2017 hebben we een Integrale visie Beheer Openbare Ruimte opgesteld. In deze visie staan de kaders waarbinnen het beheer van de openbare ruimte plaatsvindt. Hierin staat de ambitie om de buitenruimte beter toekomstbestendig en duurzaam te maken.

Wegen

In het tweede kwartaal van 2025 is het gemeentelijk wegenbestand geïnspecteerd en in het derde kwartaal wordt deze uitgewerkt. De mobiliteitsvisie is vastgesteld en nu wordt in de tweede helft van 2025, mede op basis hiervan, het beheer en beleidsplan wegen 2026-2030 opgesteld. Op basis van de inspectie en het nieuwe beheerplan wegen wordt de onderhoudsplanning voor 2026 en 2027 opgesteld.

Voor de financiering van de uitvoering voegen we jaarlijks een bedrag toe aan de voorziening Onderhoud wegen. Uit deze voorziening bekostigen we het groot onderhoud van de asfalt- en elementen-verhardingen en ook de oppervlaktebehandelingen. Financiële overzichten vindt u elders in deze begroting in het hoofdstuk Financiële positie.

Naast het uitvoeringsbudget voor repeterend onderhoud is er een incidenteel renovatiebudget voor het herinrichten van wegen beschikbaar (€ 2,6 mln/jr). Bij deze renovaties wordt gekeken hoe de wegen passend bij hun verkeersfunctie op een duurzame en klimaatbestendige wijze heringericht kunnen worden. Op basis van de resultaten van het in 2024 opgestelde Mobiliteitsplan worden de geselecteerde wegen nader beoordeeld en geprioriteerd. In 2025 wordt er gestart met het renoveren van de Veldkantweg, in 2026 met de Zutphensestraat en in 2027 met de Loenenseweg.

Het asfaltonderhoud en de straat- en andere werkzaamheden worden in de markt gezet en aanbesteed.

Beheerplan wegen (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	€ 587	€ 651	€ 497	€ 396
Toevoeging voorziening	€ 868	€ 868	€ 868	€ 868
Onttrekking voorziening	€ 804	€ 1.022	€ 969	€ 954
Stand per 31 december	€ 651	€ 497	€ 396	€ 310
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.160	€ 1.229	€ 1.262	€ 1.322
Kapitaallasten	€ 272	€ 384	€ 1.037	€ 1.293
Dotatie voorziening	€ 868	€ 868	€ 868	€ 868
Totale onderhoudslasten	€ 2.300	€ 2.481	€ 3.167	€ 3.483

Bruggen

In 2020 zijn de bruggen over het Apeldoorns kanaal geïnspecteerd op mogelijke gebreken. Groot onderhoud voorzien we niet eerder dan in 2032.

Openbare reiniging

Het reinigen van de openbare ruimte (verwijderen zwerfvuil) en het vegen van wegen wordt uitgevoerd op beeldniveau B. Dat is het basisniveau. De dorpscentra en de toegangswegen zijn hier een uitzondering op. Daar geldt beeldniveau A. Er zijn veel vrijwilligers actief binnen en buiten de bebouwde kom die zwerfvuil ruimen.

In de herfstperiode wordt de veegwagen ingezet voor het verwijderen van blad. Blad op gazon is waar mogelijk verkleind en ter plaatse gelaten als meststof voor het gazon.

Aandachtspunt is en blijft het tegen gaan van illegale stort van met name tuinafval in de openbare ruimte. Middels voorlichting, het bieden van alternatieve verwerkingsmogelijkheden en gerichte handhaving proberen we deze vervuiling tegen te gaan.

Huishoudelijk afval

Op 1 januari 2026 moet het nieuwe grondstoffenplan 2026-2030 ingaan. Het beleidsplan is eind 2025 vast te stellen. Maatregelen zijn gericht op het aantrekkelijk maken voor inwoners om afval en grondstoffen beter te scheiden. Daarbij houden we rekening met de kwetsbaren in de samenleving.

Openbare straatverlichting

Op basis van het beleidsplan openbare verlichting verduurzamen we het bestand van lichtmasten en armaturen.

De nieuwe armaturen met Ledverlichting zijn in 2025 ingekocht en het vervangen van de conventionele armaturen wordt in de eerste helft van 2026 afgerond. Het gehele areaal van de gemeente Brummen is dan voorzien van Ledverlichting.

Het regulier onderhoud van de verlichting (o.a. vervangen kapotte armaturen) wordt uitgevoerd middels het in 2024 aanbestede onderhoudsbestek.

Beheerplan openbare verlichting (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 257	€ 262	€ 268	€ 274
Kapitaallasten	€ 138	€ 145	€ 151	€ 149
Totaal	€ 395	€ 407	€ 419	€ 423

Riolering

In december 2022 heeft de gemeenteraad het Programma Water & Riolering 2023 – 2027 vastgesteld.

Iedere vijf jaar stellen we het programma opnieuw op. Dat geeft ons de kans om nieuwe ontwikkelingen in beleid op te nemen en vooruitstrevend te blijven in de manier waarop wij met onze watertaken omgaan. In het programma Water & Riolering is de visie op onze zorgtaken meegenomen.

Doelen van dit beleid:

Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten.

Het schoonhouden van de bodem en het oppervlaktewater.

Het voorkomen van schade door hevige regenval en/of bij extreme droogte.

Het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming.

Met dit beleid zorgen we ervoor dat deze functies gewaarborgd blijven. We dragen zo bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst.

Voor onderhoud aan rioolgemalen, (correctief) onderhoud en onderzoek aan het rioolstelsel zijn binnen de exploitatiebegroting jaarlijkse budgetten beschikbaar. Voor toekomstige renovaties van rioolstelsels is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed ten laste van de exploitatiebegroting. De storting wordt jaarlijks gebaseerd op gegevens uit het rioolbeheerpakket en het kostendekkingsplan uit het programma Water & Riolering.

De kosten voor het rioolstelsel worden voor 100% gedekt door de rioolheffing. Hierbij hanteren we het principe “de vervuiler betaalt”.

Beheerplan riolering (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	€ 1.712	€ 928	€ 528	€ 544
Toevoeging voorziening	€ 930	€ 930	€ 400	€ 400
Onttrekking voorziening	€ 1.714	€ 1.331	€ 384	€ 384
Stand per 31 december	€ 928	€ 528	€ 544	€ 560
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 1.051	€ 1.102	€ 1.013	€ 1.037
Kapitaallasten	€ 578	€ 637	€ 732	€ 738
Dotatie voorziening	€ 930	€ 930	€ 400	€ 400
Totaal	€ 2.559	€ 2.669	€ 2.145	€ 2.175

Bermen en sloten

De biodiversiteit staat onder druk. Om de biodiversiteit te verbeteren wordt een biodiversiteitsplan voor de gemeente opgesteld. Samen met lokale partijen worden mogelijke versterkingsacties in beeld gebracht en uitgewerkt tot een uitvoeringsplan. Besluitvorming wordt rond de jaarwisseling 2025-2026 verwacht.

Eén van de gebieden waar winst behaald kan worden ten aanzien van de biodiversiteit is het berm- en slootbeheer. Door gericht verschrallingsbeheer is de stap gezet naar een grotere soortenrijkdom. Door gewijzigde wetgeving is het vanaf juni 2025 niet meer toegestaan bermen te klepelen tenzij de verkeersveiligheid in het geding is. Uitzichthoeken en de eerste meter vanaf de weg mogen nog wel

geklepeld worden. Het vrijkomende maaisel van bermen en sloten wordt zo veel mogelijk op agrarische gronden in onze gemeente verwerkt.

De afwateringsfunctie van sloten in het buitengebied bleek tijdens de natte perioden in 2023 en 2024 niet overal optimaal. In 2025 is in samenspraak met het Waterschap een onderzoek gestart naar het functioneren van de gemeentelijke watergangen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden mogelijke onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Ingespeeld moet worden op gewijzigde klimaatomstandigheden waarbij het voorkomen van schade door een te veel aan water en anti-verdrogingmaatregelen beiden belangrijk zijn.

Op diverse locaties zijn ongewenste invasieve exoten in bermen en sloten aanwezig. De hoeveelheid Japanse duizendknoop is te veel om met het beschikbare budget en de beschikbare capaciteit ze overal effectief te bestrijden. Op kwetsbare (natuur-) locaties en binnen de bebouwde kom wordt ingezet op het uitroeien van de duizendknoop terwijl op overige locaties door gericht maaibeheer er sprake is van het beheersen van de overlast.

Beheerplan groen, bermen en sloten (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 348	€ 356	€ 364	€ 372

Openbaar groen

Het inrichtingsniveau en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente heeft haar basis in het Programma Groen. In dit plan wordt geanticipeerd op de klimaatontwikkelingen en benodigde verbetering van de biodiversiteit. Sinds de vaststelling van het plan worden extra bomen geplant, plantsoenen biodiverser ingericht en wordt meer hemelwater geïnfiltreerd in plantsoenen. Gazons worden omgevormd tot bloemenweides. De komende jaren wordt steeds een deel van het openbaar groen aangepast waarbij dode en versleten plantsoenvakken voorrang hebben. Waar mogelijk wordt in combinatie met onderhoudswerkzaamheden aan bestratingen en rioleringen het werk uitgevoerd.

Het onderhoudsniveau in het openbaar groen is op basisniveau (B-niveau CROW). Delen van de openbare ruimte worden op A-niveau onderhouden. Dit betreft de toegangswegen en centra van de kernen.

Beheerplan groen, openbaar groen (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 2.507	€ 2.604	€ 2.719	€ 2.792
Wegwerken achterstanden/projecten	€ 155	€ 15	€ 15	€ 0

Begraafplaatsen

Het onderhoudsniveau op de begraafplaatsen vindt plaats op B-niveau (CROW kwaliteitscatalogus). De begraafplaatsen zijn herdenkingsparken waar met respect voor de overledenen en hun nabestaanden gewerkt wordt. Door met elektrische maaimachines te werken wordt de rust op de begraafplaats nog meer gerespecteerd. De rustige omgeving maakt de begraafplaatsen ook geschikte verblijfplaatsen voor plant en dier. Met gerichte aanplant van bomen en struiken en meer ecologisch beheer wordt een mooie combinatie gezocht tussen rust, representativiteit en biodiversiteit.

Beheerplan groen, begraafplaatsen (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 222	€ 228	€ 237	€ 242
Kapitaallasten	€ 5	€ 5	€ 5	€ 5
Totaal	€ 227	€ 233	€ 242	€ 247

Boombeheer

Gemeentelijke bomen worden volgens de wettelijke normen geïnspecteerd. Het boomonderhoud vindt op een basisniveau plaats. Prioriteit bij het onderhoud krijgt het voorkomen van gevaarlijke situaties en schade aan derden. Het boomonderhoud is in 2025 meerjarig uitbesteed in een raambestek. Voor het verwijderen van een deel van de dode en slechte bomen worden vrijwilligers van de groep Holthakkers ingezet.

De eikenprocessierups is als een overlast gevende plaagsoort nog steeds in de inlandse eiken in onze gemeente aanwezig. Het vormt bovendien een gezondheidsrisico voor mens en dier die er mee in aanraking komen. De rupsen worden curatief bestreden. Door inzaai van bloemenmengsel met bloemen die de natuurlijke vijanden van de rups aantrekken en aangepast maaibeheer wordt de natuurlijke bestrijding van de rups een impuls gegeven. In de zomermaanden worden aanwezige nesten van de rups weggezogen. De te bestrijden locaties en gebieden zijn vastgesteld in een bestrijdingsprotocol.

Bosbeheer

Het gewenste uit te voeren bosbeheer voor de gemeentelijke bossen is vastgelegd in het programma Groen. Het beheer is vooral gericht op het voorkomen van overlast en schade aan derden. In het Wilhelminapark wordt het bosbeheer uitgevoerd in samenwerking met de aldaar actieve bosgroep.

Speeltoestellen en speelplaatsen

De gemeentelijke speeltoestellen worden conform de wettelijke eisen structureel gecontroleerd op gebreken (5x per jaar). Gebreken worden waar mogelijk gerepareerd. Onveilige en niet te repareren speeltoestellen worden verwijderd. Vervanging van speeltoestellen en herinrichting van speellocaties vindt plaats volgens uitgangspunten die in 2019 zijn vastgesteld en nogmaals bekrachtigd zijn in het programma Groen. Uitgangspunt hierbij is dat in elke wijk minimaal een speelgelegenheid aanwezig blijft. Herinrichting van speellocaties gaat in overleg met de buurt.

Speelplaatsen en toestellen (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 110	€ 113	€ 116	€ 118
Kapitaallasten	€ 4	€ 4	€ 4	€ 4
Totaal	€ 114	€ 117	€ 120	€ 122

Sportvelden

De sportvelden worden door de gemeente dusdanig onderhouden dat ze voldoen aan de bespelings-eisen van de sportbonden. De gemeente beheert natuurgrasvelden, rubber en zand ingestrooide kunstgrasvelden en hybridevelden. Groot onderhoud aan de velden vindt plaats in overleg met de betreffende sportverenigingen.

Onderhoud sportvelden (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Reguliere exploitatie, onderhoud en zelfwerkz.	€ 223	€ 256	€ 237	€ 242
Kapitaallasten	€ 96	€ 95	€ 96	€ 66
Totaal	€ 319	€ 351	€ 333	€ 308

Gemeentelijke gebouwen

Voor periodiek- en groot onderhoud is een voorziening beschikbaar die jaarlijks wordt gevoed. Uit de voorziening moet het onderhoud worden bekostigd van alle gebouwen die bij de gemeente in eigendom zijn. Deze bedragen zijn exclusief te nemen verduurzamingsmaatregelen. De financiële overzichten staan in het hoofdstuk Financiële positie.

In 2024 is een grote slag geslagen met het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. Tevens wordt er in 2025 een routekaart opgeleverd voor het verder verduurzamen van dit vastgoed. Eind 2025 volgt hierop een uitwerking waaruit zal blijken of er extra budget voor verduurzaming moet worden aangevraagd.

Het reguliere onderhoud van schoolgebouwen wordt gedaan door de schoolbesturen. Alleen nieuwbouw, uitbreiding en zeer groot onderhoud valt nog onder de gemeente. Aanvragen daarvoor lopen via de huisvestingsverordening voor het onderwijs. Budget wat hiervoor nodig is wordt jaarlijks aangevraagd en via de investeringslijst in de begroting inzichtelijk gemaakt.

Beheerplan gemeentelijke gebouwen (x 1.000)	Begr 2026	Begr 2027	Begr 2028	Begr 2029
Groot onderhoud (via voorziening)				
Stand per 1 januari	€ 206	€ 69	€ 199	€ 378
Toevoeging voorziening	€ 528	€ 528	€ 528	€ 528
Onttrekking voorziening	€ 666	€ 398	€ 349	€ 255
Stand per 31 december	€ 69	€ 199	€ 378	€ 651
Reguliere exploitatie en onderhoud	€ 732	€ 721	€ 725	€ 729
Kapitaallasten	€ 815	€ 811	€ 887	€ 877
Dotatie voorziening	€ 528	€ 528	€ 528	€ 528
Totaal	€ 2.075	€ 2.060	€ 2.140	€ 2.134

Actualiteit van beheers- en beleidsplannen

De beleids- en beheerplannen plannen voor de openbare ruimte hebben over het algemeen een looptijd van 4 of 10 jaar. Voor de periode 2026-2029 zijn de volgende plannen te actualiseren:

2026: Uitvoeringsplan Grondstoffen 2026-2030

2027: Programma Water en Riolering 2028-2031

2027: Uitvoeringsprogramma Water en Riolering

Kapitaalgoed	Beleid			Beheer			Voortgang onderhoud
	Nota aanwezig	Loop-tijd	Kwaliteits-niveau	Plan aanwezig	Loop-tijd	Fin vertaling in paragraaf	Achterstallig / Uitgesteld
Wegen	Ja	2020-2024	Basis	Ja	2020-2024	ja	Geen achterstanden in dagelijks beheer. Door aanpassing Provinciale Koersnota wel twee wegen in Eerbeek met achterstallig groot onderhoud weer in beheer gekregen. Nieuw beleid- en beheerplan in wording. Vaststelling Q1 2026.
Openbare straatverlichting	Ja	2016-2020	Basis	Ja	2016-2020	ja	Geen achterstanden. Nieuw beleid- en beheerplan in wording. Vaststelling Q1 2026.
Riolering	Ja	2023-2027	Basis	Ja	2023-2027	ja	Geen achterstanden
Bermen en sloten	Nee	-	Basis / Ecologisch	Ja/Nee	2023-2028	Ja	Enig achterstand bij beheer sloten. Bermbeheer volledig in beeld en op peil. Bij slootonderhoud enige achterstand in het op juiste diepte houden van de slootbodem. Wordt in 2025 geïnventariseerd en op kosten gezet. Nog geen budget voor beschikbaar gesteld.
Openbaar groen	Ja	2023-2033	A-kwaliteit in de Centra en B-niveau in de wijken	Ja	2023-2028	Ja	Wegwerken achterstanden in plannen opgenomen. Eind 2025 weggewerkt.
Begraafplaatsen	Ja	2023-2033	B-niveau	Ja	2023-2028	Ja	Geen achterstanden
Speeltoestellen	Ja	2023-2033	Heel & veilig	Ja	2023-2028	Ja	Geen achterstanden
Sportvelden	Nee	-	Basis	Nee	-	Ja	Geen achterstanden
Gem gebouwen	Ja	2013-2018	Basis	Ja	2021-2026	ja	Geen achterstanden

D. Financiering

Algemeen

In de paragraaf Financiering geven we informatie over de manier waarop de gemeente geld aantrekt. We beschrijven hoe we de financieringsfunctie uitvoeren voor de jaren 2026-2029.

De wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) en de wet Hof zijn de kaders waarbinnen de uitvoering van de financieringsfunctie plaatsvindt. Daarnaast heeft de raad kaders vastgesteld in de financiële verordening en in het Treasurystatuut. Het gemeentelijke financieringsbeleid is opgesteld om te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en op lange termijn. De belangrijkste doelstelling is het beheersen van de risico's die hieraan verbonden zijn en de rentekosten te beperken.

Renteontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) bepaalt het monetaire beleid. De ECB ziet de zorg voor stabiele prijzen als de allerbeste bijdrage die de centrale banken kunnen leveren aan de welvaart van mensen in Europa. Daarbij hoort een inflatie van 2% in het hele eurogebied, op de middellange termijn. Dat maakt de prijsontwikkeling voor iedereen duidelijk en voorspelbaar. De huidige inflatie ligt thans nog steeds boven de 2%. Prijsstabiliteit draagt bij aan de toename van economische welvaart en de potentiële groei van de economie.

De door de ECB gehanteerde herfinancieringsrente is van invloed op de ontwikkeling van de rente op de kapitaalmarkt (lange termijn leningen). De Euribortarieven worden gehanteerd om de geldmarkten (korte termijn leningen) te bepalen. Dit tarief was in juni 2025 2,15%. (juni 2024: 4,25%)

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

De financieringsbehoefte is afhankelijk van de geplande uitgaven, inkomsten en investeringen.

Hieronder volgt een overzicht van de schuldpositie met lang lopende leningen. De (resterende) looptijd varieert van 1 jaar tot 11 jaar. Het gemiddelde rente tarief ligt rond 1,8% (2025: 1,4%). Jaarlijks lossen we lange-termijn leningen af. De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van dat jaar. In 2026 tot en met 2029 zal de renterisiconorm niet worden overschreden.

Rente risiconorm

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2026 prognose	2027 prognose	2028 prognose	2029 prognose
Begroting	€ 74.335	€ 76.528	€ 78.046	€ 80.096
Rente risiconorm (20% begroting) = A	€ 14.867	€ 15.306	€ 15.609	€ 16.019
Stand leningen 1 januari	€ 41.782	€ 51.061	€ 55.898	€ 55.932
Nieuwe leningen	€ 18.100	€ 17.000	€ 9.900	€ 7.400
Reguliere aflossingen = B	€ 8.821	€ 12.163	€ 9.866	€ 7.859
Stand leningen per 31 december	€ 51.061	€ 55.898	€ 55.932	€ 55.473
Saldo rentelasten	€ 923	€ 1.258	€ 1.468	€ 1.513
Ruimte onder de renterisiconorm = A - B	€ 6.046	€ 3.142	€ 5.743	€ 8.160

Kasgeldlimiet

Het maximale op te nemen kasgeld is gebonden aan een limiet (8,5% van het begrotingstotaal). De uitnutting ervan wordt berekend aan de hand van het saldo van de vlottende middelen en vlottende schulden

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2026 prognose	2027 prognose	2028 prognose	2029 prognose
Begroting	€ 74.335	€ 76.528	€ 78.046	€ 80.096
Kasgeldlimiet (8,5% begroting)	€ 6.318	€ 6.505	€ 6.634	€ 6.808

Verstrekte leningen

De Gemeente heeft verschillende leningen aan partijen verstrekt. Daarnaast zijn en worden er via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) stimuleringsregelingen verstrekt aan inwoners. Dit zijn revolverende fondsen. De rentebaten uit deze fondsen blijven binnen het fonds om deze binnen het fonds weer in te kunnen zetten. Hieronder volgt een overzicht van de partijen en de rentebaten van de verstrekte leningen.

Rentebaten Verstrekte leningen

Omschrijving Partij	2026	2027	2028	2029
Stichting Welzijn Brummen	€ 2.363	€ 2.159	€ 1.953	€ 1.745
Alliander	€ 84.666	€ 84.666	€ 84.666	€ 77.611
IJsselwind	€ 933	€ 933	€ 933	€ 933
E.B.E.M.	€ 161	€ 161	€ 161	€ 161
Rentebaten totaal	€ 88.123	€ 87.919	€ 87.713	€ 80.450

Rente

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende marktrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd.

Rentetoerekening

De toerekening van rente aan taakvelden berekenen we op basis van de zogenoemde “rente-omslag”. Dit houdt in dat de totale rentelast moet worden verrekend op basis van de boekwaarde van de relevante investeringen aan de hand van een “gemiddeld” rentepercentage.

Het percentage voor de omslagrente wordt afgerond binnen een marge van 0,5%. De ruimte van 0,5% is bedoeld voor feitelijke afronding naar een dichtstbijzijnde handige rekenrente en dient ter stabiliteit bij kleine afwijkingen in navolgende jaren. Door deze afronding wijkt de rente die we aan taakvelden toerekenen enigszins af van de daadwerkelijke rentekosten. Het verschil wordt als renteresultaat verantwoord op het taakveld treasury en is zichtbaar als resultaat in het renteschema.

Renteschema

Schema renteomslag berekening	2025	2026	2027	2028	2029
a. Externe rentelasten over de korte en lange financiering					
a1. Rente afgesloten leningen	€ 591.884	€ 923.980	€ 1.258.461	€ 1.467.514	€ 1.512.761 +
a3. Lening t.b.v. De Stichting Welzijn Brummen	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961	€ 2.961 +
b. Af: De externe rentebaten over de lange en korte financiering	-€ 160.920	-€ 151.342	-€ 150.000	-€ 150.000	-€ 150.000 -
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 433.925	€ 775.599	€ 1.111.422	€ 1.320.475	€ 1.365.722 +
c1. Af: De rente die direct aan de grondexploitatie wordt doorgerekend	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 -
c2. Af: De rente van projectfinanciering die direct aan het betreffende taakveld / product wordt toegerekend (lening SWB)	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961	-€ 2.961 -
c3. Bij: De rentebaten van doorverstrekte leningen, als daarvoor een specifieke lening is aangetrokken en als deze bate rechtstreeks aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend					+
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 430.964	€ 772.638	€ 1.108.461	€ 1.317.514	€ 1.362.761 +
d1. Bij: Rente over het eigen vermogen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
d2. Bij: Rente over voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0 +
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (via rente-omslag)	€ 430.964	€ 772.638	€ 1.108.461	€ 1.317.514	€ 1.362.761 +
e. Af: De aan taakvelden toegerekende rente (rente-omslag)	-€ 377.411	-€ 793.084	-€ 853.066	-€ 1.387.394	-€ 1.452.667 -
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	€ 53.553	-€ 20.446	€ 255.395	-€ 69.880	-€ 89.906
Rente-omslag per jaar	0,58%	0,99%	1,38%	1,57%	1,58%
Te hanteren rente-omslag mag afgerond op 0,5% cf. BBV	0,5%	1,0%	1,0%	1,5%	1,5%

Vennootschapsbelasting

Gemeenten kunnen te maken hebben met de vennootschapsbelasting. De gemeente Brummen is niet vennootschapsbelastingplichtig.

E. Bedrijfsvoering

Algemeen

Het realiseren van doelstellingen is mede afhankelijk van een goede sturing en van een goede interne bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we in op actuele ontwikkelingen op het terrein van de bedrijfsvoering.

Planning en Control

Als vertegenwoordiger van de inwoners van onze gemeente heeft de gemeenteraad een kaderstellende en controlerende rol. Met deze begroting stelt de raad voor 2026 vast welke doelen de gemeente nastreeft, de maatregelen die daarvoor worden genomen en de middelen (personeel en geld) die hiervoor beschikbaar zijn. Via de twee bestuursrapportages kan hierop gecontroleerd en bijgestuurd worden.

In 2024 was er sprake van een afwijking van de begroting van € 9,2 miljoen. Hiervan was € 8,3 miljoen acceptabel conform de financiële verordening en € 0,8 miljoen niet-acceptabel. We zetten in op een scherpere sturing op de budgetten om de hoogte van de afwijkingen (zowel acceptabel als niet-acceptabel) te verminderen.

Dit hebben we in 2024 en in de eerste helft van 2025 gedaan door de focus te leggen op kosten van personeel en inhuur. Dit resulteerde in een lagere afwijking in 2024 in vergelijking met voorgaande jaren. Met andere woorden: de prognose is verbeterd. In de tweede helft van 2025 en in 2026 zal de focus verlegd worden naar jeugdzorg, toevoegingen aan voorzieningen voor personeel en (oud-) bestuurders en de lasten en baten van specifieke uitkeringen (met name Oekraïne-opvang en de doorstroomlocatie).

Rechtmatigheidsverantwoording

Als gemeente leggen we verantwoording af aan onze inwoners. Met de begroting laten we zien wat onze plannen zijn. Door de jaarstukken te presenteren, tonen we wat we hebben bereikt en wat dit heeft gekost. Om te laten zien dat de jaarstukken betrouwbaar zijn, worden twee verklaringen afgegeven: één over rechtmatigheid en één over getrouwheid.

Rechtmatigheid betekent dat alle (financiële) handelingen van de gemeente volgens de wet- en regelgeving zijn uitgevoerd. Getrouwheid betekent dat de jaarstukken een juist en volledig beeld geven van het boekjaar.

Sinds 2023 legt het college van burgemeester en wethouders aan de raad verantwoording af over rechtmatigheid. Dit gaat bijvoorbeeld over de inkoop van goederen, diensten en werken, verstrekken van subsidies en het innen van leges. Wijkt het college af van vastgestelde regels, dan licht zij dit actief toe in de rechtmatigheidsverantwoording. Op deze wijze kunnen raad en college hierover met elkaar het gesprek voeren. De accountant geeft (vanuit extern perspectief) een oordeel over de getrouwheid van de jaarstukken. Daarbij controleert de accountant óók de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheids-verantwoording.

Kaders

Uw raad stelt jaarlijks het normenkader vast waarbinnen het college verantwoording aflegt over rechtmatig handelen. In de controleverordening (artikel 213 Gemeentewet) van gemeente Brummen staan de kaders van de accountantscontrole vastgelegd.

In boekjaar 2025 hebben we voor het eerste jaar te maken gehad met wettelijk (naar beneden) bijgestelde toleranties voor:

- de accountantscontrole: fouten én onzekerheden gezamenlijk, 2% van totale lasten exclusief toevoeging aan de reserves
- de rechtmatigheidsverantwoording: maximaal 2% van totale lasten exclusief toevoeging aan de reserves.

Voor boekjaar 2026 spannen we ons wederom in om te voldoen aan een goedkeurende accountantsverklaring en binnen de norm van de rechtmatigheidsverantwoording te blijven.

Personeel en Organisatie

De gemeente Brummen werkt vanuit de kernwaarden dichtbij, aandacht, samen en bewust. Hoewel we inmiddels minder direct geraakt worden door de krapte op de arbeidsmarkt bij de werving, vraagt het voldoende kwalificeren van nieuwe instroom en het behouden van gekwalificeerd personeel aandacht.

We investeren daarom in duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en leren & ontwikkelen. We versterken ons vermogen om toekomstgericht te denken en handelen, onder andere via leerprogramma's, digitale transformatie en datagedreven werken. Medewerkers worden toegerust om veilig en verantwoord te werken met moderne digitale werkplekken.

We blijven kritisch naar onze taken kijken en durven keuzes te maken: niet alles hoeft erbij, soms moet er ook iets af. Door werk slimmer te organiseren en samenwerking binnen én buiten de organisatie te stimuleren, vergroten we onze slagkracht en wendbaarheid.

Daarnaast willen we structureel en zichtbaar ruimte bieden aan bijzondere doelgroepen, zoals nieuwkomers, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Niet als losse initiatieven, maar als onderdeel van ons personeelsbeleid.

Formatiebegroting en loonsomontwikkeling

De loonsom over 2026 laat per saldo een beperkte toename zien van € 133.000 ten opzichte van de loonsom in 2025. Dit wordt verklaard door een aantal factoren.

Fiscaal tellen de gemeenteraad en het college mee voor de WKR van een gemeentelijke organisatie. Dit neemt een fors deel van de vrije WKR-ruimte in. In lijn met advies van de VNG is besloten om deze WKR-gerelateerde kosten van het bestuur af te zonderen. Dat wil zeggen dat voor deze kosten een naheffing door de belastingdienst wordt geaccepteerd. Daarmee komt de WKR-ruimte volledig ten goede aan de ambtelijke organisatie. De kosten van de naheffing worden geraamd op € 63.000 en dit wordt gedekt door een formatieplaats, die al enige tijd onbezet was, definitief te schrappen.

Via de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt geld ontvangen om te voldoen aan de Wet Open Overheid. Dit wordt gebruikt om een WOO-coördinator aan te stellen.

In het voorjaar van 2025 is de nieuwe CAO Gemeenten vastgesteld. Deze viel voor 2025 € 395.000 lager uit dan waar in het verleden rekening mee is gehouden. De indexatie van 2026 bedraagt € 532.000. Tot slot is de concerncorrectie herrekend en uitgevallen op 4%, oftewel € 704.000. Per saldo betekenen deze ontwikkelingen een groei van € 113.000 ten opzicht van 2025.

Bedragen x 1.000	FTE	Loonsom
Programmabegroting 2025-2028	192,42	€ 16.754
WKR-ruimte bestuur afzonderen	-0,81	-€ 63
WOO-coördinator	0,67	€ 83
Ontwikkelingen programmabegroting 2026-2029		
Herrekening 2025		-€ 395
Indexatie 2026 (CAO gemeenten)		€ 532
Herrekening concerncorrectie (-4%)		-€ 24
		€ 113
Programmabegroting 2025-2028	192,28	€ 16.887

De ontwikkeling van de formatie (in aantal fte's) ziet er als volgt uit:

Omschrijving	1-1-2025	1-1-2026
Griffie	2,12	2,45
Ambtelijke organisatie	192,42	192,28
Totaal	194,54	194,73

Personeelslasten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Raming 2025	Raming 2026
Griffie	€ 206	€ 253
Ambtelijke organisatie	€ 16.754	€ 16.887
Totaal	€ 16.960	€ 17.140

Integriteitsbeleid

De gemeente beschikt over een gedragscode integriteit. Deze gedragscode is opgenomen in het Personeelshandboek. De gedragscode is de basis en geldt als minimumkader en is aanvullend op bestaande wet- en regelgeving. In de gedragscode zijn onder andere regels opgenomen over het aannemen van geschenken, melden van nevenwerkzaamheden, gedrag in de privésfeer, et cetera. Nieuwe medewerkers en inhuurkrachten zijn verplicht een Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen. Na indiensttreding wordt de ambtseed of -belofte afgenomen en uitleg gegeven over de gedragscode. Er wordt ook casuïstiek behandeld. Ingehuurde personeelsleden tekenen een geheimhoudingsverklaring.

Niet-financiële onrechtmatigheden wet Fido

De totale aflossing mag niet hoger zijn dan 20% van de begroting van het betreffende jaar. In 2026 verwachten wij dit niet te overschrijden.

Informatievoorziening

Data gedreven werken

Data gedreven werken is een innovatieve en strategische ontwikkeling die voor inwoners, bedrijven, overheden, organisaties en de samenleving als geheel veel voordelen kan bieden. Data kunnen worden gebruikt om meer kennis en inzicht te verwerven en meer gefundeerde beslissingen te nemen, met als doel de organisatie te verbeteren of innoveren. Bovendien maakt data gedreven werken de dienstverleningsprocessen inzichtelijker en kunnen we deze monitoren en bijsturen. Data zijn daardoor ondersteunend, zo niet noodzakelijk bij een goede bedrijfsvoering. Onze organisatie heeft al een eerste stap gezet richting data gedreven werken, maar er is nog veel ruimte voor verdere ontwikkeling. Met gerichte datapilots, zoals de Monitor Sociaal Domein, gaan we onze fundamentele (data)kennis opbouwen, datatoepassingen ontwikkelen en verkrijgen we beter inzicht in wat organisatorisch en financieel op de lange termijn nodig is.

Digitaal archief

Het juist vastleggen en toegankelijk houden van de digitale informatie wordt steeds meer noodzakelijk in onze dagelijkse werkzaamheden. We spreken dan niet alleen over het zaakstelsel, maar ook over andere backoffice applicaties waarin zaakgericht gewerkt en gearchiveerd wordt. De juiste informatie moet teruggevonden kunnen worden door de juiste personen op het juiste moment. Daarnaast wordt het door het juist vastleggen van die informatie het ook mogelijk om managementinformatie te genereren, wat weer van belang is voor data gedreven werken en -sturen. Deze werkwijze wordt de norm in een digitale- en data gedreven toekomst. De focus zal daarom niet alleen liggen in technische ontwikkelingen, maar ook in hernieuwde werkafspraken, houding en gedrag en de sturing daarop.

Archiveren by design is de basis van zaakgericht werken en alle informatiewetten die de komende jaren in werking treden. Archiveren begint al bij de aanbesteding en later de inrichting van een nieuwe applicatie waarin informatie verwerkt wordt. E-formulieren zullen aan de basis staan van het digitaal archiveren en dragen bovendien bij aan een betere digitale dienstverlening.

Intussen is er een e-depot beschikbaar bij het Regionaal Archiefcentrum Zutphen (hierna RAZ). Op dit moment staan daar voornamelijk bouwdoSSIERS, maar in de toekomst zullen ook onze overige te bewaren zaakdoSSIERS naar dit e-depot gebracht worden. Momenteel werken we toe naar de afronding van het project digitalisering bouwdoSSIERS. We zoeken naar een oplossing waardoor we dit met eigen personeel op een lager tempo kunnen doorzetten. Daarmee hopen we kosten te drukken, zonder dat dit project een te vroeg afgebroken moet worden.

F. Verbonden partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de doelstellingen, activiteiten en de mate van de financiële betrokkenheid van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente deelneemt en verder een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

Een “verbonden partij” is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang is: “zegenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht”.

Financieel belang is: “indien een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt”.

In lijn met de BBV-voorschriften geven we in deze paragraaf aandacht aan de visie die onze gemeente heeft op de verbonden partijen in relatie tot de uitvoering van de gemeentelijke doelstellingen. Wat willen we met deze partijen? Hoe past de uitvoering van de taken binnen onze gemeentelijke programma's? Hoe dragen zij bij aan het uitvoeren van het door gemeente gewenste beleid? Ook komen beleidsvoornemens van de partijen zelf aan de orde. De laatst beschikbare cijfers over vermogens en resultaten staan per verbonden partij vermeld.

De verbonden partijen van onze gemeente zijn:

I – Deelname in vennootschappen

1. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
2. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
3. Circulus B.V.
4. Vitens

II – Deelname in gemeenschappelijke regelingen

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
6. Regio Stedendriehoek / Cleantech Regio
7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland (GGD NOG)
8. Omgevingsdienst Veluwe IJssel (OVIJ)
9. Vervoerscentrale PlusOv
10. Tribuut

III – Overige samenwerkingsvormen

11. Regionaal Archief Zutphen
12. Stichting Archipel
13. Leisure Lands

In het door het Ministerie van VWS opgestelde Implementatieplan Hervormingsagenda 2023-2028 is opgenomen dat gemeenten binnen de inkoop van zorg voor jeugdigen moeten komen tot het vormen van een gemeenschappelijke regeling. Binnen onze zorgregio wordt onderzocht hoe we dat vorm gaan geven. Verwacht wordt dat deze nieuwe verbonden partij in 2026 operationeel zal zijn.

1. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkteerrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. Dat vertrouwen uit zich in de AAA-rating, de hoogste rating die er is.

BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank toegang tot financieringsmiddelen tegen scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Wij vragen altijd bij de BNG een offerte bij het aangaan van een nieuwe lening (zie paragraaf D). Brummen heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente in bezit heeft.

Het financiële belang:

De gemeente bezit 702 aandelen van € 2,50 per stuk, wat een waarde van € 1.755 vertegenwoordigt. Dat aantal is 0,00126% van het totaal aantal aandelen dat de BNG heeft uitgegeven.

Ontwikkelingen:

De hoofdlijnen van onze strategische koers blijven onverminderd van kracht: wij zijn de financier van het publieke domein door scherpe tarieven te bieden, te investeren in verduurzaming en ons te onderscheiden als een bank met maatschappelijke impact.

Wij houden rekening met een dividendopbrengst in 2026 en volgende jaren van € 1.000.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2020	2021	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€ 5.100	€ 5.000	€ 4.600	€ 4.700	€ 4.800
Vreemd vermogen	€ 155.000	€ 144.000	€ 112.000	€ 110.800	€ 123.100
Langlopende kredietportefeuille	€ 86,0	€ 87,1	€ 89,6	€ 89,2	€ 93,0
Nettowinst (na belastingen)	€ 221	€ 236	€ 300	€ 254	€ 294

2. Vereniging Nederlandse Gemeenten

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden. Tweede Kamer, Kabinet en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke gesprekspartners. Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro-actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.

Vanuit de VNG, vestigingsplaats Den Haag, wordt regelmatig overlegd met besluitvoorbereiders van departementen en provincies. Zo vindt in een vroeg stadium beïnvloeding, in voor gemeenten gunstige zin, van wet- en regelgeving plaats. Deze belangenbehartiging zet zich voort in het gehele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. De VNG initieert bestuurlijk overleg waarbij een delegatie van VNG-bestuurders en directieleden onderhandelt namens de gemeenten met ministers en staatssecretarissen. De VNG-belangenbehartiging richt zich ook op Tweede en Eerste Kamer en belangrijke maatschappelijke organisaties. De soms tegenstrijdige belangen van grote en kleine gemeenten en de rol van de VNG daarbij is regelmatig punt van aandacht binnen de VNG.

De VNG heeft een nota uitgebracht en laten vaststellen door de Algemene Ledenvergadering, die de strategie aangeeft voor na 2023. Gefocust wordt op meer samenwerking tussen de gemeenten, met de VNG als centraal knooppunt.

Het financiële belang:

Gewogen inwonerbijdrage en bijdrage voor diensten, in 2026 € 147.386.

Ontwikkelingen:

Geen specifieke ontwikkelingen.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Vaste Activa	€ 75.657	€ 78.997	€ 68.555	€ 74.307	€ 78.528
Vlottende Activa	€ 81.441	€ 100.870	€ 95.943	€ 100.813	€ 177.429
Groepsvermogen	€ 62.379	€ 63.912	€ 51.704	€ 56.301	€ 60.361
Voorzieningen	€ 3.739	€ 2.981	€ 2.154	€ 2.150	€ 1.541
Kortlopende schulden	€ 90.980	€ 112.971	€ 110.640	€ 116.669	€ 194.055

3. Circulus B.V.

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Circulus BV verzorgt de inzameling van al het huishoudelijk afval voor o.a. de gemeente Brummen. Naast de lediging van groene en grijze containers ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Verder beheert Circulus de afvalbrengpunten klein chemisch afval in de gemeente Brummen.

Missie en Visie Circulus

Wij zien een mooie aantrekkelijke wereld voor ons waarin het prettig is om te leven. Onze beschikbare bronnen benutten we maximaal, voor verspilling is geen plaats meer. We gaan samen voor duurzame, houdbare oplossingen. Een inclusieve wereld waarin iedereen naar vermogen meedoet. We laten de aarde beter achter.

Het financiële belang:

De gemeente is aandeelhouder van Circulus. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de historische inbrengwaarde in de voorloper van deze BV en is toen bepaald op € 37.210. Brummen heeft 461 van de aandelen in haar bezit.

Financiële bijdrage voor 2026 is berekend op € 1.742.000

Op basis van een jaarlijkse dienstverleningsovereenkomst wordt de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. De komende jaren wordt er geen dividend uitgekeerd.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2020	2021	2022	2023	2024
Netto Omzet	€ 61	€ 60	€ 59	€ 71	€ 76
Bedrijfsresultaat	€ 1,6	€ 2,0	€ 0,6	€ 1,7	€ 1,3
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 15	€ 16	€ 16	€ 17	€ 17
Balanstotaal Voorzieningen	€ 3	€ 3	€ 3	€ 3	€ 2
Balanstotaal	€ 54	€ 54	€ 56	€ 58	€ 66

4. Vitens

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Vitens zorgt voor de drinkwatervoorziening in vijf provincies waaronder Gelderland. Het 100% overheidsbedrijf wint, zuivert en levert drinkwater dat betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam is.

Het financiële belang:

De gemeente bezit 21.364 aandelen die een boekwaarde op de balans hebben van € 454.

Ontwikkelingen:

Voor de komende jaren is de verwachting dat Vitens geen dividend zal uitkeren als gevolg van de lage Weighted average cost of capital (WACC), gecombineerd met de grote investeringsbehoefte, waardoor het eigen vermogen moet worden versterkt.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000.000	2020	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsopbrengsten	€ 390	€ 396	€ 407	€ 471	€ 537
Bedrijfsresultaat	€ 52	€ 44	€ 34	€ 60	€ 73
Netto Resultaat	€ 24	€ 19	€ 8	€ 27	€ 35
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 557	€ 600	€ 650	€ 678	€ 714
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 1.340	€ 1.388	€ 1.347	€ 1.560	€ 1.685

5. Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

De VNOG omvat de brandweer, de rampenbestrijding en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).

Het financiële belang:

De verdeelsleutel voor de financiering van de VNOG is gebaseerd op de algemene uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster openbare orde en veiligheid / brandweer en rampenbestrijding. Voor 2026 € 1.470.900.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Nog te bestemmen resultaat	€ 4.929	€ 5.266	€ 2.360	€ 2.832	€ 1.793
Algemene Reserve	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135	€ 1.135
Bestemmingsreserve	€ 8.481	€ 9.134	€ 13.700	€ 15.907	€ 19.789
Totaal Eigen Vermogen	€ 14.546	€ 15.535	€ 17.183	€ 19.874	€ 22.717
Totaal Vreemd Vermogen	€ 42.340	€ 38.203	€ 35.715	€ 25.424	€ 30.501

6. Regio Stedendriehoek

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Door samenwerking wordt meer bereikt en worden krachtige steden en een vitaal platteland gerealiseerd. Deelnemende gemeenten zijn Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen. De Regio Stedendriehoek coördineert en faciliteert de samenwerking van de deelnemende gemeenten. Daarnaast ondersteunt het regiobureau de Regioraad en het Dagelijks Bestuur op het gebied van communicatie, lobby, Europese subsidies en bedrijfsvoering.

De gezamenlijk opgestelde 'Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030' heeft als prioritaire tophema's energie-transitie en circulaire economie. Ook bevat deze regionale gebiedsagenda ambities op het gebied van: vestigingsklimaat, leefomgeving, innovatie-kracht, human capital en schone mobiliteit.

Waar mogelijk benutten we de kansen die zich op regionaal niveau voordoen.

Het financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage aan de regio is afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente. Voor Brummen een bedrag van € 168.316.

Het weerstandsvermogen van de Regio Stedendriehoek is niet groot. Indien de regio niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen moet teruggevallen worden op de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen:

De Stedendriehoek Regio werkt verder aan de uitvoering van regionale samenwerkingsambities aan de hand van de 'Uitvoeringsagenda 2023-2030'. Hierin wordt uitdrukkelijk een koppeling gelegd met het thema 'Brede Welvaart'.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bestemmingsreserve	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 90
Nog te bestemmen resultaat	€ 173	€ 153	€ 147	€ 261	€ 667
Totaal	€ 173	€ 153	€ 147	€ 261	€ 757

7. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Noord en Oost Gelderland

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten. De GGD werkt samen met de VNOG aan een visie op een sterke publieke dienstverlening in de regio. Er wordt hierin een groter beroep gedaan op de weerbaarheid van inwoners. Om de weerbaarheid van inwoners en de samenhang met het sociaal domein te versterken is nabijheid en zichtbaarheid van publieke voorzieningen in de woonkernen en wijken van groot belang. De GGD voert de Wet Publieke Gezondheid (WPG) uit. Zij wil zich profileren als een herkenbare en laagdrempelige organisatie. Daarnaast als leverancier van betrouwbare en vakkundige zorg aan haar klanten.

Wethouder Ingrid Timmer heeft zitting in het Dagelijks Bestuur van de GGD-NOG en is onder meer belast met de portefeuille financiën.

Het financiële belang:

De bijdrage van Brummen in 2026 is geraamd op € 238.274 voor de Publieke gezondheid. Voor de Jeugdgezondheidszorg € 263.240. Deze bijdragen zijn conform afspraak via een bijdrage per inwoner over de deelnemende gemeenten verdeeld.

Ontwikkelingen:

Door de Rijksoverheid wordt fors bezuinigd op de gedane investeringen van pandemische paraatheid en het Gezond en Actief Leven Akkoord, wat de financiële positie van de GGD onder druk zet. Speciale aandacht is er voor de jeugdgezondheidszorg vanwege onder andere aanvullende landelijke eisen, die de uitvoering belemmeren en grote impact hebben op de GGD organisatie. Ook ligt de vraag bij alle gemeenten voor het onderzoeken en besluiten over de uitvoering van de jeugdgezondheid van 0 tot 18 jaar, daar in onze regio de 0-4 jarigen zorg niet bij de GGD is belegd.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	€ 1.618	€ 1.618	€ 1.618	€ 1.131	€ 1.150
Bestemmingsreserve	€ 1.283	€ 1.217	€ 1.585	€ 1.141	€ 941
Resultaat	€ 69	€ 77	€ -487	€ 910	€ -170
Voorzieningen	€ 155	€ 324	€ 606	€ 373	€ 464
Crediteuren	€ 3.786	€ 6.233	€ 4.110	€ 1.697	€ 420
Overlopende passiva	€ 3.095	€ 3.669	€ 4.071	€ 11.196	€ 10.446

8. Omgevingsdienst Veluwe (ODVeluwe)

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Brummen maakt deel uit van de omgevingsdienst Veluwe, vestigingsplaats Apeldoorn. De ODVeluwe is per 1 januari 2024 ontstaan uit een fusie tussen de OVII en de ODNV (Omgevingsdienst Noord Veluwe) en is ingesteld voor de behartiging van de belangen van de deelnemers.

Belangenbehartiging richt zich op het punt van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht ten aanzien van milieu. Het uit laten voeren van de basistaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) door een Omgevingsdienst is een wettelijke verplichting.

Wethouder Pouwel Inberg is voorzitter van het Dagelijks Bestuur van de ODVeluwe.

Het financiële belang:

In de begroting van 2026 is een bedrag van € 573.000 opgenomen als bijdrage voor de ODVeluwe (2025: € 481.000).

Ontwikkelingen:

In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving worden eisen gesteld ten aanzien van de kwaliteit en kwantiteit van de uit te voeren werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Ook de ODVeluwe moet hieraan voldoen. Qua risico's beperken die zich bij de ODVeluwe tot de normale bedrijfsvoeringsrisico's.

Balansgegevens

t/m 2023 OVII, vanaf 2024 OD Veluwe

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene Reserve	€ 150	€ 150	€ 150	€ 150	€ 0
Bestemmingsreserves	€ 29	€ 108	€ 0	€ 0	€ 122
Resultaat	€ 118	€ 14	€ -335	€ -240	€ 463
Voorzieningen	€ 24	€ 17	€ 11	€ 55	€ 496
Kortlopende schulden	€ 744	€ 1.485	€ 408	€ 871	€ 3.356

9. Vervoerscentrale PlusOV

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

PlusOV verzorgt in de gemeenten Brummen, Epe, Hattem, Heerde, Lochem en Voorst het dagbestedingsvervoer voor mensen met een Wmo-indicatie (vervoer van woning naar dagbestedingslocatie), leerlingenvervoer (vervoer voor kinderen die niet zelfstandig of met begeleiding kunnen reizen of als een school te ver van huis ligt) en jeugdwetvervoer (vervoer van en naar dagbesteding of zorglocatie voor jongeren en kinderen). Ook hiervoor wordt door gemeenten een indicatie afgegeven.

Wethouder Ingrid Timmer maakt deel uit van het dagelijks bestuur.

Het financiële belang:

De gemeentelijke bijdrage bedraagt op basis van de begroting 2026 van Plus OV € 1.234.715

De kosten zijn opgebouwd als volgt:

Vraagafhankelijk vervoer: € 350.030

Leerlingenvervoer: € 501.381 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)

Dagbestedingsvervoer: € 158.358 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)

Jeugdwetvervoer: € 213.146 (incl. kostprijsverhogende btw à 9%)

Regiefunctionaris Lochem: € 11.799

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 90
Bestemmingsreserve	€ 461	€ 386	€ 520	€ 439	€ 0
Nog te bestemmen resultaat	€ 160	€ 24	€ 55	€ 1	€ 0
Kortlopende schulden	€ 333	€ 351	€ 97	€ 267	€ 346

10. Tribuut

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Sinds 1 januari 2023 is Tribuut verantwoordelijk voor de uitvoering van de belastingwerkzaamheden, inclusief de gehele invordering en afhandeling van de bezwaren, voor de gemeente Brummen. Daarnaast nemen ook gemeenten Apeldoorn, Zutphen, Epe, Voorst en Lochem deel aan deze regeling.

Het financiële belang:

De bijdrage aan Tribuut bedraagt voor 2026 € 571.500

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	€ 0	€ 739	€ 300	€ 93	€ 3
Bestemmingsreserve	€ 461	€ 461	€ 10	€ 31	€ 108
Nog te bestemmen resultaat	€ 327	€ 163	€ 509	€ 622	€ 563
Kortlopende schulden	€ 728	€ 510	€ 466	€ 526	€ 772

11. Regionaal Archief Zutphen

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd:

Het Regionaal Archief Zutphen, vestigingsplaats Zutphen is een openbare archiefdienst met enkele wettelijke taken. Voor de gemeenten Brummen, Lochem en Zutphen bewaart het RAZ historische informatie en stelt deze beschikbaar. Naast het beheer van het archief levert het RAZ ook de diensten van de gemeentearchivaris.

Het financiële belang:

Er ligt een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor het beheren van de archiefbescheiden van de gemeente Brummen. De kosten voor 2026 bedragen € 70.000.

12. Stichting Archipel

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Stichting Archipel, vestigingsplaats Zutphen, behartigt de belangen van het openbaar onderwijs in de gemeenten Brummen, Voorst en Zutphen.

Het financiële belang:

De stichting voert de taak van bevoegd gezag uit en ontvangt hiervoor doeluitkeringen van het rijk. Binnen deze doeluitkeringen moeten alle kosten worden opgevangen. Er is geen aanspraak op een (jaarlijkse) bijdrage van Brummen. De gemeente blijft financieel wel eindverantwoordelijk.

Ontwikkelingen:

Prognose van leerlingenaantallen wijst op een verdere afname. Hierbij wordt echter geen rekening gehouden met geplande nieuwbouwprojecten in Hall en Empe. Stichting Archipel heeft vooralsnog geen lange termijnbelofte willen uitspreken over het voortbestaan van de locaties in de kleine kernen. Archipel kijkt uit naar de inventarisatie van de verduurzaming van de kleine kernen locaties in Brummen. Het vinden en behoud van voldoende gekwalificeerd personeel is een steeds grotere uitdaging.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene Reserve	€ 2.261	€ 2.170	€ 1.957	€ 2.248	€ 3.241
Bestemmingsreserves	€ 234	€ 713	€ 1.325	€ 1.471	€ 841
Resultaat	€ -364	€ -91	€ -47	€ 437	€ 363
Voorzieningen	€ 2.758	€ 2.861	€ 3.068	€ 3.147	€ 3.538
Kortlopende schulden	€ 1.556	€ 1.813	€ 1.858	€ 2.524	€ 1.936
Overlopende passiva	€ 1.352	€ 868	€ 1.082	€ 1.246	€ 1.668

13. Leisure Lands

Het openbaar belang dat de verbonden partij behartigt:

Leisure Lands beheert 20 recreatiegebieden in Gelderland en Noord-Limburg. De recreatiegebieden liggen allemaal in het buitengebied in een groen en waterrijk decor. Leisure Lands levert direct en indirect een maatschappelijke bijdrage aan de leefbaarheid en vrijetijdsbesteding in de regio waarin zij actief is.

Het financiële belang:

De gemeente Brummen heeft een beperkt belang van 4.305 aandelen met een nominale waarde van € 1. De aandelen staan voor nul euro op de balans van de gemeente.

Ontwikkelingen:

De financiële positie van Leisure Lands is eind 2024 goed. Leisure Lands heeft een positief exploitatieresultaat behaald.

De aandeelhoudersovereenkomst is verlengd tot en met 31 december 2026. In de aandeelhoudersovereenkomst is bepaald dat aandeelhouders hun aandelen alleen aan andere publiekrechtelijke lichamen kunnen verkopen en dat de vennootschap geen dividend uitkeert.

Balansgegevens

Bedragen x 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsopbrengsten	€ 7.778	€ 7.778	€ 7.476	€ 7.935	€ 9.622
Bedrijfskosten	€ 4.651	€ 4.651	€ 5.706	€ 6.500	€ 6.645
Bedrijfsresultaat	€ 3.127	€ 3.127	€ 1.770	€ 1.435	€ 2.977
Netto Resultaat	€ 4.212	€ 4.212	€ -2.219	€ 3.841	€ 3.489
Balanstotaal Eigen Vermogen	€ 73.105	€ 73.105	€ 77.432	€ 81.273	€ 84.762
Balanstotaal Vreemd Vermogen	€ 15.288	€ 15.288	€ 43.172	€ 16.593	€ 17.409

G. Grondbeleid

Visie op het grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2024 - 2028. Op 21 december 2023 is deze nota door de gemeenteraad vastgesteld. De hoofdlijnen van deze nota zijn:

- Het grondbeleid is dienend aan het ruimtelijk beleid voor wonen, werken en recreëren;
- Er wordt bij voorkeur een situationeel grondbeleid gevoerd;
- Er worden marktconforme prijzen gehanteerd.

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet (met de Aanvullingswet Grondeigendom en bijbehorend Aanvullingsbesluit Grondeigendom) in werking getreden. Deze Aanvullingswet regelt de integratie van regels over grondbeleid in de Omgevingswet van een aantal instrumenten, te weten voorkeursrecht, onteigening, landinrichting en kavelruil in het landelijk gebied. Deze waren geregeld in de Wet voorkeursrecht gemeenten, de Onteigeningswet en de Wet inrichting landelijk gebied. Daarnaast maakt het de toepassing van de privaatrechtelijke faciliteit van kavelruil ook mogelijk in het stedelijk gebied. Tot slot is er een aanpassing van de regeling voor grondexploitaties in de Omgevingswet tot een regeling voor kostenverhaal die ook toepasbaar is bij organische gebiedsontwikkeling.

Wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert

De Omgevingswet biedt gemeenten verschillende mogelijkheden om invloed uit te oefenen op gebiedsontwikkelingen. De Omgevingswet kent hiervoor een privaatrechtelijk spoor (de anterieure overeenkomst) en een publiekrechtelijk spoor (het kostenverhaal met en zonder tijdvak). In beide sporen kan de gemeente naast de eisen in het omgevingsplan, ook kwaliteitseisen stellen ten aanzien van de woningcategorieën (sociale huurwoningen, sociale koopwoningen en particulier opdrachtgeverschap) en eisen stellen ten aanzien van de uitvoering, bijvoorbeeld duurzaamheidsvereisten. Binnen de gemeente Brummen wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van anterieure overeenkomsten waarin de afspraken met initiatiefnemers worden vastgelegd. Waar dat nodig is, wordt ook het kostenverhaal met en zonder tijdvak ingezet om invloed uit te kunnen oefenen op de gebiedsontwikkeling en (een deel van de) gemeentelijk kosten te verhalen.

De gemeente voert op verschillende locaties een faciliterend grondbeleid. Voorbeelden zijn de schoollocaties in Brummen en brandlocatie Ambachtstraat in Brummen.

Waar de gemeente een actief grondbeleid voert (grond in bezit heeft dat voor rekening en risico van de gemeente wordt getransformeerd naar bouwrijpe grond), moet een grondexploitatie worden vastgesteld door de Raad. Er zijn 5 actieve grondexploitaties. Bij elkaar opgeteld hebben deze 5 grondexploitaties een financieel tekort. Conform de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moet voor verliesgevende grondexploitaties een verliesvoorziening gevormd worden. Deze verliesvoorziening bedraagt € 9,534 miljoen en is opgenomen in de jaarrekening 2024.

Onderbouwing van de geraamde winstneming

De gemeente Brummen kent in aanvulling op de begroting en de jaarrekening het meerjarenprogramma grondexploitaties (MPG). Het MPG is een rapportage waarmee informatie wordt gegeven over de voortgang van gebiedsontwikkelingen binnen de gemeente. Dit betreft de eigen gemeentelijke grondexploitaties. In het MPG wordt teruggekeken op het afgelopen jaar, maar ook vooruitgekeken naar de komende jaren.

Winsten worden pas verwerkt in de jaarrekening als deze met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Er worden geen winsten vanuit de grondexploitatie in de jaarschijven van de begroting opgenomen. Voor winstneming geldt de percentage of completion (Poc)-methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijd s naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen.

Verliezen worden direct volledig genomen als deze bekend zijn. Dit betekent dat bij de verwachting van een verlies direct een voorziening getroffen moet worden.

Winsten en verliezen worden verrekend met de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Uitgangspunten voor de risicobepaling

Bij de jaarlijkse actualisatie van het MPG wordt per complex een analyse gemaakt van de risico's. Deze worden geclassificeerd naar kans van optreden (risicoklasse) en impact (risicobedrag). De specificatie per complex is te vinden in bijlage 2 van het vastgestelde MPG (Raad van 19 juni 2025): Risicoanalyse.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing nemen we het totale risicobedrag op. De bestemmingsreserve Grondexploitatie dekt dit risico voldoende af.

Wonen

Binnen de gemeente zijn 5 actieve grondexploitaties, waarmee woningen worden gerealiseerd. Inmiddels zijn de woningen gebouwd op het Elzenbos II en ligt er een definitief stedenbouwkundig ontwerp voor de herontwikkeling van de Elzenbos III. Deze herontwikkeling zal leiden tot aanpassingen, welke nog separaat aan de Raad worden voorgelegd.

In september 2023 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Graaf van Limburg Stirumplein vastgesteld. Het plan gaat uit van realisatie van 59 appartementen.

In december 2024 heeft de gemeenteraad het gewijzigde plan Burgersterrein vastgesteld. Het plan gaat uit van de realisatie van 108 woningen.

Naast de actieve grondexploitaties, heeft de gemeente een faciliterende rol bij verschillende woningbouwlocaties. Er zijn ontwikkelingen gaande in Laag-Soeren en aan de Händelhof in Eerbeek.

In het centrum van Brummen zijn een aantal particuliere initiatieven, waar woningen worden ontwikkeld (brandlocatie Markt).

Werken

Op het Kerstenterrein in Eerbeek geldt een grondexploitatie die is gebaseerd op de mogelijkheden van het bestemmingsplan, zijnde commerciële voorzieningen (zonder woningen) of een park. De gemeenteraad heeft (nog) geen keuze gemaakt welke variant het wordt. Wel heeft de gemeenteraad het Woonkader Eerbeek vastgesteld, waarin is opgenomen dat er geen woningen worden gerealiseerd op het Kerstenterrein in verband met de aanwezige hindercircels.

Specificatie Voorraden, bouwgronden in exploitatie

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2024 en de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten het volgende overzicht worden weergegeven:

Complexen	Boekwaarde 1 januari 2024	Vermeerderingen	Verminderingen	Winstuitname	Boekwaarde 31 december 2024	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31 december 2024
Hazenberg	€ 101	€ 2	€ 246	€ 143	€ 0	€ 0	€ 0
Elzenbos II	-€ 1.123	€ 137	€ 0	€ 32	-€ 954	€ 0	-€ 954
Elzenbos III	€ 5.974	€ 225	€ 0	€ 0	€ 6.199	€ 1.458	€ 4.741
Burgersterrein	€ 6.502	€ 192	€ 5	€ 0	€ 6.689	€ 6.486	€ 203
Kerstenterrein	€ 1.875	€ 24	€ 0	€ 0	€ 1.899	€ 809	€ 1.090
Krullebaar	-€ 101	€ 34	€ 8	€ 75	€ 0	€ 0	€ 0
Graaf van Limburg Stirumplein	€ 585	€ 157	€ 0	€ 0	€ 742	€ 781	-€ 39
	€ 13.813	€ 772	€ 259	€ 250	€ 14.575	€ 9.534	€ 5.042

Complexen	Balanswaarde 31 december 2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Hazenberg	€ 0				
Elzenbos II	-€ 954	€ 878	€ 0	-€ 76	-€ 60
Elzenbos III	€ 4.741	€ 59	€ 4.417	€ 383	€ 1.458
Burgersterrein	€ 203	€ 5.824	€ 5.668	€ 187	€ 6.486
Kerstenterrein	€ 1.090	€ 140	€ 1.196	€ 33	€ 809
Krullebaar	€ 0				
Graaf van Limburg Stirumplein	-€ 39	€ 2.170	€ 2.137	-€ 6	€ 781
	€ 5.042	€ 9.070	€ 13.418	€ 522	€ 9.474

H. Openbaarheid van Bestuur

Algemeen

Artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet Open overheid (Woo) schrijft voor dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf gaan wij in op de uitvoering van de Woo.

Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) streeft naar een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Overheden moeten bepaalde informatie uit eigen beweging delen en kunnen verzoeken om informatie ontvangen. In 2023 waren er 24 Woo-verzoeken en in 2024 waren dat er 21. We hebben in 2025 tot dusver 16 Woo-verzoeken binnengekregen.

Een goede informatiehuishouding is essentieel voor het bedienen van inwoners, college en raad. De nulmeting van de Woo toont aan dat er verbeteringen nodig zijn, waarvoor een plan van aanpak wordt opgesteld.

De Woo-Index, met een verwijzindex en zoekfunctie, maakt overheidsinformatie vindbaar op overheid.nl. De verplichting voor actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd. Aan de eerste tranche die november 2024 is ingegaan voldoen we. Tranche 2 zou mei dit jaar ingevoerd worden op landelijk niveau. Die invoering is uitgebleven. Publicatieplatforms staan veelal nog in de kinderschoenen en bieden oplossingen die meer een pleister op de wond zijn, dan een echte oplossing. We blijven ons oriënteren en zoeken naar een oplossing die past bij de gemeente en het budget van Brummen.

Een goed georganiseerde informatiehuishouding stelt ons in staat Woo-verzoeken snel af te handelen en informatie actief openbaar te maken, wat bijdraagt aan transparantie en vertrouwen. Dit wordt gerealiseerd door een Woo-projectgroep met expertise in informatiebeheer, juridische zaken en communicatie.

Voor passieve informatieverstrekking is er een e-formulier op de gemeentelijke website, in te dienen met DigiD of eHerkenning. Woo-verzoeken kunnen ook mondeling, telefonisch of per post worden ingediend.

I. Leefbaarheid

Visie op leefbaarheid

Het leven in onze gemeente is goed en dat willen we graag zo houden. In een landelijke gemeente is behoud en/of verbetering van de leefbaarheid een belangrijk onderwerp. Op een aantal plekken kan dit worden verbeterd. Dingen die het dagelijks leven leefbaar maken zijn bijvoorbeeld schone lucht, schoon water, nabijheid van scholen, winkels en sportfaciliteiten. Maar ook cultuur, een gevoel van veiligheid en goed noaberschap dragen bij aan leefbaarheid. En denk aan een mooie omgeving, goed openbaar vervoer, wandelpaden en een leuke eetgelegenheid. Er zijn goede afspraken gemaakt met het onderwijs over behoud van de basisscholen. Vanzelfsprekend is laagdrempeligheid belangrijk maar goed onderwijs blijft uitgangspunt.

Leefbaarheid uit zich in allerlei vormen en wordt door elke inwoner weer anders ervaren. We willen niet alleen denken vanuit particulier, economisch of financieel belang. De leefbaarheidsaspecten laten we meewegen in wat we als gemeente doen en laten. We beschouwen leefbaar niet als ondergrens 'er valt te leven in onze gemeente', maar als een streven naar een fijne, gezonde en veilige plek. Niet alleen om te wonen, maar ook om te werken en te recreëren.

Activiteiten uit verschillende begrotingsprogramma's dragen bij aan de leefbaarheid. Zo werken we aan een veilige leefomgeving via doelen en werkzaamheden die vallen onder programma 1 (Bestuur en Veiligheid). Toegankelijkheid van het gemeentebestuur en het streven naar een open en positieve bestuurscultuur dragen via dat programma ook bij aan leefbaarheid. In programma 2 zitten activiteiten in de fysieke leefomgeving die een positief effect hebben. In programma 3 (Sociaal domein) gaat het om de sociale leefomgeving waar we zien dat sport, cultuur en welzijnsbeleid bijdragen aan een fijn leefklimaat en een hele belangrijke functie hebben bij het verbeteren van een prettig leefklimaat. En vanuit programma 4 (Bedrijfsvoering) werken we aan een gemeentelijke dienstverlening waar inwoners zich prettig bij voelen.

Het meten van leefbaarheid is niet eenvoudig, omdat iedereen leefbaarheid anders beleeft en iedereen een andere waarde hecht aan bepaalde dingen in zijn of haar leefomgeving. Om toch iets te kunnen zeggen over de leefbaarheid in zijn algemeenheid is de Leefbaarometer ontwikkeld. Dit is een instrument om de leefbaarheid in alle bewoonde wijken, buurten en straten in Nederland te kunnen monitoren. De Leefbaarometer laat zien hoe de situatie van de leefbaarheid is en hoe die zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Hierbij wordt gekeken naar de woningvoorraad, de fysieke omgeving, voorzieningen, sociale samenhang en overlast/onveiligheid. Met de leefbaarometer meten en monitoren we dit. We investeren in het vergroten van de leefbaarheid, door het behoud van erfgoed en stimulering van onder andere sport & bewegen en toerisme & recreatie om de gemeente aantrekkelijk te houden.

Leefbaarometer:

Onze streefklasse: GOED

Jaartal	2018	2020	2022	2024
Brummen	Goed	Goed	Goed	NNB

Baten en lasten

Meerjarig overzicht van baten en lasten per programma

Hieronder is het meerjarig overzicht van saldo van baten en lasten en het resultaat opgenomen. Voor een juist inzicht in de begrotingspositie wordt een onderscheid gemaakt in het saldo van baten en lasten (exclusief de mutaties in reserves) en het resultaat (inclusief de mutaties in reserves). De cijfers van de meerjarenbegroting zijn afgezet tegen de cijfers van de jaarrekening 2024 en begroting 2025 na wijziging t/m de 1e bestuursrapportage 2025.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	Begroting 2025 na wijz.	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2027 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2028 Progr.begr. 2026-2029	Begroting 2029 Progr.begr. 2026-2029
Lasten						
1 Bestuur en veiligheid	6.567	6.216	6.164	6.484	6.759	6.903
2 Fysieke leefomgeving	23.050	21.303	16.882	17.371	17.859	18.423
3 Sociale leefomgeving	36.540	38.437	40.067	40.069	40.861	42.168
4 Bedrijfsvoering en Financiën	9.901	11.518	11.253	11.777	11.890	12.015
Totaal Lasten	76.057	77.474	74.366	75.702	77.369	79.509
Baten						
1 Bestuur en veiligheid	717	507	466	501	501	502
2 Fysieke leefomgeving	14.843	12.359	8.948	8.908	8.289	8.300
3 Sociale leefomgeving	9.256	9.422	9.174	7.774	8.075	8.113
4 Bedrijfsvoering en Financiën	52.443	52.778	56.156	58.965	59.487	61.674
Totaal Baten	77.259	75.067	74.744	76.148	76.352	78.589
Saldo excl. bestemmingen	1.202	-2.407	378	446	-1.017	-920
Stortingen						
2 Fysieke leefomgeving	4.890	717	52	50	50	50
3 Sociale leefomgeving	857	1.238	1.389	300	300	300
4 Bedrijfsvoering en Financiën	3.854	1.090	409	476	327	237
Totaal Stortingen	9.601	3.045	1.850	826	677	587
Onttrekkingen						
2 Fysieke leefomgeving	4.803	3.287	305	295	290	290
3 Sociale leefomgeving	68	880	1.228	264	162	69
4 Bedrijfsvoering en Financiën	4.228	1.952	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	9.099	6.119	1.533	559	453	360
Bestemmingen per saldo	-502	3.074	-317	-267	-224	-227
Saldo incl. bestemmingen	700	667	62	179	-1.241	-1.147

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- de algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is;
- financiering, bespaarde rente en dividend.

De algemene dekkingsmiddelen maken onderdeel uit van de baten en lasten van programma 4.

Het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt hieronder gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en vennootschapsbelasting opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Algemene uitkering Gemeentefonds	€ 43.502	€ 44.076	€ 45.851	€ 47.262	€ 47.460	€ 49.317
Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is	€ 8.380	€ 8.529	€ 9.825	€ 11.224	€ 11.546	€ 11.875
Dividenden	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1	€ 1
Saldo Financieringsfunctie	€ 83	-€ 101	€ 23	-€ 252	€ 4	€ 23
Post onvoorzien	€ 0	-€ 20	-€ 20	-€ 20	-€ 20	-€ 20
Vennootschapsbelasting	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	€ 51.966	€ 52.485	€ 55.681	€ 58.215	€ 58.991	€ 61.197

Toelichting algemene dekkingsmiddelen

Algemene uitkering Gemeentefonds

Deze Rijksvergoeding is berekend op basis van de meicirculaire 2025.

Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

Hieronder vallen de lasten en baten van de OZB en de toeristenbelasting.

Dividenden

Betreft winstuitkeringen van de verbonden partijen. Er worden geen significante dividenduitkeringen verwacht in de komende jaren.

Saldo Financieringsfunctie

Hieronder vallen de rentelasten en rentebaten. Over de opgenomen leningen moet rente betaald worden. Conform landelijke voorschriften (BBV) moet deze rente via omslagrente doorberekend worden aan de diverse taakvelden.

Post onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn. De post onvoorzien staat geraamd op € 20.000 in 2026 en verder. Om te bepalen wanneer de post onvoorzien kan worden aangewend worden de drie O's gehanteerd.

- Onvoorzienbaar
- Onuitstelbaar
- Onvermijdbaar

Vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting (Vpb) is een belasting die wordt geheven over de winst van ondernemingen. De gemeente Brummen is niet Vpb-belastingplichtig.

Overhead

In onderstaand overzicht worden de lasten en baten van overhead die onderdeel uitmaken van programma 4 Bedrijfsvoering en Financiën gepresenteerd.

Overhead	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bedragen x 1.000	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Management	-€ 506	-€ 619	-€ 622	-€ 660	-€ 697	-€ 728
Bestuursondersteuning	-€ 585	-€ 575	-€ 549	-€ 583	-€ 616	-€ 643
Voorlichting en Communicatie	-€ 505	-€ 583	-€ 589	-€ 624	-€ 656	-€ 685
Financiën en Control	-€ 1.038	-€ 1.081	-€ 1.062	-€ 1.125	-€ 1.185	-€ 1.237
Juridische zaken	-€ 465	-€ 589	-€ 391	-€ 413	-€ 434	-€ 451
DIV	-€ 440	-€ 682	-€ 584	-€ 562	-€ 593	-€ 620
HRM	-€ 1.254	-€ 1.649	-€ 1.648	-€ 1.710	-€ 1.712	-€ 1.769
Informatisering en automatisering	-€ 3.195	-€ 3.610	-€ 3.644	-€ 3.643	-€ 3.699	-€ 3.596
Huisvesting	-€ 787	-€ 855	-€ 903	-€ 898	-€ 968	-€ 974
Facilitaire zaken	-€ 169	-€ 243	-€ 212	-€ 215	-€ 223	-€ 223
Totalen	-€ 8.944	-€ 10.484	-€ 10.203	-€ 10.435	-€ 10.784	-€ 10.927

Toelichting Overhead

Hieronder worden de verschillende onderdelen van de overhead toegelicht.

Management

Onder de kosten van management vallen de kosten van het Managementteam.

Bestuursondersteuning

Hieronder vallen de organisatiekosten voor beleids- en bestuursondersteuning van het college en raad (exclusief kosten van de griffie)

Voorlichting en communicatie

Hieronder vallen onder andere de organisatiekosten die nodig zijn voor alle online en offline communicatieactiviteiten, communicatieadvisering en bijhorende voorlichtingsmiddelen, waaronder de kosten voor wekelijkse publicatie van de gemeentelijke informatiepagina's GemeenteThuis.

Financiën en Control

Bij dit onderdeel horen de organisatiekosten van de financieel beleid, administratie en control.

Juridische zaken

Hieronder vallen de organisatiekosten voor algemene juridische advisering en de bezwaarschriftencommissie. In 2025 was extra budget geraamd van € 200.000 voor ondersteuning bij 'veelschrijvers'.

DIV

Hieronder vallen de organisatiekosten voor documentaire informatievoorziening. Daarnaast is er structureel en incidenteel budget voor de invoering Wet Open Overheid opgenomen.

HRM

Naast de organisatiekosten voor het HRM en de salaris- en personeelsadministratie vallen hieronder ook:

- de kosten voor arbeidsomstandigheden (Arbo)
- het budget voor ziektevervangende en inhuur derden
- het opleidingsbudget
- Ondernemingsraad (OR)
- Overige personeel gerelateerde budgetten

Informatisering en automatisering

Hieronder vallen de organisatiekosten voor informatisering en automatisering. Daarnaast zijn bij dit onderdeel alle kosten van ICT, zoals aanschaf en kapitaallasten applicaties, beveiliging, applicatie- en systeembeheer en onderhoud en licentiekosten, voor de gehele organisatie opgenomen. De komende jaren nemen de lasten extra toe in verband met invulling geven aan de I-visie.

Huisvesting

De kosten van het gemeentehuis in Brummen zijn hieronder opgenomen. De kosten van energie, belastingen, onderhoud, schoonmaak, verzekeringen en kapitaallasten maken hier onderdeel van uit. Daarnaast zijn de kosten van aanschaf en onderhoud van meubilair hieronder opgenomen.

Facilitaire zaken

Hieronder vallen de kosten voor printers, portokosten en overige kantoorbenodigdheden.

Incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de totalen per programma opgenomen.

Programma	2026			2027			2028			2029		
Bedragen x € 1.000	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1. Bestuur en Veiligheid	€ 30	€ 0	€ 30	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Fysieke Leefomgeving	€ 1.065	€ 1.070	-€ 5	€ 856	€ 738	€ 118	€ 781	€ 724	€ 57	€ 758	€ 724	€ 34
3. Sociale Leefomgeving	€ 1.670	€ 1.557	€ 113	€ 221	€ 18	€ 203	€ 37	€ 18	€ 19	€ 18	€ 18	€ 0
4. Bedrijfsvoering en Financiën	€ 310	€ 0	€ 310	€ 244	€ 0	€ 244	€ 184	€ 0	€ 184	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	€ 3.074	€ 2.626	€ 448	€ 1.321	€ 756	€ 565	€ 1.001	€ 742	€ 259	€ 776	€ 742	€ 34

	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo	Toev	Onttrek	Saldo
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves												
1. Bestuur en Veiligheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
2. Fysieke Leefomgeving	€ 2	€ 9	-€ 7	€ 0	€ 5	-€ 5	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
3. Sociale Leefomgeving	€ 1.089	€ 1.159	-€ 70	€ 0	€ 195	-€ 195	€ 0	€ 93	-€ 93	€ 0	€ 0	€ 0
4. Bedrijfsvoering en Financiën	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totalen	€ 1.091	€ 1.168	-€ 76	€ 0	€ 200	-€ 200	€ 0	€ 93	-€ 93	€ 0	€ 0	€ 0

Toelichting incidentele baten en lasten en incidentele mutaties in reserves

<i>Bedragen x 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Programma 1 Bestuur en Dienstverlening				
<i>Lasten</i>				
Werkbudget gebiedsgericht werken	€ 30			
Totaal	€ 30	€ 0	€ 0	€ 0

Programma 2 Fysieke leefomgeving				
<i>Lasten</i>				
Riolering, kosten stimuleren afkopp. particulieren, aanvullende onderzoeken klimaatadaptatie t/m 2027	€ 25	€ 45	€ 25	€ 25
Riolering, incidentele maatregelen Empe (afkoppelen en ontvechten)	€ 34	€ 34	€ 3	
Ruimte voor Eerbeek, plankosten t/m 2030	€ 100	€ 100	€ 100	€ 100
Groenstructuurplan, achterstallig onderhoud (project 21.000 bomen)	€ 155	€ 15	€ 15	
Duurzaamheid en klimaat, CDOKE budget	€ 326	€ 326	€ 326	€ 326
RES Programmabureau RES CTR	€ 298	€ 298	€ 298	€ 298
Recreatieterreinen	€ 75			
Landschapscontract 2023-2027	€ 33	€ 19		
Posten < € 25.000	€ 19	€ 19	€ 14	€ 9
Totaal	€ 1.065	€ 856	€ 781	€ 758
<i>Baten</i>				
Gebouwen, incidentele verkopen	€ 322			
Duurzaamheid en klimaat, CDOKE budget	€ 426	€ 426	€ 426	€ 426
RES decentralisatieuitkering Rijk	€ 298	€ 298	€ 298	€ 298
Landschapscontract 2023-2027	€ 23	€ 14		
Totaal	€ 1.070	€ 738	€ 724	€ 724
<i>Toevoeging aan reserve</i>				
Toerisme en recreatie, Grenscorrectie met gemeente Rheden	€ 2			
Totaal	€ 2	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Onttrekking uit reserve</i>				
Ligt op Groen, posten < € 25.000	€ 9	€ 5		
Totaal	€ 9	€ 5	€ 0	€ 0

Programma 3 Sociale leefomgeving				
<i>Lasten</i>				
Inburgering incidenteel budget	€ 172			
Spuk GALA 2023-2026	€ 301			
Spuk IZA	€ 149			
Team voor Elkaar, versterken dienstverlening	€ 83	€ 83		
Winterfonds	€ 35			
Doorbraakmethode	€ 100	€ 100		
Beschermd wonen naar beschermd thuis	€ 792			
Posten < € 25.000	€ 38	€ 38	€ 37	€ 18
Totaal	€ 1.670	€ 221	€ 37	€ 18
<i>Baten</i>				
Spuk GALA 2023-2026	€ 301			
Spuk IZA	€ 149			

<i>Bedragen x 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Beschermd wonen naar beschermd thuis	€ 1.089			
Posten < € 25.000	€ 18	€ 18	€ 18	€ 18
Totaal	€ 1.557	€ 18	€ 18	€ 18
<i>Toevoeging aan reserve</i>				
Beschermd wonen naar beschermd thuis	€ 1.089			
Totaal	€ 1.089	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Onttrekking uit reserve</i>				
Opvang ontheemden, t.b.v. meerkosten inburgering	€ 172			
Opvang ontheemden, t.b.v. meerkosten participatie	€ 35	€ 35	€ 35	
Corona, t.b.v. kosten cultuurvisie	€ 20	€ 20	€ 19	
Hervorm. Agenda jeugdzorg, jeugdhulp en onderwijs	€ 140	€ 140	€ 40	
Beschermd wonen naar beschermd thuis	€ 792			
Totaal	€ 1.159	€ 195	€ 93	€ 0

Programma 4 Financiën				
<i>Lasten</i>				
Wet open overheid incidentele kosten	€ 54			
Automatisering, I-visie, SharePoint en beveiliging	€ 256	€ 244	184	
Totaal	€ 310	€ 244	€ 184	€ 0

Recapitulatie				
Lasten	€ 3.074	€ 1.321	€ 1.001	€ 776
Baten	€ 2.626	€ 756	€ 742	€ 742
Saldo	€ 448	€ 565	€ 259	€ 34
<i>Toevoegingen</i>	€ 1.091	€ 0	€ 0	€ 0
<i>Onttrekkingen</i>	€ 1.168	€ 200	€ 93	€ 0
Saldo	-€ 76	-€ 200	-€ 93	€ 0

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In onderstaand overzicht zijn de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen. Dit overzicht is een onderbouwing bij de bepaling van het structureel begrotingssaldo.

Structurele toevoegingen / onttrekkingen aan reserves	2026		2027		2028		2029	
Bedragen x € 1.000	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.
Bestemmingsreserves								
Reserve Toerisme en Recreatie	€ 409	€ 236	€ 476	€ 236	€ 327	€ 237	€ 237	€ 237
Reserve Duurzaamheid	€ 50	€ 47	€ 50	€ 40	€ 50	€ 40	€ 50	€ 40
Reserve Centrum Brummen		€ 14		€ 14		€ 14		€ 14
Reserve Onderwijs huisvesting	€ 300	€ 69	€ 300	€ 69	€ 300	€ 69	€ 300	€ 69
Totalen	€ 759	€ 366	€ 826	€ 359	€ 677	€ 360	€ 587	€ 360

Toelichting op de structurele toevoegingen en onttrekkingen uit reserves

Reserve toerisme en recreatie

Jaarlijks wordt 25% van de opbrengst toeristenbelasting toegevoegd. De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve Duurzaamheid

Jaarlijks wordt € 50.000 structureel toegevoegd. Diverse duurzaamheidsprojecten worden aan deze reserve onttrokken.

Reserve Centrum Brummen

De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van de kapitaallasten van de renovatie Burg. Dekkerplein.

Reserve Onderwijs huisvesting

Jaarlijks wordt € 300.000 structureel toegevoegd. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van (de lasten van nieuwe) investeringen in onderwijsaccommodaties.

Structureel begrotingssaldo 2026-2029

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht maken we met onderstaand overzicht inzichtelijk wat het effect is van de incidentele baten en lasten en de incidentele mutaties in de reserves op het structurele saldo van de begroting en meerjarenraming.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029
Lasten exclusief mutaties reserves	-74.366	-75.702	-77.369	-79.509
Baten exclusief mutaties reserves	74.744	76.148	76.352	78.589
Geraamd saldo van baten en lasten	378	446	-1.017	-920
Toevoegingen reserves	-1.850	-826	-677	-587
Onttrekkingen reserves	1.533	559	453	360
Geraamd resultaat	62	179	-1.241	-1.147
Incidentele lasten inclusief incidentele toevoegingen reserves	-4.166	-1.321	-1.001	-776
Incidentele baten inclusief incidentele toevoegingen reserves	3.794	956	835	742
Structureel begrotingssaldo	434	544	-1.075	-1.113

Financiële positie

Geprognosticeerde Balans

Op basis van artikel 20 lid 1b en artikel 22 lid 1 van het BBV nemen we voor de jaren t/m 2029 een geprognosticeerde balans op.

Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
(im) Materiële vaste activa	59.691	63.581	65.814	69.432	71.749	71.386
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	42	42	42	42	42	42
Financiële vaste activa: Leningen	4.396	4.231	4.212	4.193	4.174	4.155
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0 +
Totaal Vaste Activa	64.129	67.854	70.068	73.667	75.965	75.583
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	6.129	7.625	7.625	7.625	7.625	7.625
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	6	2	2	2	2	2
Uitzettingen <1 jaar	10.728	5.000	7.500	7.500	7.500	7.500
Liquide middelen	919	900	900	900	900	900
Overlopende activa	4.595	2.101	2.298	2.299	2.296	2.298 +
Totaal Vlottende Activa	22.377	15.628	18.325	18.326	18.323	18.325
Totaal Activa	86.506	83.482	88.393	91.993	94.288	93.908

Passiva	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	22.471	19.097	18.866	19.196	19.596	18.583
Voorzieningen	7.143	6.529	5.080	4.308	4.212	4.302
Vaste schuld	39.451	41.782	51.062	55.898	55.932	55.473 +
Totaal Vaste Passiva	69.064	67.408	75.008	79.402	79.740	78.358
Vlottende schuld	7.049	3.500	3.500	3.500	3.500	3.500
Overlopende passiva	10.393	12.574	9.885	9.091	11.048	12.050 +
Totaal Vlottende Passiva	17.442	16.074	13.385	12.591	14.548	15.550
Totaal Passiva	86.506	83.482	88.393	91.993	94.288	93.908

EMU-saldo

Het EMU-saldo is een indicator van de gezondheid van de overheidsfinanciën. Aan de omvang van het EMU-saldo zijn Europese normen gesteld (maximaal -3%). Gemeenten dragen bij aan de beheersing van dit saldo. Gemeenten geven hiervoor in de begroting meerjarig inzicht in het EMU-saldo. Sturing op het EMU-saldo is voor gemeenten minder relevant. In de (meerjaren)begroting sturen gemeenten namelijk op basis van het baten- en lastenstelsel. Het EMU-saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven berekend op transactiebasis.

Bedragen x 1.000	2025 begroting na wijziging 2025	2026 Volgens begroting 2026	2027 Volgens begroting 2027	2028 Volgens begroting 2028	2029 Volgens begroting 2029
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	€ -2.407	€ 378	€ 446	€ -1.017	€ -920
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	€ 3.890	€ 2.233	€ 3.618	€ 2.317	€ -363
3. Mutatie voorzieningen	€ -614	€ -1.449	€ -772	€ -96	€ 90
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	€ 1.496	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Berekend EMU-saldo	€ -8.407	€ -3.304	€ -3.944	€ -3.430	€ -467

Elke gemeente heeft een individuele EMU-referentiewaarde. Deze waarde is afgeleid van het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen. Brummen heeft een referentiewaarde van negatief € 3,3 miljoen. Deze individuele referentiewaarde speelt pas een rol als het plafond voor het EMU-tekort van alle gemeenten samen wordt overschreden. Het Rijk kan dan aan gemeenten vragen de begroting (en dan vooral het investeringsvolume) in dat jaar bij te stellen. Een eventuele EMU-instructie van het Rijk kan dus effect hebben op de investeringsplanning en financieringsplanning van de gemeente.

Investerings

Op 23 maart 2023 is de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid door de raad vastgesteld. De doelstelling van deze nota is het formuleren van beleid en vastleggen van uniforme regels voor:

- (Het aangaan van) investeringen;
- Activeren van activa;
- Waarderen van activa;
- Afschrijven van activa.

Investerings worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dit gebeurt door hiervoor een bedrag in de programmabegroting (of in een begrotingswijziging) op te nemen. Bij de noodzaak tot doorschuiven van investeringskredieten langer dan 2 jaar wordt hiervoor een afzonderlijk voorstel aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

Bij het vaststellen van deze begroting wordt de 1e jaarschijf 2026 beschikbaar gesteld. Voor het jaar 2026 zijn onderstaande investeringen opgenomen. Zoals vastgelegd in de Nota Investerings- en Afschrijvingsbeleid start de afschrijving op 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief gereed is c.q. verworven wordt. (In de Programmabegroting wordt uitgegaan van het jaar T +1).

nr	Investerings 2026	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven							
1	Riolering gemalen BK 2026	€ 61.248		40	1,00%	€ 1.531	€ 612
2	Riolering gemalen ME 2026	€ 248.914		15	1,00%	€ 16.594	€ 2.489
3	IT riool Zutphensestraat 2026	€ 500.000		60	1,00%	€ 8.333	€ 5.000
4	Riool gemaal Buurtweg 50 ME 2026	€ 34.000		15	1,00%	€ 2.267	€ 340
5	Riolering randvoorziening ME 2026	€ 38.079		20	1,00%	€ 1.904	€ 381
6	Riolering vervanging Loenenseweg 2026	€ 631.872	€ 251.300	60	1,00%	€ 6.343	€ 3.806
7	Riolering afkoppelen openbare ruimte 2026	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 2.000
8	Riolering Empe stelsel scheiden 2026	€ 258.037		60	1,00%	€ 4.301	€ 2.580
9	Afval ondergrondse containers 2026	€ 53.100		8	1,00%	€ 6.638	€ 531
Economisch nut, overig							
10	Vervanging armaturen in ledverlichting 2026	€ 170.900		20	1,00%	€ 8.545	€ 1.709
11	Aanpassing strooimachines 2026	€ 33.000		15	1,00%	€ 2.200	€ 330
12	Autoladers wagenloods 2026	€ 25.000		15	1,00%	€ 1.667	€ 250
13	Vervangen Renault ZOE (elektrisch) 2026	€ 30.000		8	1,00%	€ 3.750	€ 300
14	Mercedes Sprinter (open laadbak) 2026	€ 70.000		8	1,00%	€ 8.750	€ 700
15	Mercedes Sprinter (open laadbak) 2026	€ 70.000		8	1,00%	€ 8.750	€ 700
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut							
16	Vervanging/rehabilitatie wegen 2026	€ 2.591.782		30	1,00%	€ 86.393	€ 25.918
17	Aanleg Way finding fiets Eerbeek 2026	€ 405.416	€ 202.708	30	1,00%	€ 6.757	€ 2.027
		€ 5.421.348	€ 454.008			€ 179.722	€ 49.673

Toelichting op de investeringen

Investerings met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven

Gemeentelijk Programma Water en Riolering (nrs. 1 t/m 8)

Investerings voor rioleringsprojecten zijn opgenomen in het Gemeentelijk Programma Water en Riolering 2023-2027. Dit plan beschrijft op hoofdlijnen hoe richting wordt gegeven aan de rioleringszorg in de gemeente. Het betreft een strategie voor de lange termijn. In het plan is vastgelegd welke personele en financiële middelen er nodig zijn om de strategie te kunnen realiseren.

Vervanging ondergrondse containers (nr 9)

Conform het vervangingsschema worden in 2026 ondergrondse containers vervangen.

Investerings met economisch nut, overig

Vervanging armaturen in led-verlichting 2026 (nr 10)

Betreft een project van 5 jaren (t/m 2027) om ruim 1.700 armaturen te gaan vervangen door led-verlichting welke tevens gedimd kan worden.

Aanpassing strooimachines 2026 (nr 11)

De huidige machines moeten worden aangepast zodat deze ook nat kunnen strooien.

Autoladers wagenloods (nr 12)

Voor het opladen van de elektrische auto's bij de buitendienst moeten de opladers worden geïnstalleerd.

Vervangen auto's buitendienst (nrs 13 t/m 15)

Conform het vervangingsschema wordt de huidige vervangen.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Vervanging/rehabilitatie wegen 2026 (nr 16)

Op basis van het vastgestelde beheerplan wegen 2020-2024 is voor het jaar 2026 een investering opgenomen.

Aanleg Way finding fiets Eerbeek 2026 (nr 17)

Dit krediet is in navolging op de herinrichting van de ruimte Spoorzone Eerbeek. Een goede fietsverbinding draagt bij aan de verspreiding van het toerisme over de Veluwe en voegen we een bezoekersmotief toe aan het dorp Eerbeek. Vanuit de Regiodeal wordt 50% van de investering bijgedragen.

Meerjarenplan investeringen

Hieronder de geplande investeringen voor de jaren 2027 tot en met 2029.

Investerings 2027	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering Loenenseweg Spoor IT 2027	€ 173.232		60	1,00%	€ 2.887	€ 1.732
Riolering Empe stelsel scheiden 2027	€ 358.037		60	1,00%	€ 5.967	€ 3.580
Riolering afkoppelen 2027	€ 200.000		40	1,00%	€ 5.000	€ 2.000
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2027	€ 150.000		5	1,00%	€ 30.000	€ 1.500
Vervanging apparatuur raadszaal 2027	€ 250.000		10	1,00%	€ 25.000	€ 2.500
Volkswagen Crafter 2027	€ 70.000		8	1,00%	€ 8.750	€ 700
Vervanging 3 Nissan 2027	€ 145.500		8	1,00%	€ 18.188	€ 1.455
Vervanging grote tractor 2027	€ 80.000		10	1,00%	€ 8.000	€ 800
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2027	€ 2.591.782		30	1,00%	€ 86.393	€ 25.918
Aanleg Way finding wandelen Eerbeek 2027	€ 492.474	€ 246.237	30	1,00%	€ 8.208	€ 2.462
Wegennetwerk Kanaalzone 2027-2028 (50%)	€ 6.000.000	€ 4.000.000	30	1,00%	€ 66.667	€ 20.000
	€ 10.511.025	€ 4.246.237			€ 265.059	€ 62.648

Investerings 2028	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering gemalen BK 2028	€ 75.653		40	1,50%	€ 1.891	€ 1.135
Riolering gemalen ME 2028	€ 97.078		15	1,50%	€ 6.472	€ 1.456
Riolering afkoppelen 2028	€ 200.000		40	1,50%	€ 5.000	€ 3.000
Afval ondergrondse containers 2028	€ 25.000		8	1,50%	€ 3.125	€ 375
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2028	€ 150.000		5	1,50%	€ 30.000	€ 2.250
Vervanging kleine tuinbouwtractor Brummen 2028	€ 63.250		8	1,50%	€ 7.906	€ 949
Vervanging kl. zoutstrooier (enkelasser) 2028	€ 25.000		15	1,50%	€ 1.667	€ 375
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2028	€ 2.591.782		30	1,50%	€ 86.393	€ 38.877
Wegennetwerk Kanaalzone 2027-2028 (50%)	€ 6.000.000	€ 4.000.000	30	1,50%	€ 66.667	€ 30.000
Fietsoversteken Eerbeek 2028	€ 300.000		30	1,50%	€ 10.000	€ 4.500
	€ 9.527.763	€ 4.000.000			€ 219.121	€ 82.916

Investerings 2029	Investering	Bijdr derden	Termijn	Rente%	Afschrijving	Rentelast
Economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven						
Riolering afkoppelen 2029	€ 200.000		40	1,50%	€ 5.000	€ 3.000
Afval ondergrondse containers 2029	€ 25.000		8	1,50%	€ 3.125	€ 375
Economisch nut, overig						
Vervangingsinvestering I&A 2029	€ 150.000		5	1,50%	€ 30.000	€ 2.250
In de openbare ruimte met maatschappelijk nut						
Vervanging/rehabilitatie wegen 2029	€ 2.591.782		30	1,50%	€ 86.393	€ 38.877
	€ 2.966.782				€ 124.518	€ 44.502

Reserves en Voorzieningen

Reserves en voorzieningen vormen een belangrijk onderdeel van de vermogenspositie van de gemeente Brummen. In september 2025 is de Nota reserves en voorzieningen gemeente Brummen 2025 door de raad vastgesteld. Bij de begroting wordt de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen aangegeven. Het daadwerkelijke verloop van de reserves en voorzieningen wordt jaarlijks inzichtelijk gemaakt in de jaarstukken.

De nota geeft het onderscheid tussen reserves en voorzieningen weer.

Reserves behoren tot het eigen vermogen en zijn vrij besteedbaar. De gemeenteraad kan besluiten voor een bepaald doel bestemmingsreserves te vormen en kan deze bestemming te allen tijde wijzigen.

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en zijn niet vrij besteedbaar. Zij moeten worden aangewend voor het doel waarvoor zij in het leven zijn geroepen. Voorzieningen worden gevormd ten laste van het programma. De aanwending komt vervolgens ten laste van de gevormde voorziening. Een voorziening moet de omvang hebben van de betreffende verplichting/risico.

Stand en het gespecificeerde verloop van reserves

Aard van de reserve bedragen x € 1.000	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029
Algemene reserve						
Algemene reserve	€ 9.623	€ 10.080	€ 9.532	€ 9.594	€ 9.772	€ 8.531
Behoedzaamheidsreserve	€ 3.000	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748	€ 1.748
Rekeningresultaat	€ 700	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal algemene reserve	€ 13.323	€ 11.828	€ 11.280	€ 11.342	€ 11.520	€ 10.279
Bestemmingsreserves						
Toerisme en recreatie	€ 443	€ 495	€ 670	€ 910	€ 1.000	€ 1.000
Duurzaamheid	€ 116	€ 133	€ 136	€ 146	€ 156	€ 166
Ligt op groen	€ 747	€ 717	€ 708	€ 703	€ 703	€ 703
Centrum Brummen	€ 0	€ 75	€ 62	€ 48	€ 34	€ 21
Grondexploitatie	€ 4.207	€ 2.186	€ 2.186	€ 2.186	€ 2.186	€ 2.186
Cultuurvisie	€ 79	€ 59	€ 39	€ 19	€ 0	€ 0
Opvang bijzondere doelgroepen	€ 2.189	€ 1.396	€ 1.189	€ 1.155	€ 1.120	€ 1.120
Hervormingsagenda jeugdzorg	€ 300	€ 368	€ 228	€ 88	€ 48	€ 48
Onderwijs huisvesting	€ 207	€ 730	€ 961	€ 1.192	€ 1.422	€ 1.653
Beschermd thuis	€ 582	€ 982	€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279	€ 1.279
Reserve Plan Eerbeek	€ 278	€ 128	€ 128	€ 128	€ 128	€ 128
Totaal bestemmingsreserves	€ 9.148	€ 7.269	€ 7.586	€ 7.854	€ 8.076	€ 8.304
Totaal reserves	€ 22.471	€ 19.097	€ 18.866	€ 19.196	€ 19.596	€ 18.583

Toelichting op de reserves

Algemene reserves

Algemene reserve

Opvangen van risico's en dekken van incidentele uitgaven als het weerstandsvermogen ruim voldoende is.

Behoedzaamheidsreserve

Opvangen van risico's en tegenvallers als gevolg van scherper ramen in de begroting. Opvangen onvoorziene schokken bij de algemene uitkering

Rekeningresultaat

In het raadsvoorstel/-besluit bij de jaarstukken wordt door de raad bepaald hoe het resultaat bestemd wordt.

Bestemmingsreserves

Toerisme en Recreatie

Deze bestemmingsreserve is gericht op een versterking van de toeristische recreatieve sector. Daarbij gaat het om infrastructurele maatregelen, lokaal gastheerschap, promotie en marketing en de cofinanciering van passende initiatieven. Er wordt 25% van de opbrengst toeristenbelasting aan deze reserve toegevoegd.

De bestaande jaarlijkse structurele lasten voor het versterken van het toeristisch karakter van de gemeente worden aan deze reserve onttrokken.

Verder kunnen incidentele bijdragen uit deze reserve worden bekostigd. Deze reserve kent een plafond van 1 miljoen.

	2026	2027	2028	2029
Toevoeging 25% van opbrengst toeristenbelasting	€ 409	€ 476	€ 327	€ 237
Bijdrage grenscorrectie gemeente Rheden	€ 2			
Jaarlijkse kosten voor versterking van toerisme en recreatie	-/- € 236	-/- € 236	-/- € 237	-/- € 237
Saldo	€ 175	€ 240	€ 90	€ 0

Duurzaamheid

De reserve wordt gevoed vanuit de begroting. Vanuit deze reserve worden projecten in het kader van klimaat en duurzaamheid gedekt.

	2026	2027	2028	2029
Toevoeging vanuit begroting	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Div duurzaamheidsprojecten	-/- € 47	-/- € 40	-/- € 40	-/- € 40
Saldo	€ 3	€ 10	€ 10	€ 10

Ligt op Groen

De reserve wordt gevoed door bijdrages uit woningbouwinitiatieven. We innen deze bijdrages via grondexploitaties of anterieure overeenkomsten, (conform de Grondexploitatiewet). In de Structuurvisie (ROV) Ligt op Groen uit 2006 staan de contouren van dit fonds.

De beschikbare middelen zijn gericht op de groene kwaliteit van ons gebied. Hierbij moet op de eerste plaats worden gedacht aan kosten voor versterking van landschapskenmerken en verbetering van omgevingswaarden.

	2026	2027	2028	2029
Landschapscontract 2023-2027	-/- € 9	-/- € 5		
Saldo	-/- € 9	-/- € 5		

Centrum Brummen

Ontwikkeling centrumgebied van het dorp Brummen. Dotaties vinden plaats uit de positieve saldi van de grondexploitaties en verkopen van onroerende goederen welke onderdeel zijn van het Plan van Aanpak Kern Brummen. Onttrekkingen bestaan uit investeringen en bijdragen aan de diverse deelgebieden, openbare ruimte in het centrum van Brummen en negatieve grondexploitaties, welke onderdeel zijn van het Plan van Aanpak Kern Brummen.

Grondexploitaties

Op deze bestemmingsreserve staan de geoormerkte Ligt op Groen gelden gereserveerd tot het moment van afsluiten van een complex. Daarnaast dient deze reserve als buffer voor opvang van verlieslatende complexen.

Cultuurvisie

Deze reserve wordt komende 4 jaar ingezet voor kosten uitvoering van de Cultuurvisie (Amendement raad 20 juni 2024), Cultuur verbindt ons allemaal

Opvang bijzondere doelgroepen

Opvangen kosten voor bijzondere doelgroepen, waarvoor geen of onvoldoende rijksuitkering worden ontvangen.

	2026	2027	2028	2029
Meerkosten Participatiewet	-/- € 35	-/- € 35	-/- € 35	
Inhuurkosten inburgeringsplichtigen	-/- € 172			
Saldo	-/- 207	-/- € 35	-/- € 35	

Hervormingsagenda jeugdzorg

Deze reserve wordt ingezet voor een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen.

	2026	2027	2028	2029
Jeugdhulp en onderwijs	-/- € 40	-/- € 40	-/- € 40	
Werkbudget hervormingsagenda	-/- € 100	-/- € 100		
Saldo	-/- € 140	-/- € 140	-/- € 40	

Beschermd thuis

Voortzetting beleid beschermd wonen. De uitvoeringskosten die nodig zijn voor het jaarwerkplan Beschermd Thuis, worden onttrokken aan deze reserve.

Onderwijshuisvesting

De reserve wordt gevoed vanuit de begroting. De bestemmingsreserve wordt ingezet voor de dekking van uitgaven in onderwijsaccommodaties.

Reserve plan Eerbeek

Deze reserve wordt ingezet voor procesgeld, cofinanciering en investeringen in het kader van het programma. De reserve kan ook ingezet worden om verliezen binnen het programma Ruimte voor Eerbeek te dekken.

Stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen

Aard van de voorziening (bedragen x € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2025	Saldo 31-12-2026	Saldo 31-12-2027	Saldo 31-12-2028	Saldo 31-12-2029
Verplichtingen, verliezen, risico's						
Pensioenaanspraken wethouders	€ 1.912	€ 1.912	€ 1.912	€ 1.912	€ 1.912	€ 1.912
Voorziening wachtgeld bestuurders	€ 425	€ 203	€ 83	€ 0	€ 0	€ 0
Voorziening WW uitkering werknemers	€ 113	€ 113	€ 113	€ 113	€ 113	€ 113
Verlofsparen	€ 222	€ 222	€ 222	€ 222	€ 222	€ 222
RVU	€ 0	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250	€ 250
Voorziening grex	€ 39	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	€ 2.711	€ 2.700	€ 2.580	€ 2.497	€ 2.497	€ 2.497
Onderhoud egalisatie						
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	€ 199	€ 206	€ 69	€ 199	€ 378	€ 651
Voorziening Voedselbos	€ 24	€ 20	€ 15	€ 10	€ 6	€ 6
Onderhoud wegen	€ 700	€ 587	€ 651	€ 497	€ 396	€ 310
Totaal voorzieningen voor onderhoud egalisatie	€ 924	€ 814	€ 735	€ 706	€ 780	€ 967
Voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven						
Rioolrenovaties	€ 1.913	€ 1.712	€ 928	€ 528	€ 544	€ 560
Rioolheffing	€ 49	€ 93	€ 3	€ 76	€ 156	€ 233
Afvalstoffenheffing	€ 1.546	€ 1.211	€ 833	€ 502	€ 234	€ 44
Totaal voorzieningen waarvoor heffingen worden geheven	€ 3.508	€ 3.016	€ 1.765	€ 1.106	€ 935	€ 838
Totaal voorzieningen	€ 7.143	€ 6.529	€ 5.080	€ 4.308	€ 4.212	€ 4.302

Toelichting op de voorziening

Pensioenaanspraken wethouders

Deze voorziening is getroffen om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen voor de pensioengerechtigden die op 31-12-2009 nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt.

Voorziening wachtgeld bestuurders

Ter dekking van kosten van wachtgeld.

Voorziening WW uitkering werknemers

Ter dekking van kosten WW uitkeringen.

Voorziening verlofsparen

Vanaf 2022 is in de nieuwe cao opgenomen dat medewerkers het bovenwettelijke verlof mogen sparen voor later. Het verlofsparen is bedoeld om medewerkers in alle levens- en carrière-fasen in staat te stellen om de werktijd af te stemmen op de eigen behoeften. Volgen de voorschriften (BBV) moet er een voorziening worden getroffen voor het aantal uren dat is aangevraagd.

Voorziening RVU

Voorziening ter dekking voor toekomstige uitgaven bij RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding) van ambtenaren en WSW medewerkers. De voorziening heeft betrekking op financiële verplichtingen die de organisatie is aangegaan voor de vervroegde uittreding.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Op basis van gebouwenbeheersplan (2021-2026) worden de budgetten vastgelegd voor kosten grootonderhoud (incl. klachtenonderhoud). Het gebouwbeheer is opgenomen in de meerjarenplanning. De meerjarenplanning is de basis voor de Programmabegroting. Het uitvoeren van de diverse groot onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke gebouwen, die de gemeente beheert, kent budgettair geen jaarlijks gelijk niveau. Dit wordt veroorzaakt doordat

vele onderhoudsmaatregelen een meerjarig karakter hebben, waardoor sterke schommelingen in de budgetbehoefte optreden. Om te voorkomen dat de begroting een jaarlijks wisselend beeld geeft, is de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen ingesteld. Deze voorziening wordt jaarlijks met een vastgesteld bedrag gevoed en kan, zonder de gemeentelijke exploitatie te beïnvloeden, worden aangewend voor uitgaven ten behoeve van het groot onderhoud. In Brummen wordt het plan 5-jaarlijks geactualiseerd. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Voorziening voedselbos

Betreft project in plan Elzenbos. Vanuit de bouwgrondexploitatie Elzenbos is een bijdrage aan dit project geleverd. Vanuit deze voorziening zullen de diverse (aanleg)kosten gedekt worden.

Wegenonderhoud

De wetgeving eist van de wegbeheerders de hen toegewezen wegen volgens goed rentmeesterschap te onderhouden (wegenwet) en maatregelen te nemen die de veiligheid van de weggebruiker waarborgen (wegenverkeerswet). Voor gemeenten is het daarom van belang om de kwaliteit en de onderhoudsbehoefte van het te beheren areaal inzichtelijk te maken. Voor de financiering van de uitvoering wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Uit deze voorziening worden het groot onderhoud van de asfalt- en elementenverhardingen bekostigd en ook de oppervlaktebehandelingen (zie Par. Kapitaalgoederen).

Rioolrenovaties

Voor de rioolrenovaties wordt gebruik gemaakt van een voorziening. Deze voorziening is ingesteld om een gelijkmatige belasting van de exploitatie te verkrijgen en daarmee ook een meer gelijkmatige ontwikkeling van de rioolheffing. De ontwikkeling van de stortingen en de gehele ontwikkeling van de toekomstige kosten is in beeld gebracht op basis van het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) 2022-2027. (zie Par. Kapitaalgoederen).

Rioolheffing

Op begrotingsbasis worden de kosten voor rioleringszorg inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

Afvalstoffenheffing

Op begrotingsbasis worden de kosten van het ophalen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen inclusief BTW, overhead, kosten minima, openbare reiniging/straatvegen en rente voor 100% doorberekend aan de burgers. Bij de tariefstelling van de heffing wordt de voorziening ingezet om meerjarig een gelijkmatige tariefstelling te hanteren. Op rekeningsbasis kan het voorkomen dat er vanwege achterblijvende kosten of hogere inkomsten meer dan 100% dekking wordt verkregen. Dit verschil wordt jaarlijks verrekend met deze voorziening.

Bijlagen

1. Subsidieplafonds

Overzicht subsidieplafonds

In deze bijlage wordt het subsidieplafond per beleidsterrein als bedoeld in artikel 5, lid 1, van de Algemene Subsidieverordening Gemeente Brummen (INT16.3004, vastgesteld op 15 dec. 2016, RB160069) beschreven. Binnen de plafonds stelt het college vervolgens de definitieve subsidie vast voor de individuele organisaties en instellingen.

In het onderstaande overzicht staat voor het jaar 2026 de verdeling per beleidsveld en per programma. De bedragen opgenomen in de kolom 2025 na wijziging, zijn de vastgestelde bedragen van de Eerste Bestuursrapportage 2025.

Overzicht subsidieplafonds 2026

Totaal van de plafonds per beleidsterrein	2025	2025 na wijziging	2026
Sport- en cultuurbeleid	€ 1.431.765	€ 1.431.765	€ 1.691.384
Beleid tot gezondheidsbevordering	€ 393.191	€ 393.191	€ 437.062
Beleid ter stimulering van sociale cohesie	€ 144.392	€ 199.392	€ 99.137
Lokaal onderwijsbeleid	€ -	€ -	€ -
Veiligheidsbeleid	€ 8.255	€ 8.255	€ 8.625
Maatschappelijk beleid	€ 1.291.389	€ 1.395.389	€ 1.416.212
Minimabeleid	€ -	€ -	€ 17.000
Beleid m.b.t. cultuurhistorie	€ -	€ -	€ 5.000
Beleid (openlucht)recreatie en toerisme	€ 65.700	€ 65.700	€ 66.369
Totaal subsidieplafonds	€ 3.334.692	€ 3.493.692	€ 3.740.789

2. Financiële uitgangspunten en grondslagen

Financiële uitgangspunten en grondslagen

In dit hoofdstuk zijn de financiële uitgangspunten en grondslagen opgenomen die zullen worden gehanteerd bij het opstellen van de Programmabegroting 2026-2029.

Lasten	Uitgangspunten
Prijsstijging 2026-2029 (inflatie)	Uitbestedings- en subsidiebudgetten worden, waar dat aan de orde is, meerjarig geïndexeerd met een percentage dat gebaseerd is op het consumentenprijsindexcijfer (cpi) zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025. De percentages zijn: 2026: 2,6% 2027: 2,3% 2028: 2,2% 2029: 2,2%
Gemeenschappelijke regelingen (GR)	De bijdragen in 2026 en verder zijn gebaseerd op (concept)begrotingen 2026 van de GR of de meest recente gegevens over de ontwikkeling van de bijdrage aan de GR.
Loonkosten (inclusief sociale lasten)	Uitgangspunt voor de indexering van loonkosten is de Loonvoet overheid zoals opgenomen in het CEP 2025. Op basis van het CEP 2025 worden de volgende indexeringen voor salarissen opgenomen: 2026: 2,0% 2027: 5,1% 2028: 4,2% 2029: 4,5%
Kapitaallasten	Op basis van de staat van activa, het meerjarige investeringsplan in de Programmabegroting 2026-2029 en de investeringsruimte 2026-2029.
Rentelasten	Op basis van de leningenportefeuille tot en met 2024 en de ontwikkeling financieringsbehoefte 2025-2028. Hierbij is rekening gehouden met een gemiddelde rente van 2,75% voor langlopende leningen.
Rente over activa	De totale rentelast wordt via een gemiddeld percentage omgeslagen over de boekwaarde van de activa.
Eigen financieringsmiddelen	Hierover wordt geen rente berekend.

Baten	Uitgangspunten
Onroerende zaakbelastingen	De opbrengst van de OZB wordt in 2026 met 14% en 2027 met 13% verhoogd. In de jaren daarna wordt een jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast die is gebaseerd op het CEP 2025 (zie Prijsstijging (2026-2029)).
Toeristenbelasting	De opbrengst van de toeristenbelasting wordt in 2026 en 2027 verhoogd met gemiddeld € 0,50 per persoon per nacht boven de inflatiecorrectie.
Rioolrechten	100% kostendekkend.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend.
Grafrechten	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2025 (zie Prijsstijging (2026-2029)).
Leges	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2025 (zie Prijsstijging (2026-2029)) en maximaal 100% kostendekkend.
Rente verstrekte leningen	Op basis van de bestaande leningenportefeuille.
Huur en overige vergoedingen	Het tarief wordt jaarlijks geïndexeerd met de inflatiecorrectie op basis van het CEP 2025 (zie Prijsstijging (2026-2029)).

Scherper ramen

In 2024 heeft uw raad er unaniem voor gekozen om scherper te ramen in de meerjarenbegroting. In dit scenario baseren we de begroting op de uitputting van de afgelopen jaren. Daarbij hanteren we een onderscheid in loonkosten, kapitaallasten en goederen en diensten. In dit hoofdstuk zal de systematiek nader worden toegelicht.

Loonkosten

Voor de loonkosten worden de totale loonkosten (1) en de inhuur (2) bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal geraamde fte (4). Dit geeft een gemiddelde van de loonkosten per fte per jaar (5). De

eerdere jaren worden middels de indexen (6, 7) gecorrigeerd naar prijspeil 2024 (8). Van de drie jaren wordt een gemiddelde berekend, waarbij het laatste jaar dubbel meetelt (9).

Vervolgens wordt dat bedrag geïndexeerd aan de hand van de percentages van het CEP 2025 (10). Dit geeft een verwacht gemiddelde van de kosten per jaar (11). Dit wordt vervolgens vermenigvuldigd met het aantal fte. in de formatiebegroting (12). Afgezet tegen de raming van de loonkosten op basis van het maximum van de schaal (13) geeft dit een beeld van de verwachte onderuitputting op loonkosten (14).

In percentages is dit de berekende concerncorrectie (15) van 4,2%. In de formatiebegroting is dit percentage afgerond naar 4%.

(bedragen * € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Loonkosten	11.981	12.640	13.773					
Inhuur i.v.m. ziekte, vacatures	1.377	1.874	1.506					
Totale kosten	13.358	14.514	15.279					
Aantal fte.	173,3	180,7	193,0					
Kosten (loon en inhuur) per fte.	77	80	79					
Index 2023 (5,9%)	5							
Index 2024 (5,2%)	4	4						
Geïndexeerde kosten per fte.	86	84	79					
Gewogen gemiddelde kosten per fte. 2024			82					
Indexen CEP 2025								
Geïndexeerd naar index CEP 2025			82					
Vermenigvuldigd met 194,5 fte.								
Raming o.b.v. max schaal								
Verschil								
Berekende concerncorrectie				6,00%	2,00%	5,10%	4,20%	4,50%
				87	89	93	97	102
				16.942	17.281	18.162	18.925	19.777
				17.693	18.042	18.949	19.735	20.612
				751	761	787	810	835
				4,2%	4,2%	4,2%	4,1%	4,1%

Kapitaallasten

In de eerste bestuursrapportage wordt jaarlijks melding gemaakt van de afwijking in kapitaallasten van dat jaar. Kapitaallasten zijn de afschrijvingen en rente over investeringsprojecten. Kapitaallasten kunnen afwijken doordat investeringsprojecten eerder of later dan verwacht worden afgerond. Daarnaast kunnen ze afwijken doordat de projecten goedkoper of duurder uitvallen dan verwacht. Hieronder wordt weergegeven hoeveel de kapitaallasten per jaar zijn afgeweken.

In de vorige programmabegroting was een stelpost onderuitputting kapitaallasten opgenomen van structureel € 425.000. Provincie Gelderland heeft in haar rol als toezichthouder aangegeven niet akkoord te gaan met een dergelijke stelpost. In overleg met de provincie hebben we daarom de investeringsplanning aangescherpt. Hierdoor wordt de kapitaallastenraming realistischer en zal naar verwachting de afwijking in de eerste bestuursrapportages lager uitvallen.

(bedragen * € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gemelde afwijking in de eerste bestuursrapportage	436	238	287	267	434	862	961
Gewogen gemiddelde afwijking laatste drie jaar							805

Goederen en diensten

Voor wat betreft de goederen en diensten hebben we het afgelopen jaar meer scherppte aangebracht in de budgetgesprekken. Het uitgangspunt blijft het bestedingspatroon van de afgelopen drie jaar. Bij nieuwe ontwikkelingen zijn we scherper op eventuele dekkingsbronnen binnen het programma.

Stelposten

	2026	2027	2028	2029
Jeugd - sturen op trajectduur			71	73
Jeugd - eigen bijdrage jeugdzorg			270	278
Jeugd - opbrengst Hervormingsagenda			480	480
Teruggave BTW-compensatiefonds	250	250	250	250
Totaal stelposten	250	250	1.071	1.081

Jeugd - sturen op trajectduur en eigen bijdrage jeugdzorg

In de Voorjaarsnota en de Meicirculaire 2025 is door het Rijk besloten om geld te onttrekken aan het gemeentefonds om maatregelen te nemen in het jeugdzorgstelsel. Het gaat om het sturen op trajectduur en het invoeren van een eigen bijdrage. Aangezien het realiseren van deze maatregelen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk vallen, heeft Provincie Gelderland toegestaan hier een stelpost voor op te nemen.

Jeugd - opbrengst Hervormingsagenda

In de Voorjaarsnota en de Meicirculaire 2025 heeft het Rijk de besparingsopgave van de Hervormingsagenda geïndexeerd. De verwachte besparing valt hoger uit en wordt onttrokken aan het Gemeentefonds. De VNG adviseerde om hier, net als bij de andere kortingen op het gemeentefonds, een stelpost voor te nemen. De Provincie Gelderland staat dit niet toe en zal een dergelijke stelpost in haar toezichtsbrief corrigeren. Desondanks volgen wij het advies van de VNG.

Teruggave BTW-compensatiefonds

Gemeenten kunnen de BTW over een deel van hun activiteiten terugvragen bij het BTW-compensatiefonds. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld door de Rijksoverheid. De afgelopen jaren hebben gemeenten minder gedeclareerd en is er structureel geld overgebleven in dit fonds. Dit wordt de "ruimte onder het plafond" genoemd. Het geld dat overblijft wordt via de algemene uitkering verdeeld over de gemeenten. Aangezien dit een structureel karakter heeft, mogen gemeenten de teruggave van het laatst vastgestelde jaar (in dit geval 2024) opnemen als structurele extra opbrengst.

3. Taakvelden

Voor de onderlinge vergelijkbaarheid met andere gemeenten wordt in deze bijlage een overzicht van lasten, baten en saldo op de wettelijk voorgeschreven taakvelden weergegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning					
0.1 Bestuur	2.100	25	0	0	-2.075
0.10 Mutaties reserves	0	0	1.850	1.533	-317
0.2 Burgerzaken	1.183	436	0	0	-747
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	271	393	0	0	121
0.4 Overhead	10.277	74	0	0	-10.203
0.5 Treasury	131	155	0	0	24
0.61 OZB woningen	413	5.662	0	0	5.250
0.62 OZB niet-woningen	80	2.528	0	0	2.448
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	46.149	0	0	46.149
0.8 Overige baten en lasten	352	250	0	0	-102
Totaal 0 Bestuur en Ondersteuning	14.807	55.672	1.850	1.533	40.548
1 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.780	0	0	0	-1.780
1.2 Openbare orde en veiligheid	443	19	0	0	-424
Totaal 1 Veiligheid	2.223	19	0	0	-2.204
2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer en vervoer	3.285	76	0	0	-3.209
Totaal 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	3.285	76	0	0	-3.209
3 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	151	0	0	0	-151
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	101	59	0	0	-42
3.4 Economische promotie	213	1.646	0	0	1.433
Totaal 3 Economie	465	1.705	0	0	1.239
4 Onderwijs					
4.1 Openbaar basisonderwijs	56	0	0	0	-56
4.2 Onderwijshuisvesting	960	0	0	0	-960
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.251	408	0	0	-843
Totaal 4 Onderwijs	2.267	408	0	0	-1.859
5 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	265	123	0	0	-141
5.2 Sportaccommodaties	1.818	647	0	0	-1.171
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	227	0	0	0	-227
5.4 Musea	70	0	0	0	-70
5.5 Cultureel erfgoed	113	0	0	0	-113
5.6 Media	569	0	0	0	-569
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.319	24	0	0	-3.295
Totaal 5 Sport, cultuur en recreatie	6.380	794	0	0	-5.586

Exploitatie	Begroting 2026 Progr.begr. 2026-2029				
	Lasten	Baten	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo
6 Sociaal Domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.948	164	0	0	-1.783
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	506	0	0	0	-506
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.104	0	0	0	-1.104
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	910	0	0	0	-910
6.3 Inkomensregelingen	6.421	5.500	0	0	-921
6.4 WSW en beschut werk	2.756	420	0	0	-2.336
6.5 Arbeidsparticipatie	1.587	281	0	0	-1.307
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.095	41	0	0	-1.053
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.632	175	0	0	-2.457
6.712 Begeleiding (WMO)	1.911	0	0	0	-1.911
6.713 Dagbesteding (WMO)	196	0	0	0	-196
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	2.519	0	0	0	-2.519
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	1.683	0	0	0	-1.683
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	2.324	0	0	0	-2.324
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	1.108	0	0	0	-1.108
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	236	0	0	0	-236
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.374	0	0	0	-1.374
6.791 PGB WMO	403	0	0	0	-403
6.792 PGB Jeugd	275	0	0	0	-275
6.811 Beschermd wonen (WMO)	835	1.089	0	0	254
6.821 Jeugdbescherming	942	0	0	0	-942
6.822 Jeugdreclassering	46	0	0	0	-46
6.91 Coördinatie en beleid WMO	431	0	0	0	-431
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	366	0	0	0	-366
Totaal 6 Sociaal Domein	33.608	7.670	0	0	-25.938
7 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	1.276	326	0	0	-950
7.2 Riolering	2.559	3.843	0	0	1.284
7.3 Afval	1.928	2.548	0	0	620
7.4 Milieubeheer	2.073	426	0	0	-1.647
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	256	128	0	0	-128
Totaal 7 Volksgezondheid en milieu	8.091	7.272	0	0	-820
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.942	100	0	0	-1.842
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	358	358	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	939	671	0	0	-268
Totaal 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.239	1.129	0	0	-2.110
Saldo incl. bestemmingen	74.366	74.744	1.850	1.533	62

4. Beleidsdocumenten

Relevante beleidsdocumenten Programma 1 Bestuur en Veiligheid

- Communicatiebeleidskader 2019 (D301609)
- Participatievisie 2024-2028 (D434284)
- Visie Gebiedsgericht (samen)werken 2024-2028 (D434285)
- Visie Dienstverlening "Wij werken voor Brummen" (INT17.2095)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2019 (APV) (D422856 laatste wijz.)
- Integraal Veiligheidsplan Driehoek IJsselstreek 2024-2028 (D422303)
- Evenementenbeleid Gemeente Brummen 2019 (D308057)
- Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving 2024-2028 (D430409)
- Preventie en handhavingsplan Drank en Horeca 2014-2018 (INT14.2159)
- Drank- en Horecabeleid Gemeente Brummen 2013 (INT13.0331)
- Beleidsregels Wet Bibob Gemeente Brummen 2021 (D363247)
- Beleidsregels aanpak woonoverlast gemeente Brummen 2020 (D363807)
- Verordening gemeentelijke rekenkamer gemeente Brummen 2024 (D422485)
- Toekomstvisie 2030 "Innoveren met oude waarden" (INT13.0925)

Relevante beleidsdocumenten Programma 2 Fysieke leefomgeving

- Programmaplan "Ruimte voor Eerbeek" 2018 (INT17.0483)
- Ruimtelijke economische visie Eerbeek
- Beheerplan wegen 2020-2024 (D327807)
- Woonagenda 2019-2023 (D307981)
- Versnelling woningbouw: Routekaart (D403584)
- Speelvoorzieningen in de gemeente Brummen
- Integrale visie beheer Openbare Ruimte (2018)
- Kwaliteitstoerisme in gemeente Brummen 2022-2026 (D368575)
- Beleids- en uitvoeringsplan Openbare Verlichting 2016-2020 (16.002546)
- Grondstoffenplan Brummen 2021-2025 (D363591)
- Uitvoeringsplan Grondstoffeninzameling 2021-2025
- Programma Groen (2023) (D415953)
- Programma Water en riolering 2023 – 2027 (D394385)
- Uitvoeringsprogramma Water 2023-2027
- Programma Mobiliteit 2050 (D433793)
- Nota Faunabeheer (2011)
- Landschapsbeleidsplan (2018)
- Nota Grondbeleid 2024-2028 (D421195)
- Doelgroepenverordening gemeente Brummen 2023 (D403525)
- Programma Economie gemeente Brummen 2030 (D456639)
- Energiestrategie Gemeente Brummen (D439242)
- Beleidskader Duurzaam Ontwikkelen (D428312)

Relevante beleidsdocumenten Programma 3 Sociale leefomgeving

- Integrale kadernota sociaal domein met een visie op de sociale basis (D463693)
- Beleidsnota Armoedebelief 2025 – 2028 De wereld van inwoners vergroten (D448208)
- Nota Minimaregelingen 2025-2028 (D448008)
- Regiovisie Samen tegen huiselijk geweld: Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelatie 2024 t/m 2028 (D445077)
- Uitvoeringsnotitie Onderwijsachterstandenbeleid gemeente Brummen 2024-2026 (D423284)
- Integraal Huisvestingplan (IHP) PO en (V)SO 2024-2039 (D419421)
- Visie op Sport en Bewegen 2023 (D410502)
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2020 (D322536)
- Verordening Jeugdhulp gemeente Brummen 2017 (INT16.3134)
- Verzamelverordening Inkomensondersteuning, Re-integratie en Participatie, Gemeente Brummen 2023 (D421075)
- Woonzorgvisie 2021-2030 (D356269)
- Cultuurvisie gemeente Brummen 2024 - 2034 "Cultuur verbindt ons allemaal" (D434347)

Relevante beleidsdocumenten Programma 4 Bedrijfsvoering en Financiën

- Financiële verordening 2025 (D466599)
- Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing 2025 (D466600)
- Nota Reserves en voorzieningen 2025 (D466399)
- Nota Investerings- en afschrijvingsbeleid 2023 (D392411)
- Treasurystatuut 2020 (D343465)
- Financieel afsprakenkader gemeente Brummen 2020 (D342444)
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Brummen 2024 (D443167)
- Algemene subsidieverordening 2016 (INT16.3004)
- I-Visie 2024-2027 (D431441)
- Informatiebeveiligingsbeleid gemeente Brummen 2024-2027 (D422444)
- Privacybeleid 2023-2027 (D422446)
- Beleidsplan gemeentelijke gebouwen 2013-2018 (INT12.1199)
- Controleverordening 2025 (D466598)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffend bestuur (D405807)
- Fraudebeleid en frauderisico analyse 2023 (D405808)
- Nota Misbruik en oneigenlijk gebruik 2023 (D405808)
- Archiefverordening gemeente Brummen 2020 (D322487)

5. Overzicht doelen, maatregelen, KPI's

Programma 1 – Bestuur en Veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Bestuurskracht		
1. Ook in de toekomst onze gemeentelijke taken goed uit kunnen voeren, beter in positie komen bij opgaven die we hebben en een beter beeld krijgen van de toekomstige uitdagingen van onze gemeente.	1. Afronden van de bestuurlijke toekomst fase 2 en daarnaast zorgdragen voor het blijven door ontwikkelen van de strategisch vraagstukken binnen de gemeente Brummen.	1a. In het eerste kwartaal van 2026 wordt het overdrachtsdocument voor de nieuwe bestuursperiode aangeboden aan de gemeenteraad. 1b. De vijf ontwikkelsporen uit de Bestuurskracht-opdracht blijven terugkomen in de afdelingsjaarplannen. 1c. In het eerste kwartaal van 2026 wordt er een besluit genomen over de bestuurlijke toekomst fase 2. 1d. Voor de zomer van 2026 wordt, afhankelijk van het besluit van de gemeenteraad in januari, fase 3 van de bestuurlijke toekomst opgestart. De raad wordt hier uiterlijk in kwartaal 3 van 2026 over geïnformeerd.
Basistaken Bestuur en Dienstverlening		
1. We willen gemeentelijke activiteiten beter op elkaar afstemmen. Dan versterken ze elkaar.	1. We investeren in de kwaliteit van de informatievoorziening	1a. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de dienstverlening van Burgerzaken (op basis van onderzoek onder inwonerspanel). 1b. We actualiseren de servicenormen voor onze dienstverlening, nadat we onze inwoners hierover via panelonderzoek hebben laten meedenken.
2. Een toegankelijk en zichtbaar gemeentebestuur	2a. We gaan het uitvoeringsplan gebiedsgericht werken en de kaders voor participatie verder in de praktijk brengen. Bij communicatie leggen we meer accent op de maatschappelijke impact van gemeentelijke activiteiten. 2b. In aanvulling op de inspanningen van politieke partijen, stimuleren we activiteiten die bijdragen aan een goede opkomst bij de gemeenteraadsverkiezingen.	2a. Een gemiddeld rapportcijfer van 6,5 voor de wijze waarop de gemeente inwoners en belangenorganisaties betreft en de samenwerking zoekt (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel). 2b. Een gemiddeld rapportcijfer van 7,0 voor de gemeentelijke informatievoorziening en communicatie (op basis van jaarlijkse uitvraag onder inwonerspanel). 2c. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 is het opkomstpercentage gelijk of hoger dan het landelijke opkomstcijfers. Een plan voor opkomstbevordering ligt hiervoor aan de basis.
Basistaken Veiligheid, Toezicht en Handhaving		
1. Een veilige gemeente blijven.	1. We voeren een evaluatie uit conform het Beleidsplan VTH en stellen aan de hand van onze bevindingen een uitvoeringsprogramma op.	1a. Noodzakelijke multidisciplinaire overleggen met alle betrokken (externe) partners vinden binnen 5 tot 10 werkdagen plaats. 1b. De cyclus beleid-uitvoering-evaluatie is doorlopen in 2026.

Programma 2 – Fysieke leefomgeving

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Klimaat en duurzaamheid		
1. Verduurzamen van de gebouwde omgeving.	1a. We werken aan een concept Warmteprogramma dat begin 2027 ter inzage kan worden gelegd. 1b. We hebben een lokale aanpak isolatie om met inzet van rijksmiddelen inwoners te helpen om hun woning te verduurzamen.	1a. In 2026 is bij de totstandkoming van het ontwerp een participatieproces georganiseerd. 1b. In uiterlijk 2026 zijn 300 woningen geïsoleerd met tenminste 1 maatregel.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Ruimte voor Eerbeek / Eerbeek-Loenen 2030		
1. Zichtbare verbeteringen in de aantrekkelijkheid in en om het centrum, in balans met het vestigingsklimaat voor de papierindustrie.	1. We werken aan de gebiedsontwikkeling op het Burgersterrein.	1. Minimaal 100 woningen op het Burgersterrein uiterlijk in 2029.
	2. We richten het Stationsplein opnieuw in, als onderdeel van de ontwikkeling van de Spoorzone (De Wasacker tot en met Kersterrein).	2. Het heringericht Elis Ligtlee Stationsplein (planning 2026) bevat een toeristische opstapplaats.
Focusgebied Centrum Brummen		
1. Een aantrekkelijk centrum voor inwoners, toeristen en ondernemers.	1. We voeren het Plan van Aanpak voor het Centrum van Brummen uit, waarin maatregelen en plannen zijn opgenomen voor het behouden en versterken van het centrum van Brummen.	1a. Uitbreiding van Jumbo met ongeveer 400 m2. Realisatie Jumbo in 2026.
		1b. Uitbreiding van Dekamarkt met ongeveer 400 m2. Realisatie Dekamarkt 2027.
		1c. Herontwikkeling Wilhelminaschool van 14 appartementen in de sociale sector. Realisatie 2026/2027.
		1d. Ontwikkeling Van Limburg Stirumplein van 59 appartementen in 2 woonblokken. Samenvoeging bibliotheek en SWB tot een multifunctioneel gebouw met ongeveer 1.700 m2. Realisatie 2026/2027.
Focusgebied Wonen		
1. Mogelijkheden creëren voor onze inwoners om binnen de gemeente te blijven wonen.	1. Conform de Routekaart Woningbouw tot 2030 1.250 woningen toevoegen aan ons woningbestand. In de Routekaart Woningbouw staan alle stappen beschreven, hier conformeren wij ons aan.	1. Per jaar worden er minimaal 157 woningen bijgebouwd.
Basistaken Fysieke leefomgeving		
1. Een goed onderhouden, bereikbare en klimaatbestendige openbare ruimte.	1. We vormen versleten plantsoenvakken om naar biodiverse en klimaatbestendige groenvoorzieningen.	1. Eind 2026 hebben we de projecten uit het programma Groen gerealiseerd met de aanplant van minimaal 554 extra laan- of straatbomen en de realisatie van 6700 m2 bloemrijke graslanden.
2. Een infrastructuur die bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van veiligheid, klimaatbeleid en gezondheid.	2. Veilige fietsverbindingen realiseren van Eerbeek naar Zutphen, Dieren en Apeldoorn en verbetering en uitbreiding van het aantal fiets- en wandelroutes.	2. We in 2026 zijn gestart met de herinrichting van de Zutphensestraat.
3. Verhogen van het aantal overnachtingen, stimuleren van werkgelegenheid, verhogen van de gemiddelde bestedingen in de toeristische sector door aanbodontwikkeling en verbinden van toerisme om een bijdrage te leveren aan lokale opgaven.	3. Inzetten op publiek-private en samenwerking om recreatief aanbod te ontwikkelen.	3a. In het eerste kwartaal van 2026 brengen we het Ontwikkelkader Toerisme actief onder de aandacht via drie kanalen.
		3b. We benutten 2026 om met de sector nieuw toeristisch beleid te maken, dat eind 2026 in bestuurlijke besluitvorming wordt gebracht.
		3c. We leveren in 2026 ten minste twee thematische audioroutes op waarbij kenmerkende Brummense verhalen beter kunnen worden beleefd.
4. Organiserend vermogen toevoegen om in- en extern economische zaken beter voor het voetlicht te brengen en koppelkansen met ondernemers beter te benutten.	4. We werken samen met ondernemers aan betere ruimteverdeling, aantrekkelijker winkelcentra en toegang tot Rijks- en provinciale stimuleringsregelingen voor opkomende sectoren.	4a. Begin 2026 hebben we het uitvoeringsprogramma economie gemeente Brummen SMART gemaakt.
		4b. Aan het einde van het tweede kwartaal van 2026 hebben we door middel van een rapport inzichtelijk gemaakt of we de bestaande ruimte op bedrijventerreinen beter kunnen benutten en welke vervolgacties nodig zijn.
		4c. We zetten in 2026 twee georganiseerde samenwerkingsvormen op tussen ondernemers in de gemeente Brummen.

Programma 3 – Sociale leefomgeving

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Focusgebied Sociaal domein		
1. Een deel van de inwoners die eerder individuele begeleiding kregen, worden nu geholpen in het voorliggend veld.	1. We zetten in op preventie via algemene voorzieningen die bijdragen aan zelfstandigheid en voorkomen dat problemen van inwoners groter worden.	1a. Eind 2026 is een daling van 3% van de WMO 'maatwerkvoorziening begeleiding individueel' gerealiseerd. 1b. In het cliëntervaringsonderzoek 2027 (over het uitvoeringsjaar 2026) geven inwoners aan positief te zijn over het (nieuwe) aanbod van algemene voorzieningen. Dit met de score van een 7.
2. We geven uitvoering aan de Hervormingsagenda Jeugd	2a. Medio 2026 is de jeugdhulpondersteuning als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening voor inwoners laagdrempelig en dichtbij beschikbaar.	2a. Eind 2026 is (lichte) ambulante jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning beschikbaar als (groepsgerichte) vrij toegankelijke voorziening. In 2027 blijkt uit onderzoek dat jeugdigen en hun ouders tevreden zijn over het nieuw te vormen aanbod van algemene voorzieningen door op dit onderdeel een 8 te scoren.
	2b. We maken een plan van aanpak om te gaan voldoen aan alle kenmerken sociaal wijkteam zoals die zijn bepaald in het convenant 'stevige lokale teams', waarin het Toekomstscenario Kind -en Gezinsbescherming wordt meegenomen.	2b. Het plan van aanpak 'stevige lokale teams' is in samenwerking met de VNG ontwikkeld en in het eerste kwartaal 2026 vastgesteld. 2c. Als uit de monitorgegevens blijkt dat er voldoende plekken integrale hoog specialistische zorg beschikbaar zijn voor de meest kwetsbare kinderen zodat er geen kinderen op de wachtlijst staan.
3. Nieuwkomers zijn welkom, worden op tijd aangemeld voor inburgeringstrajecten, spreken de Nederlandse taal, zijn ingeburgerd, doen mee, zijn zelfredzaam en werken naar vermogen.	3. We voeren het plan van aanpak Inburgering uit zodat inburgeraars kunnen integreren binnen de samenleving en de arbeidsmarkt	3a. Inburgeraars zijn tevreden over het inburgeringsaanbod en geven het een cijfer 7. De tevredenheid wordt gemeten door het afnemen van interviews door samenwerkingspartners betrokken bij inburgeringstrajecten.
		3b. Er zijn geen wachtlijsten voor start inburgering. 3c. Het Persoonlijk plan Inburgering en Participatie wordt binnen 10 weken termijn afgerond met een beschikking.
4. Vermindering en voorkomen van problematische schulden en armoede.	4. De uitvoering van de integrale armoedenota & de routekaart vernieuwd pakket minimaregelingen continueren we. We zetten in op vroegsignalering waardoor problematische schulden kunnen worden voorkomen.	4. 100% van de meldingen van betalingsachterstanden door verhuurders van woningen, drinkwaterbedrijven, energieleveranciers en zorgverzekeraars, worden actief door Team voor Elkaar opgepakt.
5. Meer inwoners die in aanmerking komen voor gemeentelijke inkomensondersteuning en minimaregeling maken gebruik van deze ondersteuning en regelingen.	5. De implementatie van de integrale armoedenota & de routekaart voor een vernieuwd pakket minimaregelingen wordt gecontinueerd. In de uitvoering werken we aan de maatregelen die bijdragen aan dat meer inwoners gebruik maken van de regelingen.	5. Wanneer inwoners uit de doelgroep minimaregeling bij een enquête eind 2026 aangegeven dat ze de vereenvoudigde aanvraagprocedure inkomensondersteuning, minimaregelingen en de communicatie vanuit de gemeente hierover beoordelen met het cijfer 7.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Basistaken Vitale samenleving		
1. Het kader- en visie document wordt, samen met inwoners en maatschappelijk partners, omgezet in concrete activiteiten. Zo bouwen we verder aan een stevige sociale basis waarin preventieve voorzieningen en samenwerking centraal staan.	1. Er wordt een subsidieregeling algemene voorzieningen ontwikkeld die ook richtlijnen en kaders geeft voor de financiering van algemene voorzieningen.	1. Wanneer aanvragers van de nieuwe subsidieregeling algemene voorzieningen bij een korte enquête eind 2026 de score 7 aangeven voor de eenvoud en duidelijkheid van de aanvraagprocedure.
2. We versterken het culturele leven in onze gemeente.	2. In 2026 geven we uitvoering aan het uitvoeringsplan cultuur. Dit doen we in samenspraak met onze partners.	2. De voor 2026 gestelde doelen en KPI's uit het uitvoeringsplan cultuur zijn bereikt.
3. In 2026 heeft het inclusiepanel een activiteitenagenda opgesteld welke bijdraagt aan het bevorderen van de inclusieve samenleving.	3. We ondersteunen en faciliteren het inclusie panel om te komen tot een lokale inclusie agenda.	3. Door het inclusiepanel is een lokale inclusie agenda opgesteld.
4. Meer inwoners nemen deel aan sport en beweegactiviteiten.	4. In 2026 voeren we de herijkte uitvoeringsagenda sport en bewegen uit waarbinnen we onder andere concrete initiatieven, samen met partners en inwoners ontwikkelen, gericht op het versterken van de sport- en beweeginfrastructuur.	4. Wanneer er eind 2026 4 nieuwe initiatieven gestart zijn die actief bijdragen aan het versterken van de sport- en beweeginfrastructuur en waar inwoners concreet gebruik van kunnen maken.

Programma 4 – Financiën

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we doen?	Wanneer zijn we tevreden?
Basistaken Bedrijfsvoering en financiën		
1. Het realiseren van de speerpunten uit de I-visie (toegankelijke en eigentijdse dienstverlening, datagedreven organisatie, voldoen aan informatiewetgeving, efficiënte organisatie).	1a. We brengen de informatiehuishouding op orde door helderheid en structuur aan te brengen in informatiestromen, -processen en -systemen en we trainen medewerkers in goed informatiebeheer.	1a. De organisatorische inrichting is geborgd door een vastgelegde governance-structuur met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, een changemanagementproces met aantoonbare uitvoering en evaluatie, ingericht functioneel beheer met benoemde beheerders, actieve key-users per proces of afdeling, en formeel vastgelegde en nageleefde procesafspraken.
	1b. We zetten concrete stappen om de informatiebeveiliging en privacybeleid te professionaliseren, in lijn met BIO, NIS II en AVG.	1b. We zetten de implementatie van de Wet open overheid (Woo) voort en we richten in 2026 een publicatieplatform in. Via dit platform voeren we onze actieve openbaarmaking uit, waardoor we ons besluitvormingsproces transparant maken voor de burger. Op deze manier dragen we bij aan een open en toegankelijke overheid.
		1c. Alle medewerkers hebben verplichte trainingen gevolgd op het gebied van informatiebeheer, informatieveiligheid en AI-geletterdheid. HR kan via het nog te implementeren LMS-systeem de voortgang en voltooiing van deze trainingen monitoren.
		1d. Eind 2026 is het volwassenheidsniveau van privacy naar niveau 3 gebracht.

Gemeente Brummen

Engelenburgerlaan 31 | 6971 BV Brummen | 0575-568 233 | gemeente@brummen.nl